

Finnmark vannregion

Regional plan for Finnmark vannregion 2016-2021

Vannregionmyndighet i Finnmark vannregion og den norske delen av den norsk-finske vannregionen

Finnmark fylkeskommune fikk 1. januar 2010 rollen som vannregionmyndighet i Finnmark, og har etter vannforskriften ansvaret for å utarbeide en regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram gjeldende for planperioden 2016-2021. Et høringsutkast av vannforvaltningsplanen ble sendt på høring i perioden 1. juli – 31. desember 2014, jamfør vannforskriftens § 28. Høringsforslaget oppsummerte karakteriseringen av vannmiljøet i Finnmark, og definerte miljømål for de enkelte vannforekomstene. Et tiltaksprogram ble også utarbeidet, som viser hvordan man skal oppnå miljømålene. Plandokumentene har vært på andregangshøring fra 27. februar til 10. april 2015 grunnet vesentlige endringer i retningslinjene for blant annet tidsutsettelse for å oppnå miljømål og utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster.

Den regionale vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet er jobbet fram i samråd med sektormyndigheter og basert på faglige innspill fra de lokale tiltaksanalysene til vannområdene. Vedlagt det regionale tiltaksprogrammet er en tiltakstabell, som gir en mer detaljert oversikt over tiltakene som er foreslått for de ulike vannforekomstene. Alle tiltak skal registreres i databasen www.vann-nett.no. Vedlegg er kun tilgjengelig elektronisk, se www.vannportalen.no.

Finnmark fylkeskommune er også vannregionmyndighet for den norske delen av den Norsk-finske vannregionen, som består av nedbørsfeltene de grensekryssende vassdragene Tana, Pasvik og Neiden. Det er utarbeidet egne plandokumenter fra både norsk og finsk side for den Norsk-finske vannregionen. I samarbeid med finske myndigheter har det blitt utarbeidet et eget overordnet kapittel (en «Roof Report») til de nasjonale vannforvaltningsplanene. Dette samarbeidskapitlet oppsummerer de to nasjonale planene og sammenligner organisering og metoder brukt i arbeidet på henholdsvis norsk og finsk side. For mer informasjon henvises det til den regionale vannforvaltningsplanen for den Norsk-finske vannregionen.

Vannregionmyndigheten har i samråd med vannregionutvalget for Finnmark og Norsk-finsk vannregion foretatt en revidering av dette dokumentet basert på innspill fra høringsperiodene. Det reviderte dokumentet er godkjent i vannregionutvalget, og vedtatt i fylkestinget 09.12.2015.

Dette dokumentet med vedlegg, kontaktinformasjon til vannregionmyndigheten og annen nyttig informasjon om vannforvaltningsarbeidet i Finnmark finnes på www.vannportalen.no. En liste over sentrale begreper og forkortelser finnes bakerst i dokumentet.

Forord

Godt vann er mye mer enn vann som kan drikkes. Vann handler også om fritidsaktiviteter som fiske og bading, næringsutvikling som vannkraft og fiskeoppdrett, og livskvalitet med turmuligheter langs elver og fjorder. Vi skal kunne bruke vannet samtidig som vi sørger for at vannkvaliteten og livet i vannet ivaretas. Kommende generasjoner må også få glede av en vassdrags- og kystnatur rik på fisk, dyr, insekter og planter.

Hovedformålet med vannforskriften er å sørge for at vannmiljøet og økosystemene blir beskyttet og brukt på en bærekraftig måte. Vi kaller det en helhetlig og økosystembasert forvaltning. Vannet skal forvaltes som en enhet fra fjell til fjord, og man skal se på den samlede påvirkningen fra alle sektorer som bruker og påvirker vann. Det skal legges til rette for at alle interessenter og allmennheten kan medvirke.

I dette dokumentet, den regionale vannforvaltningsplanen, beskrives arbeidet med plandokumentene, organiseringen av vannregionen, hvordan det står til med vannet vårt, hvilke miljømål vi har for vannet i Finnmark og hvordan vi skal oppnå disse miljømålene. Dokumentet er utarbeidet med bakgrunn i «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark», som ble sendt på høring 1. juli 2012 og som ga en oversikt over de viktigste utfordringene for vannmiljøet i vannregion Finnmark. Det regionale tiltaksprogrammet, som er et tilhørende dokument til vannforvaltningsplanen, skal gi en oversikt over hvilke tiltak som er utredet for å forbedre vannmiljøet i Finnmark samt et tidsperspektiv på gjennomføringen av disse tiltakene. Den regionale vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet skal være et bidrag til den enkelte sektormyndighetens planlegging for sine ansvarsområder.

Den regionale vannforvaltningsplanen for vannregion Finnmark for perioden 2016-2021 har blitt utarbeidet i samarbeid med sektormyndigheter, lokale organisasjoner og andre aktører. Vannregionmyndigheten har hatt ansvar for planen gjennom prosess og koordinering, mens sektormyndighetene har bidratt med faglige innspill innenfor sine ansvarsområder. Prosjektledere i vannområdene har hatt ansvar for å koordinere arbeidet lokalt og bistå i lokale prosesser. Det er gjort en viktig jobb med å innhente lokal kunnskap. Etter endt høringsperiode vil den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram endelig godkjennes, og sammen vil vi bidra til et løft for vårt felles vannmiljø.

Med hilsen

Ragnhild Vassvik
Fylkesvaraordfører

Innholdsfortegnelse

FORORD	3
SAMMENDRAG	5
1 PLANBESKRIVELSE	8
1.1 PLANENS FORMÅL.....	8
1.2 PLANOMRÅDE.....	9
1.3 PLANENS VIRKNINGER (ANDRE BERØRTE PARTER, INTERESSER OG HENSYN).....	10
1.4 REGIONAL VANNFORVALTNINGSPLAN OG ANDRE PLANER FOR OMRÅDET	11
1.5 HANDLINGSPROGRAM	12
1.6 PLANENS FORHOLD TIL FORSKRIFT FOR KONSEKVENSTREDNING	13
1.7 VURDERINGER I HENHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN KAP. II.....	13
1.8 NYTT KUNNSKAPSGRUNNLAG	15
1.9 UENIGHETER OM PLANFORSLAGET.....	17
2 REGIONAL VANNFORVALTNINGSPLAN	20
2.1 HVA ER EN REGIONAL VANNFORVALTNINGSPLAN?	20
2.2 VANNREGIONENE VÅRE.....	22
2.3 HVA OPPNÅR VI MED PLANEN?.....	26
2.4 ENDRINGER SIDEN FORRIGE FORVALTNINGSPLAN.....	28
2.5 INTERNASJONALE VANNREGIONER MED GRENSEKRYSSENDE VANNOMRÅDER.....	28
3 HVORDAN HAR VI JOBBET OG PRIORITERT?	30
3.1 ORGANISERING AV ARBEIDET.....	30
3.2 MEDVIRKNING	31
3.3 TRENDANALYSE	33
3.4 OPPSUMMERING AV VESENTLIGE VANNFORVALTNINGSSPØRSMÅL	34
3.5 PRIORITERINGER I PLANARBEIDET	35
4 HVORDAN STÅR DET TIL MED VANNET VÅRT?	42
4.1 PÅVIRKNINGER.....	42
4.2 MILJØTILSTAND.....	46
4.3 RISIKO FOR IKKE Å OPPNÅ MILJØMÅL.....	55
4.4 KLIMAENDRINGER OG FLOM.....	59
5 MILJØMÅL, UNNTAK OG TILTAK	61
5.1 MILJØMÅL ETTER VANNFORSKRIFTEN	61
5.2 STRENGERE MILJØMÅL ENN VANNFORSKRIFTEN.....	63
5.3 STERKT MODIFISERTE VANNFOREKOMSTER (§ 5).....	67
5.4 UNNTAKSBESTEMMELSER	71
5.5 TILTAKSPROGRAM.....	74
5.6 OVERVÅKINGSPROGRAM	77
5.7 OMFORENTE MILJØMÅL FOR PLANPERIODEN	79
6 REFERANSELISTE	81
7 VEDLEGG	86
7.1 MEDVIRKNINGSJOURNAL.....	87
7.2 KART OVER RISIKOVURDERING I VANNOMRÅDENE.....	88
7.3 UTFYLLENDE TABELLER FOR SMVF I FINNMARK VANNREGION	95
7.4 BRUK AV UNNTAKSBESTEMMELSER I FINNMARK VANNREGION	99
7.5 KART OVER OVERVÅKNINGSFORSLAG I VANNOMRÅDENE	101
8 ORDLISTE	108

Sammendrag

Hva er en regional vannforvaltningsplan?

Den regionale vannforvaltningsplanen er et viktig verktøy for å ta vare på vannmiljøet vårt. Planen skal gi en oversiktlig framstilling av hvordan man ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i et langsiktig og helhetlig perspektiv. Vannforvaltningsplanen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunale og statlige organers planlegging og virksomhet i vannregionen. Planen skal bidra til å redusere effekten av påvirkninger på vannmiljøet i Finnmark og føre til en forbedring i kunnskapsgrunnlaget, beskytte artsmangfoldet, bidra til tilpasning til klimaendringer, og bidra til å se arealplanlegging i et helhetlig perspektiv.

Planen omfatter Finnmark vannregion. Vannregionen er inndelt i 7 vannområder. Den regionale vannforvaltningsplanen har blitt utarbeidet i samarbeid med sektormyndigheter og andre aktører, og er basert på faglige innspill og medvirkning på lokalt og regionalt nivå.

Miljøtilstand i vannet vårt

Vannforskriften stiller store krav til kunnskapsnivået når miljøtilstanden skal vurderes. Svært få av vannforekomstene i Finnmark vannregion har blitt undersøkt i henhold til kravene, men det antas at for over 70 % av vannforekomstene er den økologiske tilstanden svært god. Ytterligere 12 % antas å ha god økologisk tilstand. Kun 2,9 % av vannforekomstene er vurdert til å havne under grensen for god økologisk tilstand, og ca. 14 % er ennå ikke klassifisert. Kjemisk tilstand er i stor grad udefinert grunnet datamangel. Det understrekes at selv om tilstanden ofte er antatt til å være god, er det likevel et behov for undersøkelser for å bekrefte dette. Videre antas det at miljømålene for økologisk og kjemisk tilstand vil være oppnådd i 2021 for det meste av overflatevannet i Finnmark vannregion uten at det gjennomføres tiltak, og kun 5,7 % av overflatevannforekomstene i vannregionen er i risiko for å ikke oppnå sine miljømål.

Miljømål for vannet vårt

Det viktigste elementet i vannforvaltningsplanen er miljømål, som alle involverte sektormyndigheter er forpliktet til å følge opp. Miljømål er som hovedprinsipp minst god økologisk tilstand (GØT) og kjemisk tilstand. Vannforekomster som har svært god tilstand skal ikke forringes. Hvis det foreligger dokumenterte behov for å avvike fra standard miljømål og tidsfristene kan unntak benyttes. Unntakene omfatter tidsutsettelse og mindre strenge miljømål, i henhold til henholdsvis § 9 og § 10 i vannforskriften. Der vannforekomster har fått foreslått utsatt frist for å oppnå miljømål skyldes det hovedsakelig at sektormyndigheten ikke har nok data til å foreslå tiltak for å avbøte effekten. Videre har sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) egne miljømål – god økologisk potensiale (GØP).

Tabell 1 viser en oversikt over antall vannforekomster i Finnmark vannregion som er i risiko for ikke å nå sine miljømål innen fristen, og hvilke miljømål disse vannforekomstene har. Til sammen 95 vannforekomster har fått miljømålet GØT 2021, og 27 har fått miljømålet GØP 2021. 36 vannforekomster har fått utsatt frist til 2027, og 6 vannforekomster har fått mindre strenge miljømål.

Tabell 1. Oversikt over miljømål for vannforekomster (VF) i risiko, fordelt på vannområdene i Finnmark vannregion. GØT: God økologisk tilstand. GØP: Godt økologisk potensiale.

Vannområde	Antall VF i risiko*	Miljømål**				Mindre strenge miljømål
		GØT 2021	GØT 2027	GØP 2021	GØP 2027	
Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya	58	34	9	7	1	2
Sørøya/Seiland/Kvalsund med innland	24	13	3	5	-	2
Måsøy/ Magerøya	16	7	4	5	-	-
Lakselvassdraget/Porsangerfjorden	20	9	-	2	-	1
Laksefjorden/Nordkinnhalvøya	23	9	2	3	7	-
Indre Varangerfjord	1	1	-	-	-	-
Varangerhalvøya	38	22	10	3	-	1
Sum	180	95	28	25	8	6

*Tallene hentet fra vann-nett 07.10.2015. Vannforekomster i mulig risiko/ufinert risiko er ikke tatt med i tabellen. ** Hentet fra tiltakstabellen

I tillegg til tallene i tabell 1 er det registrert 2 vannforekomster med miljømål «GØP 2015», og 2 vannforekomster med miljømålet «svært god økologisk tilstand 2021».

Hvordan oppnå våre miljømål – det regionale tiltaksprogrammet

Det regionale tiltaksprogrammet gir en oversikt over hvordan de fastsatte miljømålene kan oppnås. Tiltakene er både avbøtende og forebyggende, og er oppført i tiltakstabellen eller beskrevet i generell karakter i tiltaksprogrammet. Tiltakene tar utgangspunkt i hovedutfordringene i vannregionen, som ble utpekt i rapporten «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for Finnmark vannregion», samt de påvirkningene som er registrert i Vann-Nett og som medfører risiko. Tiltakene skal være operative senest 3 år etter at vannforvaltningsplanen er vedtatt. En stor del av tiltakene som er foreslått er problemkartlegging, som reflekterer et tynt datagrunnlag for økologisk tilstand i mange vannforekomster i Finnmark. Vannregionutvalget har derfor ønsket å prioritere en styrking av kunnskapsgrunnlaget og kartlegging av tilstand og påvirkningsbildet i kommende planperiode. Dette vil medføre at ved rullering av vannforvaltningsplanen i 2021 kan mer konkrete og kostnadseffektive tiltak utredes, og man kan foreta en prioritering av tiltak basert på dette. Innen 12.10.2015 er hele 223 tiltak utredet og foreslått av sektormyndighetene. I tillegg inngår en del forebyggende tiltak for området, som reguleres etter forskrifter og lovverk.

Hvordan kontrollere om miljømålene nås - det regionale overvåkingsprogrammet

Det er utarbeidet et regionalt overvåkingsprogram, som er tilgjengelig på Vannportalen.no. Overvåking er et hjelpemiddel for å kontrollere om miljømål nås. Fylkesmannen i Finnmark har utarbeidet et program for problemkartlegging og tiltaksovervåking, som dekker alle vannforekomster i risiko. Programmet er delt opp i de ti ulike vannområdene.

Med utgangspunkt i overvåkingsveilederen og klassifiseringsveilederen, er det for hver enkelt vannforekomst i risiko foreslått:

-
- Hvilke(t) kvalitetselement som bør overvåkes
 - Overvåkningsperiode
 - Frekvens (antall prøver per år)
 - Omdrev (hvor mange år mellom prøvetaking)
 - Antall stasjoner

Det er i tillegg gjort forsøk på å estimere årlige kostnader per vannforekomst, men tallene er svært usikre.

1 Planbeskrivelse

Alle regionale planer skal i henhold til plan og bygningsloven (§ 4-2) inneholde en planbeskrivelse. Planbeskrivelsen beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt hvordan den forholder seg til rammer og retningslinjer i vannregionen.

1.1 Planens formål

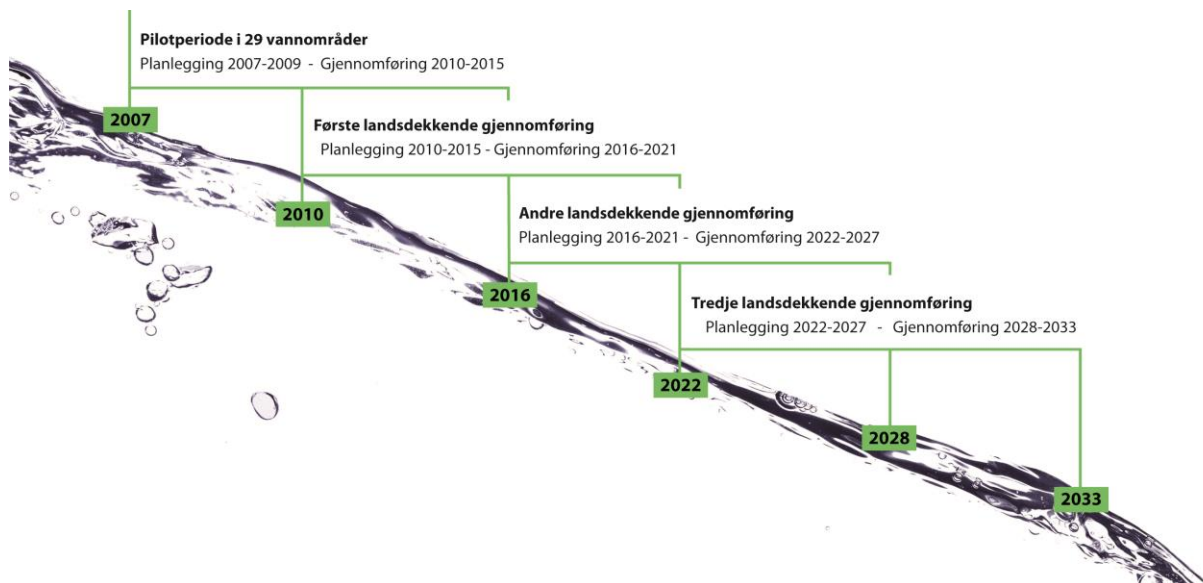
Hensikten med planen er å gi en oversiktlig framstilling av hvordan man ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i vannregionen i et langsiktig perspektiv. Den regionale vannforvaltningsplanen er utløst av forpliktelsen etter EØS-avtalen og Norges innlemmelse av EUs vanddirektiv gjennom vannforskriften. Vannforskriften er hjemlet i forurensningsloven, plan- og bygningsloven og vannressursloven. Regional vannforvaltningsplan vedtas som en regional plan etter plan- og bygningsloven (pbl) § 8-4 med de særregler som følger av vannforskriften. Denne regionale vannforvaltningsplanen og tiltaksprogram gjelder kun norsk territorium.

Planen fastsetter miljømål for elver, bekker, innsjøer, grunnvann og kystvann. Planen er sektorovergripende og skal bidra til å styre og samordne vannforvaltning og arealbruk på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Kommuner, regionale organer og statlige etater er gjennom planen forpliktet til å legge miljømålene til grunn for sin planlegging og virksomhet.

For å nå miljømålene er det utarbeidet et regionalt tiltaksprogram med tiltak for å forebygge, forbedre og/eller gjenopprette tilstanden der det er nødvendig. Arbeidet med det regionale tiltaksprogrammet har foregått parallelt med, og i samspill med, arbeidet med den regionale vannforvaltningsplanen. Den regionale vannforvaltningsplanen inneholder en oppsummering av det regionale tiltaksprogrammet.

Den regionale vannforvaltningsplanen er et oversiktsdokument på regionalt nivå. Den gir en kortfattet og oversiktlig oppsummering av kunnskapsgrunnlaget planen er bygd på; regionalt overvåkingsprogram, karakterisering og klassifisering, regionalt tiltaksprogram, register over beskyttede områder, og vesentlige vannforvaltningsspørsmål. Underlagsdokumentene finnes tilgjengelige som elektroniske vedlegg på de regionale sidene på vannportalen.

Denne planen gjelder for 2016-2021 og er den første av i alt tre planrunder frem til og med 2033. Planen skal rulleres hvert 6. år.

Fylkestingene er regional planmyndighet jamfør plan- og bygningslovens § 3-4 fjerde ledd. Regional vannforvaltningsplan og regionalt tiltaksprogram for Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion vedtas som regional plan i Finnmark fylkeskommune. Kun planer som gjelder for den norske delen av den Norsk-finske vannregionen vedtas i Norge, planer som gjelder den finske delen av vannregionen tas kun til orientering, og omvendt.

Vedtatte regionale vannforvaltningsplaner og regionale tiltaksprogram oversendes Klima- og miljødepartementet for godkjenning. Eventuell uenighet om planene skal forelegges for endelig avgjørelse i departementet. Den fremlagte regionale vannforvaltningsplanen, vedtakene i respektive fylkesting og departement utgjør til sammen den godkjente forvaltningsplanen. Regionalt tiltaksprogram er ikke gjenstand for godkjenning av departementet.

Planens hovedinnhold

Planen består av tre deler:

1. Regional vannforvaltningsplan med planbeskrivelse
2. Handlingsprogram
3. Regionalt tiltaksprogram

1.2 Planområde

Geografisk avgrensning

Vannregion Finnmark og den Norsk-finske vannregionen dekker hele Finnmark fylke. En liten del av arealet til Finnmark fylke inngår dessuten i Kemijoki vannregion i Finland. Grensen mellom vannregionene Troms og Finnmark følger i grove trekk fylkesgrensen. Arealene som tidligere utgjorde Finnmark vannregion er nå delt, da det er opprettet en internasjonal vannregion, som i tillegg til arealene på norsk side også omfatter de deler av nedbørsfeltene til Tana-, Neiden- og Pasvikvassdraget som ligger i Finland (Tana, Neiden og Pasvik

vannregion i Finland). Videre omfatter vannområdet Pasvik deler av Pasvikvassdraget og Grense Jakobselv på russisk side. Det understrekes at planen kun gjelder for norsk territorium, og planen for den Norsk-finske vannregionen tas kun til orientering i Finland.

Virkeområde

Planens virkeområde er sammenfallende med plan- og bygningslovens § 1-2, det vil si alt landareal innenfor vannregion Finnmark, herunder vassdrag. For kystvann strekker planens virkeområder seg ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen.

1.3 Planens virkninger (andre berørte parter, interesser og hensyn)

Miljømål for vannforekomstene fastsatt i godkjente regionale vannforvaltningsplaner skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen, i følge vannforskriften § 29 siste ledd.

Forvaltningsplanen gir klare regionale og statlige føringer til kommunene i vannregionen og skal bidra til å samordne og gi retningslinjer for arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom en kommune fraviker retningslinjene, gir dette grunnlag for å fremme innsigelse til kommunens planer.

Vedtak om gjennomføring av de tiltakene som inngår i tiltaksprogrammet treffes av ansvarlig sektormyndighet etter relevant lovgivning. Godkjent regional plan vil inngå i grunnlaget for sektormyndighetens saksbehandling. I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltak, før endelig beslutning om tiltaksgjennomføring blir tatt. Her vil det også legges vekt på andre hensyn enn de som er vektlagt i planene.

Dersom det i oppfølgingsarbeidet blir aktuelt å fravike forutsetningene i den godkjente planen, skal vedkommende myndighet sørge for at vannregionmyndigheten er informert. Årsaken til at planen fravikes må beskrives ved rapportering av tiltaksgjennomføring og ved neste revisjon av planen. Dersom saken angår miljøforringelse av en vannforekomst, kan behandling etter vannforskriftens § 12 komme til anvendelse.

Planene for Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion vil berøre reindriftens årstidsbeiter i Finnmark, og tiltak som eventuelt planlegges bør utferdiges og sikres på en slik måte at det ikke vil medføre fare, skade og ulempe for reindriften.

Tiltak skal være igangsatt innen 3 år etter at planen er godkjent. Det er foreslått totalt 223 tiltak i tiltakstabellen for Finnmark vannregion, hvorav kostander er oppgitt for kun 38 tiltak. Disse utgjør ca. 17 % av tiltakene, og har estimerte kostnader på til sammen mellom 150 til 190 millioner NOK. Tabell 2 viser en sammenligning av antall tiltak innen de viktigste sektorene/tiltaksgruppene som er kostnadsfestede og ikke-kostnadsfestede.

Tabell 2. Antall foreslåtte tiltak innen hver sektor som er kostnadsfestede og ikke-kostnadsfestede. Tallene er hentet fra tiltakstabellen. Oppdatert 09.10.2015.

Sektor	Antall tiltak	Kostnadsfestet		Ikke kostnadsfestet	
Energi/vannkraft	78	5	(6%)	73	(94%)
Industri (industri, forurensede sedimenter, gruver)	32	6	(19%)	26	(81%)
Avløp (både kommunalt avløp og avløp fra spredt bebyggelse)	22	10	(45%)	12	(56%)
Landbruk	6	0	(0%)	6	(100%)
Annen forurensning (søppelfyllinger, avrenning, andre kilder)	42	4	(10%)	38	(90%)
Naturforvaltning (fiske, fremmede arter)	19	0	(0%)	19	(100%)
Veg og transport (fiskevandringshindre, avrenning transport/infrastruktur)	26	13	(50%)	13	(50%)

1.4 Regional vannforvaltningsplan og andre planer for området

Det skal være sammenheng i plansystemet. Arbeidet med forvaltningsplanen skal sees i sammenheng med øvrig regional planlegging for å sikre at nødvendige koblinger er på plass og at mulige synergier blir utnyttet. Dette gjelder ikke bare for andre planer etter plan- og bygningsloven, men også relevante vedtak etter andre lover, som for eksempel vernevedtak etter naturvernloven og kulturminneloven. Det er viktig at den regionale vannforvaltningsplanen forholder seg til andre nasjonale- og regionale rammer, slik at den ikke er i konflikt med disse. Målet er at det skal være en sammenheng i plansystemet hvor man gjennom en helhetlig regional planlegging oppnår mest mulig synergier.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Nasjonal forventninger til regional og kommunal planlegging er ett av flere virkemidler i plan- og bygningsloven med sikte på å formidle og ivareta nasjonale interesser og nasjonal politikk i planarbeidet, og gjelder sammen med øvrige virkemidler.

Regional vannforvaltningsplan for Finnmark vannregion er utarbeidet i tråd med de nasjonale føringene i Norge. Dette gjelder blant annet nasjonale retningslinjer for vernede vassdrag, nasjonale føringer for regulerte vassdrag, retningslinjer for arbeidet med karakterisering i vassdrag med anadrom fisk, osv.

Strategiske og tematiske planer på regionalt nivå - Regional planstrategi

Finnmark fylkeskommune har flere regionale føringer, strategier og planer, herunder planer for vindkraft, mineralstrategi, fiskeri- og havbruksstrategier, samferdselsplan og regional plan for arealutvikling. Disse planene kan ha betydning for arbeidet etter vannforskriften og utarbeidelsen/gjennomføringen av tiltak, men ingen har vært førende for arbeidet med vannforvaltningsplanen. En oversikt over regionale planer er tilgjengelig på www.ffk.no. Det har per dags dato ikke vært konflikter mellom forslag til tiltak og de overnevnte regionale føringene, men slike situasjoner kan oppstå i fremtiden. Det er heller ingen kjente konflikter mellom den regionale vannforvaltningsplanens formål og Finnmark fylkeskommunes arbeid etter kulturminneloven og øvrige utviklingsoppgaver.

For innovasjon, utdanning, forskning, offentlig forvaltning og nesten all form for virksomhet, bør bevisstheten om og samfunnets avhengighet av vannets miljøtilstand ha reell betydning

for valg av utviklingsstrategier og handlinger både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Vernede områder (register over beskyttede områder)

Det skal i henhold til vannforskriftens § 16 opprettes et register over beskyttede områder. Miljødirektoratet er ansvarlig for utarbeidelse av et slik nasjonalt register. Registeret vil være tilgjengelig på Vann-nett og Miljødirektoratets hjemmesider. Se kapittel 5.2.

Internasjonale vannregioner

Det er fastsatt i vannforskriftens § 31 at "når nedbørfelt strekker seg inn på en annen EØS-stats territorium skal den aktuelle vannregionregionen defineres som en internasjonal vannregion. Vannregionmyndigheten skal samarbeide med ansvarlig myndighet i tilgrensede EØS-stater med sikte på å etablere felles løsninger, slik at ønsket miljøtilstand kan oppnås for hele nedbørfeltet". Relevant informasjon skal utveksles, og tiltaksprogrammer og forvaltningsplaner for de berørte nedbørfeltene skal koordineres med den tilgrensede EØS-staten.

Norge og Finland har inngått en samarbeidsavtale som regulerer koordineringen av arbeidet etter vannforskriften i de respektive landene. Vannregionmyndigheten i Finnmark er også utpekt som vannregionmyndigheten for den norske delen av den norsk-finske vannregionen Tana, Pasvik og Neiden. Nærings-, samferdsels- og miljøsentralen (ELY-keskus) i Lappland er utpekt som vannregionmyndighet i den finske delen av den Norsk-finske vannregionen. Den regionale vannforvaltningsplanen er oversatt til finsk og ble sendt på høring i Finland fra juli til desember 2014, og fulgte norsk høringsperiode. Den regionale vannforvaltningsplanen for Tana, Pasvik og Neiden i Finland ble oversatt til norsk og sendt på høring i Norge fra oktober 2014 til mars 2015, og fulgte finsk høringsperiode. Videre er det utarbeidet et felles overordnet kapittel, «Roof Report», som presenterer og sammenligner organiseringen og koordineringen i samarbeidet. Kapittelet var på høring i samme tidsperiode som den finske vannforvaltningsplanen (oktober 2014 – mars 2015). Dette kapittelet er et vedlegg til den regionale vannforvaltningsplanen for den Norsk-finske vannregionen i de respektive landene. Alle dokumentene er tilgjengelige på Vannportalen.

1.5 Handlingsprogram

Plan og bygningsloven pålegger at det til alle regionale planer skal følge med et vedtatt handlingsprogram. Det er fylkestinget som vedtar handlingsprogrammet som en del av den regionale planen. Det er også fylkestinget som har ansvar for å ta handlingsprogrammet opp til en årlig rullering. Ved denne rulleringen fornyes inngåtte avtaler med andre regionale og kommunale aktører om gjennomføringen av planen.

I henhold til plan- og bygningsloven § 8-1 skal alle regionale planer ha et handlingsprogram. Handlingsprogrammet gir en vurdering av hvilken oppfølging planen krever. De økonomiske ressursene er i mange tilfeller knyttet til årlige budsjettvedtak og handlingsprogrammet anslår ressursbehov og utpeker ansvarlig organ og samarbeidspartnere for gjennomføringen av planen.

Handlingsprogrammet foreligger som eget dokument, og gjelder for både Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion.

1.6 Planens forhold til forskrift for konsekvensutredning

I henhold til plan og bygningsloven skal planbeskrivelsen for alle regionale planer med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging gi en særskilt vurdering og beskrivelse (konsekvensutredning) av planenes virkninger for miljø og samfunn.

Miljødirektoratet har i sin veiledning pekt på at regionale planer som ikke gir rammer eller retningslinjer for utbygging kun er omfattet av planlovens krav til planbeskrivelse. Sektorvedtak om gjennomføring av de foreslåtte tiltakene treffes av ansvarlig myndighet etter relevant lovgivning, og her vil da konsekvensutredning av enkelttiltakene inngå dersom disse omfattes av kravene i KU-forskriften eller tilsvarende sektorregelverk. Vannforvaltningsplanen for vannregion Finnmark inneholder ikke retningslinjer eller rammer for utbygging. Foreløpig ansees det derfor ikke som aktuelt med konsekvensutredning. I et brev av 3. februar 2013 har Miljødirektoratet likevel bedt Klima- og miljødepartementet om en avklaring, og saken er sendt til kommunal- og moderniseringsdepartementet. Her avventes en skriftlig redegjørelse fra kommunal- og moderniseringsdepartementet. Videre avklaring er ikke mottatt per 01.07.2015, og det tas forbehold om endringer på dette punktet.

1.7 Vurderinger i henhold til naturmangfoldloven Kap. II

I henhold til naturmangfoldloven *Kapittel II. Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk* skal planer vurderes i forhold til forvaltningsmål for naturtyper og arter i Norge og *prinsipper for offentlig beslutningstaking* (jf. §§ 4-5 og 8-12). Vurderingen skal fremgå av beslutningen.

Naturmangfoldloven (nml) omfatter i sitt kapittel II «Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk». Loven §§ 4 og 5 omfatter forvaltningsmål for naturtyper og arter i Norge. Regional vannforvaltningsplan fastsetter miljømål for alle vannforekomster i vannregionene, men den gir ingen endelige arealavklaringer. Regional forvaltningsplan og tiltaksprogram gjelder kun norsk territorium.

Planen legger også til en bærekraftig bruk av vannforekomstene med en god balanse mellom vern og bruk. Fylkeskommunen vurderer det derfor slik at den regionale planen ikke er til hinder i forhold til forvaltningsmålene for naturtyper og arter i Norge.

Vurderingen omfatter videre flere prinsipper som skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jmfør nml § 7. Prinsippene er fastsatt i lovens §§ 8 til 12, og vurderingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen i saken.

Dette innebærer at Finnmark fylkeskommune må vurdere hvordan Regional vannforvaltningsplan for vannregion Finnmark forholder seg til disse prinsippene. Det følgende er en slik vurdering, og fylkeskommunen konkluderer med at:

Planen er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12, dermed er naturmangfoldlovens kapittel II om bærekraftig bruk ivarettatt.

Nærmere om de enkelte prinsippene

Fylkeskommunen vurderer det slik at naturmangfoldloven §§ 11 til 12 ikke er relevante i denne saken, da de forutsettes ivaretatt på lavere plannivå og i enkeltsaker. Fylkeskommunen forutsetter at kostnadene ved enkelttiltak bæres av tiltakshaver, jmfør nml § 11, og at man benytter miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder ved gjennomføring av tiltak, jmfør nml § 12.

Kunnskapsgrunnlaget § 8

Det følger av naturmangfoldloven § 8 første ledd at avgjørelser som påvirker naturmangfoldet så langt som det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Denne skal omfatte artenes bestandssituasjon, naturtypens utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

I kunnskapsgrunnlaget for den regionale vannforvaltningsplanen for vannregion Finnmark er det gjennomført en omfattende kunnskapsinnhenting som er samlet i Vann-Nett og gjort tilgjengelig for alle berørte. Likevel gjenstår det mye arbeid med å videre kartlegge påvirkninger og undersøke vannforekomster for å endelig bekrefte økologisk og kjemisk tilstand i henhold til krav for karakterisering i vannforskriften. Dette medfører at et stort antall vannforekomster hvor påvirkningsgraden er ukjent foreslås til problemkartlegging og kunnskapsinnhenting for planperioden 2016-2021. Enkelte vannforekomster får dermed utsatt frist for å oppnå miljømål, jmfør § 8 og 9 i vannforskriften, da konkrete tiltak for å forbedre den økologiske tilstanden ikke vil være på plass før en rekke undersøkelser er utført. Like viktig er det å fokusere på overvåking, for å bekrefte effekten av tiltak og følge opp eventuelle endringer i tilstand i vannforekomstene.

Den regionale vannforvaltningsplanen omfatter ikke endelige arealavklaringer, men fastsetter miljømål for vannforekomstene som skal legges til grunn for regionale organers virksomhet, og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Forvaltningsplanen gir klare regionale og statlige føringer til kommunene i vannregionen og skal bidra til å samordne og gi retningslinjer for arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene.

Sett i forhold til planens overordnede nivå, vurderer fylkeskommunen det slik at kunnskapsgrunnlaget er tilfredsstillende til å fatte vedtak i saken.

Føre-var-prinsippet § 9

Føre-var prinsippet sier at når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Det følger videre av naturmangfoldloven at hvis det foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å unngå å treffe en beslutning.

Som redegjort for ovenfor, finner Finnmark fylkeskommune kunnskapsgrunnlaget som tilfredsstillende i forhold til å fatte vedtak i saken. Det vurderes dit hen at planen innhold ikke medfører risiko for vesentlig skade på naturmangfoldet. Finnmark fylkeskommune mener derfor at planforslaget ivaretar føre-var-prinsippet.

Fylkeskommunen vil understreke at for arealplanlegging på et lavere plannivå (kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner, konsesjonssaker og lignende) må dette vurderes nærmere.

Økosystemtilpasning og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven sier at påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Dette betyr at fylkeskommunen har vurdert planens konsekvenser i forhold til økosystemtilpasning og samlet belastning i forhold til planens miljømål. Dette innebærer at vurderingen er på et overordnet strategisk nivå. Regional vannforvaltningsplan for vannregion Finnmark fastsetter miljømål som legger til rette for en bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Fylkeskommunen vurderer det slik at planene sikrer at nye tiltak skjer innenfor en bærekraftig ramme. Dermed er hensynet til økosystemtilpasning og samlet belastning, på et overordnet nivå ivaretatt.

Fylkeskommunen vil understreke at for arealplanlegging på et lavere plannivå (kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner, konsesjonssaker og lignende) må dette vurderes nærmere.

1.8 Nytt kunnskapsgrunnlag

Regionale vannforvaltningsplaner med tiltaksprogram skal være basert på mest mulig oppdatert kunnskap og gode faglige vurderinger om miljøtilstand, menneskeskapt påvirkninger og tiltak. Arbeidet etter vannforskriften og kunnskapsinnhenting medfører at det vil kontinuerlig være oppdateringer i datagrunnlaget. I løpet av høringsperioden i 2014, samt utover 2015 har det kommet ny data og endringer i klassegrenser for enkelte stoffer. Disse endringene kan medføre endringer i økologisk tilstand. Den nye informasjonen og endringer har kommet fram etter at forvaltningsplanene har blitt sendt på høring, noe som ikke har gitt vannregionen og vannområdene tid til å bearbeide informasjonen i de lokale og regionale planprosessene. Med bakgrunn i dette har det ikke latt seg å gjøre å basere forvaltningsplanene og tiltaksprogrammene på denne nye informasjonen.

Alle endringene er ikke oppdatert i Vann-Nett, men det forventes at dette vil komme på plass i løpet av høsten 2015 slik at kunnskapsgrunnlaget er mest mulig riktig og oppdatert når rapporteringen til ESA skal skje i 2016. Det kan dermed være områder hvor plandokumentene og datagrunnlaget i Vann-Nett ikke samsvarer. Et riktig og oppdatert kunnskapsgrunnlag vil være viktig for senere oppfølging av vannforvaltningsplanene, og den nyeste kunnskapen skal ligge til grunn når beslutninger etter vannforvaltningsplanene og tiltaksprogrammene skal gjennomføres. Dersom ny kunnskap endrer på forutsetningene for gjennomføring av tiltak, må dette fremgå i Vann-Nett med begrunnelse slik at vurderingen er dokumentert ved rullering av planene i 2021.

Endringene omtales i dette kapitlet. Det er ikke utredet ytterlige tiltak med tanke på endringer i tilstandsklasser, da dette er noe som må følges opp i neste planperiode.

Endringer i klassegrenser for jern, mangan og KOF mangan

I et brev av 15.04.2015 fra Miljødirektoratet opplyses det om at klassifiseringsrutiner og kystvannstyper vil bli oppdatert i løpet av 2015 i tråd med revidert klassifiseringsveileder. Endringene ble foretatt sentralt i Vann-Nett. Revisjonen er basert på oppdatert kunnskap og erfaringer med bruk av det gamle klassifiseringssystemet. Klassegrenser for jern, mangan og KOF mangan vil bli tatt ut, og i denne sammenhengen vil vanntypene for kystvann oppdateres slik at de er i samsvar med klassifiseringsveilederen. Det er ikke forventet at dette vil ha konsekvenser for miljøtilstanden for de aktuelle vannforekomstene, men dette kan likevel få effekt. Endringene i tilstand skal ikke ha betydning for tiltaksprogram på dette tidspunktet, men endringen kan få betydning for miljømål da noen vannforekomster vil få en høyere tilstandsklasse, og standard miljømål må dermed økes tilsvarende. Miljødirektoratet vil utarbeide en oversikt over hvilke vannforekomster som får endret økologisk tilstand, som vil være tilgjengelig på Vannportalen. Det er ikke utarbeidet en oversikt over hvilke vannforekomster dette vil gjelde i Finnmark vannregion. Alle tabeller og figurer som viser økologisk tilstand er oppdatert i planen, og det kan dermed være endringer fra datagrunnlaget i høringsdokumentene som følge av dette. Mer informasjon er tilgjengelig på Vannportalen.

Vurdering av tilstand for anadrom laksefisk etter krav i vannforskriften

Miljødirektoratet har nylig gjennomført en tilstandsvurdering av anadrom laksefisk i et utvalg norske vassdrag. Metodisk er det tatt utgangspunkt i Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) sine vurderinger av gytebestandsoppnåelse for atlantisk laks i vassdrag der det finnes tilstrekkelig med data fra gytefisktellinger, eventuelt ungfiskundersøkelser og fangststatistikk. I tillegg har gjeldende fiskereguleringer, samt informasjon tilgjengelig i [Miljødirektoratets database «Lakseregisteret»](#) og i forbindelse med revisjonsprosjektet¹, vært brukt som supplerende kunnskap i den endelige vurderingen. Rapporten som beskriver tilstandsvurderingen ble offentliggjort våren 2015, og er tilgjengelig fra Vannportalen.

Statusen til villaksen ble også vurdert i henhold til kriteriene for økologisk tilstand etter vanddirektivet. Vurderingen har medført endret økologisk tilstand for en rekke vassdrag, ettersom laks er det bestemte kvalitetselementet for tilstanden i alle de vurderte vassdragene i Finnmark og Norsk-finsk vannregion. Tabell 3 viser en oversikt over økologisk tilstand for fisk som kvalitetselement i anadrome vassdrag eller delvassdrag med god datapålitelighet i Finnmark vannregion, hvorav ingen vassdrag eller delvassdrag oppnår mindre enn god tilstand. Selv om ingen vassdrag får dårligere enn god økologisk tilstand basert på den nye vurderingen, kan dette gjøre at enkelte vannforekomster vil havne i en annen økologisk tilstandsklasse enn de som arbeidet med denne planen er basert på. Det er imidlertid ikke utarbeidet en oversikt over hvilke vannforekomster dette vil gjelde. Det må tas høyde for disse endringene når den regionale vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet skal gjennomføres og tiltak skal planlegges. Seks vannforekomster i Norsk-finsk vannregion har fått dårligere enn god økologisk tilstand på bakgrunn av det nye datamaterialet. Se den regionale vannforvaltningsplanen for Norsk-finsk vannregion for mer informasjon.

¹ Norges vassdrags- og energidirektorat og Miljødirektoratet har laget en rapport der det gjøres en prioritering eldre vannkraftkonsesjoner, med det formålet å peke ut hvilke vassdrag som bør prioriteres for revisjon for å oppnå størst mulig miljøgevinst med minst mulig krafttap.

Tabell 3. Oversikt over økologisk tilstand for fisk (laks) som kvalitetselement for anadrome vassdrag eller delvassdrag med god datapålitelighet i Finnmark vannregion.

REGINE-enhet	Vannområde	Vassdrag/delvassdrag	Økologisk tilstand for fisk som kvalitetselement
212.Z	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya	Altaelva	God
213.Z	Sørøya, Seiland og Kvaløya med innland	Repparfjordelva	Svært god
218.Z	Måsøy og Magerøya	Russelva	God
223.Z	Lakselvassdraget og Porsangerfjorden	Stabburselva (Porsanger)	Svært god
224.Z	Lakselvassdraget og Porsangerfjorden	Lakselva (Porsanger)	Svært god
225.Z	Lakselvassdraget og Porsangerfjorden	Børselva (Porsanger)	God
227.5Z	Laksefjorden og Nordkinnhalvøya	Lille Porsangerelva	God
227.6Z	Laksefjorden og Nordkinnhalvøya	Veidneselva	Svært god
228.Z	Laksefjorden og Nordkinnhalvøya	Storelva (Lebesby)	God
231.7Z	Laksefjorden og Nordkinnhalvøya	Sandfjordelva (Gamvik)	God
231.8Z	Laksefjorden og Nordkinnhalvøya	Risfjordvassdraget	Svært god
236.Z	Varangerhalvøya	Kongsfjordelva	God
237.Z	Varangerhalvøya	Syltefjordelva	God
239.3Z	Varangerhalvøya	Skallelva	God
239.Z	Varangerhalvøya	Komagelva	Svært god
240.Z	Varangerhalvøya	Vestre Jakobselv	Svært god

1.9 Uenigheter om planforslaget

Under prosessen med å utarbeide en regional vannforvaltningsplan og tilhørende tiltaksprogram har det oppstått utfordringer og uenigheter.

Kongekrabbe

Et mangelfullt kunnskapsgrunnlag byr på utfordringer i karakteriseringen og klassifiseringen av vannforekomster etter vannforskriften. Dette gjelder deriblant karakteriseringen av vannforekomster hvor kongekrabbe er til stede. Karakteriseringen av vannforekomster, herunder risikovurdering, har blitt gjennomført i henhold til § 15 i vannforskriften. Det er Fylkesmannen i Finnmark som står for den samlet miljøfaglige vurderingen i samarbeid med andre sektormyndigheter, og arbeidet er veiledet av Direktoratgruppen for vanddirektivet. Karakteriseringen av vannforekomstene omfatter en registrering av kjente menneskeskapt påvirkninger på vannmiljøet. Påvirkningene som kan registreres er delt i fem hovedkategorier, deriblant "biologisk påvirkning". Under biologisk påvirkning ligger underkategorien "fremmede arter", som inkluderer kongekrabbe. Fiskeridirektoratet, som har forvaltningsansvar for kongekrabbefisket, er uenig i karakteriseringen av

kystvannsfremkomster påvirket av kongekrabbe som i risiko for å ikke oppnå miljømålene innen tidsfristen, jamfør vannforskriften §8. Partene har forsøkt å bli enig om karakteriseringen, men har ikke lyktes. Finnmark fylkeskommune har derfor sendt saken videre til avklaring hos Direktorsgruppen, som har sendt saken videre til Departementsgruppen, og man venter på videre retningslinjer for det videre arbeidet med dette tema. Fiskeridirektoratet har utredet for forvaltningen av kongekrabbe i det regionale tiltaksprogrammet. Saken er nærmere omtalt på Vannportalen.

Avrenning/utslipp fra fiskeoppdrett

Forurensning fra fiskeoppdrett er trukket frem som en hovedutfordring i rapporten «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark» (se kapittel 3.4). Selv om lakseoppdrettsanlegg står for store utslipp av næringssalter og organiske partikler, er det kun to vannforekomster som er satt i risiko knyttet til denne påvirkningen (Øksfjorden indre og Vester-Lafjorden, begge i vannregion Finnmark). Det er enighet om gjennomføring av tiltak i Vester-Lafjorden, men det er uenighet mellom Fylkesmannen i Finnmark og Fiskeridirektoratet om påvirkningen fra oppdrett (utslipp) for vannforekomsten Øksfjorden indre, og saken er oversendt til Miljødirektoratet v/ Direktorsgruppen for avklaring. Mer informasjon om saken, samt sektorenes vurdering er tilgjengelig på Vannportalen. Fylkesmannen, som er forurensningsmyndighet for akvakulturvirksomhet, har foreslått tiltak for Øksfjorden indre, og mener det er nødvendig å redusere utslippene dersom miljømålet skal nås innen 2021. Fiskeridirektoratet har ansvar for miljøhensyn i driftsfasen, og har ikke foreslått noen tiltak for Øksfjorden indre.

Genetisk påvirkning fra rømt oppdrettsfisk

Vestre Jakobselv i Finnmark vannregion (tre vannforekomster) er satt i risiko med begrunnelse i påvist genetisk endring i laksebestandene som følge av påvirkning fra rømt oppdrettsfisk. Fiskeridirektoratet påpekte i et møte i vannregionutvalget den 20.10.2015 at de er uenige i dette, og kom den 05.11.2015 med følgende uttalelse:

«For tiden pågår det arbeid i Klima- og miljødepartementet med kvalitetsnorm for villaks, og arbeid i Nærings- og fiskeridepartementet med utvikling av målemetoder og grenseverdier for hva som skal være bærekraftig miljøpåvirkning, med særlig fokus på genetisk integritet/rømming og lakselus på villfisk. Departementenes arbeid vil bidra til et forbedret kunnskaps- og vurderingsgrunnlag om villaks og de menneskeskaptene faktorene som villaksen er påvirket av og som kan brukes for å oppdatere karakteriseringsresultatet. I og med at departementene ikke er ferdige med dette arbeidet mener Fiskeridirektoratet region Finnmark at de tre vannforekomstene i Vestre Jakobselv som er satt i risiko grunnet påvirkning fra rømt oppdrettsfisk ikke kan settes i risiko før det foreligger tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Dette i påvente av at målemetoder og grenseverdier skal være ferdig utarbeidet. Vi ber derfor om at karakterisering i forhold til rømming settes på hold inntil nye styringssignaler fra departementene foreligger, noe som for så vidt også står i brev fra KLD av 23.01.2014.»

I et brev fra KLD datert 15. juli 2013 gis det en føring om at der det er uenighet om påvirkninger fra akvakultur så skal disse registreres med ukjent påvirkningsgrad: «I det praktiske karakteriseringsarbeidet håndteres vannforekomster der man er uenige ved at man setter påvirkningsgrad fra lus og rømming til «ukjent», og både miljøtilstand og risikovurdering til «undefinert» i Vann-Nett.» I et brev til vannregionmyndighetene datert 23.

januar 2014 opplyser KLD om at den gjenstående karakteriseringen av vannforekomster med anadrom fisk vil bli utført av sentrale myndigheter. Etter spørsmål fra Sogn Villaksråd om manglende politisk oppfølging av problematikken rundt lakselus og rømt fisk og en etterlysning av omtale av temaet i vannforvaltningsplanene, svarer KLD i et brev til Sogn Villaksråd datert 7. april 2015 at det omfattende arbeidet med karakterisering av vannforekomster med anadrom fisk fremdeles pågår, og at det i praksis betyr at påvirkninger fra oppdrett, primært i form av lakselus og rømming, ikke vil bli omfattet av vannforvaltningsplanene for perioden 2016-2021.

Vestre Jakobselv var registret med påvirkning fra rømt oppdrettsfisk i det første planforslaget som var ute på høring i 2014, med bakgrunn i regjeringens "Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring", jf. Kongelig resolusjon av 11.06.2010. Her fremgår det at havbruk ikke skal bidra til varige endringer i de genetiske egenskapene til villfiskbestandene. I artikkelen "Three Decades of Farmed Escapees in the Wild: A Spatio-Temporal Analysis of Atlantic Salmon Population Genetic Structure throughout Norway" påviser Glover et al. (2012) temporal genetisk endring i laks fra Vestre Jakobselv, og kunne med moderat statistisk signifikans ($P=0,04$) kunne utelukke at dette skyldtes genetisk drift på grunn av liten populasjonsstørrelse.

I Fiskeridirektoratet sin uttalelse fra første høringsrunde ba de ikke om å få dette fjernet, selv om vannforekomstene ble omtalt spesifikt. Det er først nå at det fremkommer en uenighet om disse vannforekomstene.

Med unntak av Fiskeridirektoratet, var det i møtet i vannregionutvalget den 20.10.2015 enighet om å vedta plandokumentene slik de forelå på daværende tidspunkt. Man ble enig om at Fiskeridirektoratet skulle formulere en begrunnelse for sitt standpunkt, og at denne skulle inkluderes i planen.

Vannregionmyndigheten vil følge opp denne uenigheten på vanlig måte i 2016.

2 Regional vannforvaltningsplan

2.1 Hva er en regional vannforvaltningsplan?

Hensikten med en regional vannforvaltningsplan etter vannforskriften og plan- og bygningsloven er å gi en enkel og oversiktlig fremstilling av hvordan man ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i vannregionen i et langsiktig perspektiv, slik at man oppfyller målet med vannforskriften. EUs direktiv for vann (vanndirektivet) ble gjort gjeldende for medlemsstatene i 2000. For Norge ble direktivet innlemmet i EØS-avtalen med virkning fra 1. mai 2009. For å gjennomføre vanndirektivet i Norge, er det utarbeidet en vannforskrift som trådte i kraft 1. januar 2007.

Hovedformålet med vannforskriften er å sørge for en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene². Vi kaller det en helhetlig og økosystembasert forvaltning:

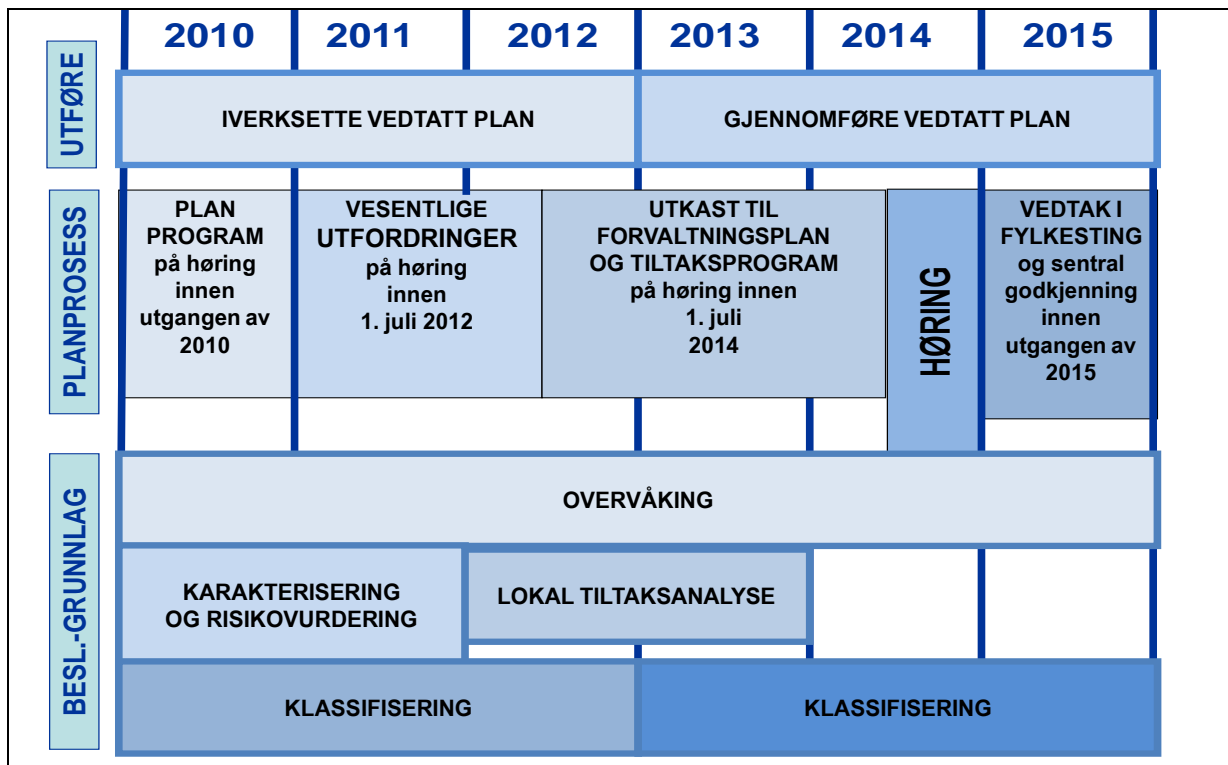
- Vannet skal forvaltes som en enhet fra fjell til fjord, med de naturgitte grensene for nedbørsfeltene og tilhørende kystområder som forvaltningsenheter
- Elver, innsjøer, grunnvann og kystvann skal ses i sammenheng
- Forvaltning av vannmengder, vannkvalitet og økologi skal ses under ett
- Man skal se på den samlede påvirkningen fra alle sektorer som bruker og påvirker vann
- Det skal legges til rette for at alle interessenter og allmennheten kan medvirke

Verktøyet for å få en mer helhetlig og økosystembasert vannforvaltningen er de regionale forvaltningsplanene for vann. Alle vannregionene i Norge skal innen utgangen av 2015 vedta en forvaltningsplan for planperioden 2016-2021. Det viktigste elementet i den regionale vannforvaltningsplanen er miljømålene som man i fellesskap har kommet frem til, og som alle involverte myndigheter er forpliktet til å følge opp ved å legge dem til grunn for sin planlegging og virksomhet³.

Den regionale vannforvaltningsplanen for Finnmark vannregion er utarbeidet for planperioden 2016-2021. Planarbeidet foregår i ulike planfaser: Karakterisering og risikovurdering, klassifisering av vannforekomstene, utarbeidelse av lokale tiltaksanalyser og overvåkningsprogram, og utarbeidelsen av en regional vannforvaltningsplan og et regionalt tiltaksprogram (figur 1). Planarbeidet består av prosessarbeid, samt arbeid med det faglige beslutningsgrunnlaget. Det skal gjennomføres tre fullstendige planrunder i hver vannregion, som betyr at planen som ferdigstilles i 2015 og gjennomføres 2016-2021, blir revidert i 2021 for perioden 2022-2027, og revidert en siste gang i 2027 for perioden 2028-2033.

² Jamfør vannforskriftens § 1.

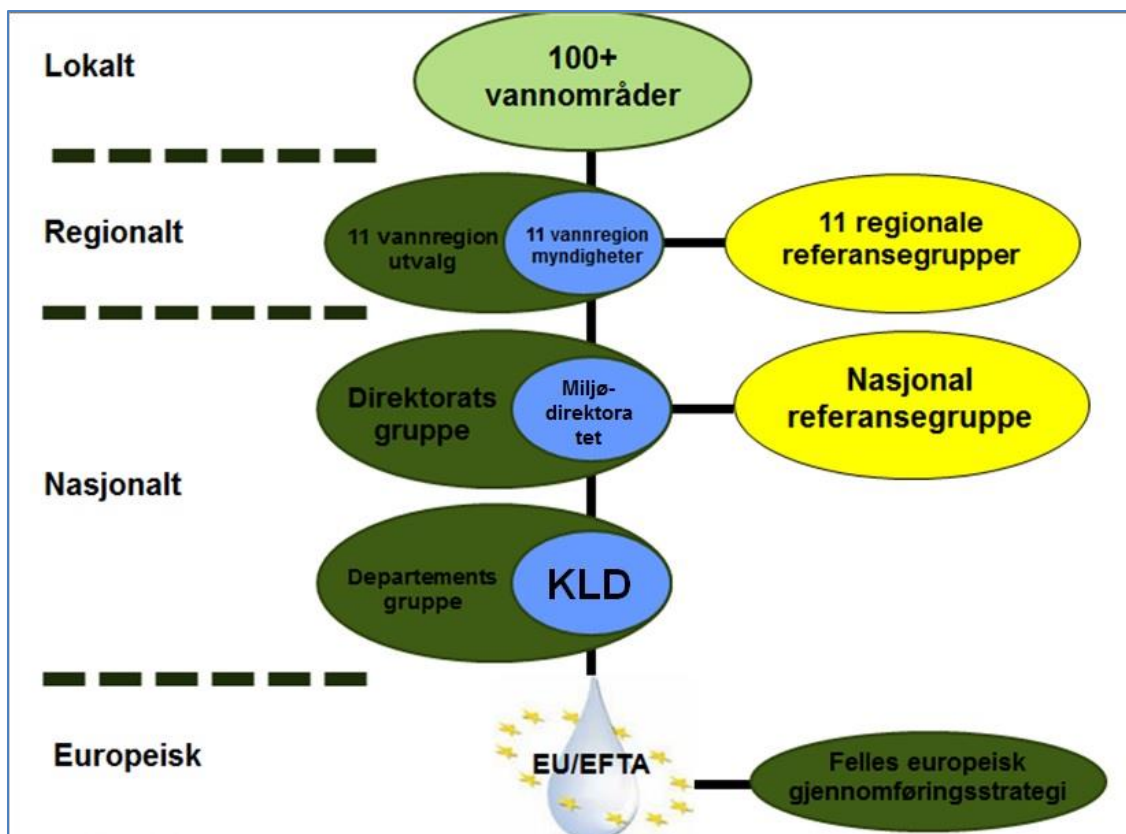
³ Dette følger av vannforskriftens § 29 og plan- og bygningslovens § 8-2.

Figur 1. Milepæler i planarbeidet fram mot en regional vannforvaltningsplan for vannregionene for perioden 2016-2021.

Finnmark fylkeskommune er vannregionmyndighet og har det overordnede ansvaret som plan- og prosessleder i vannregion Finnmark og den Norsk-finske vannregionen, jf. § 20 til 22 i vannforskriften. Det er etablert et vannregionutvalg (VRU) for vannregion Finnmark med deltakelse fra sektormyndigheter og kommunene, samt en regional referansegruppe. På lokalnivået i vannområdene deltar både kommunene, sektormyndigheter og andre interessenter i vannområdeutvalg og arbeidsgrupper (figur 2). Sektormyndigheter, interessenter og allmennheten kan medvirke i planprosessen gjennom deltakelse i utvalg og arbeidsgrupper, samt ved å gi innspill til høringer.

Regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble sendt på høring 1. juli 2014. Etter første høringsperiode, som varte fram til 31. desember 2014, ble det tydelig at det var behov for vesentlige endringer i plandokumentene. Utvalgte deler av planen ble dermed sendt på andregangshøring fra 27. februar – 10. april 2015. Delene av plandokumentene som var på andregangshøring var utsatte frister for å oppnå miljømål og utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) med tilhørende tiltak og miljømål. På grunn av andregangshøringen ble behandlingen av planene forsinket i forhold til den opprinnelige tidsplanen, og plandokumentene for Finnmark ble behandlet i Fylkestinget først i desember 2015. Endelig godkjenning ble utført av Klima- og miljødepartementet i juli 2016. Det presiseres at det er den enkelte sektormyndighet som har endelig beslutningsmyndighet i forhold til prioritering og gjennomføring av tiltak innenfor sine ansvarsområder. Den regionale vannforvaltningsplanen og tiltaksprogram gjelder kun norsk territorium.

Figur 2. Organisering av vannforvaltningen i Norge og i vannregionene.

Vannområdene Tana, Pasvik og Neiden grenser mot Finland, og Pasvik grenser også mot Russland. Det er opprettet en internasjonal avtale mellom Norge og Finland gjeldende vannforvaltningen over grensene, denne omtales nærmere i kapittel 2.5. Vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet for Finnmark og den norske delen av den norsk-finske vannregionen Tana, Pasvik og Neiden ble sendt på høring i Finland, og de tilsvarende dokumentene på finsk ble sendt på høring i Norge. Forvaltningsplanene godkjennes i sine respektive land, og tas kun til orientering i nabolandet. Det er foreløpig ikke tatt initiativ til et liknende samarbeid mellom Norge og Russland i forbindelse med dette arbeidet.

2.2 Vannregionene våre

Finnmark vannregion og den norske delen av Norsk-finsk vannregion består av Finnmark fylke, inkludert kystvannet ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Grensen med vannregionen Troms følger i grove trekk fylkesgrensen. Samlet har vannregionene et areal på 64 381,73 km². På tross av det store arealet er det kun 74.570 innbyggere i Finnmark⁴ (1,5 % av landets befolkning). Dette preger også vannmiljøet. En stor andel av vannressursene er i liten grad påvirket av menneskelig aktivitet.

⁴ per 01.07.2011. Hentet fra www.ssb.no.

Vannforekomsten er den minste enheten

Vi deler vannet inn i kategoriene grunnvann, kystvann, elver og innsjøer. En vannforekomst er en bekk, en del av en bekk, en innsjø eller en del av en innsjø, en del av en fjord eller et avgrenset område med grunnvann. Vi snakker derfor om grunnvannsforekomster, kystvannsforekomster, elvevannforekomster og innsjøvannforekomster.

Et vannområde består av flere vannforekomster

Vannområdene dekker ofte hele eller deler av flere kommuner, som da må samarbeide om vannforvaltningen.

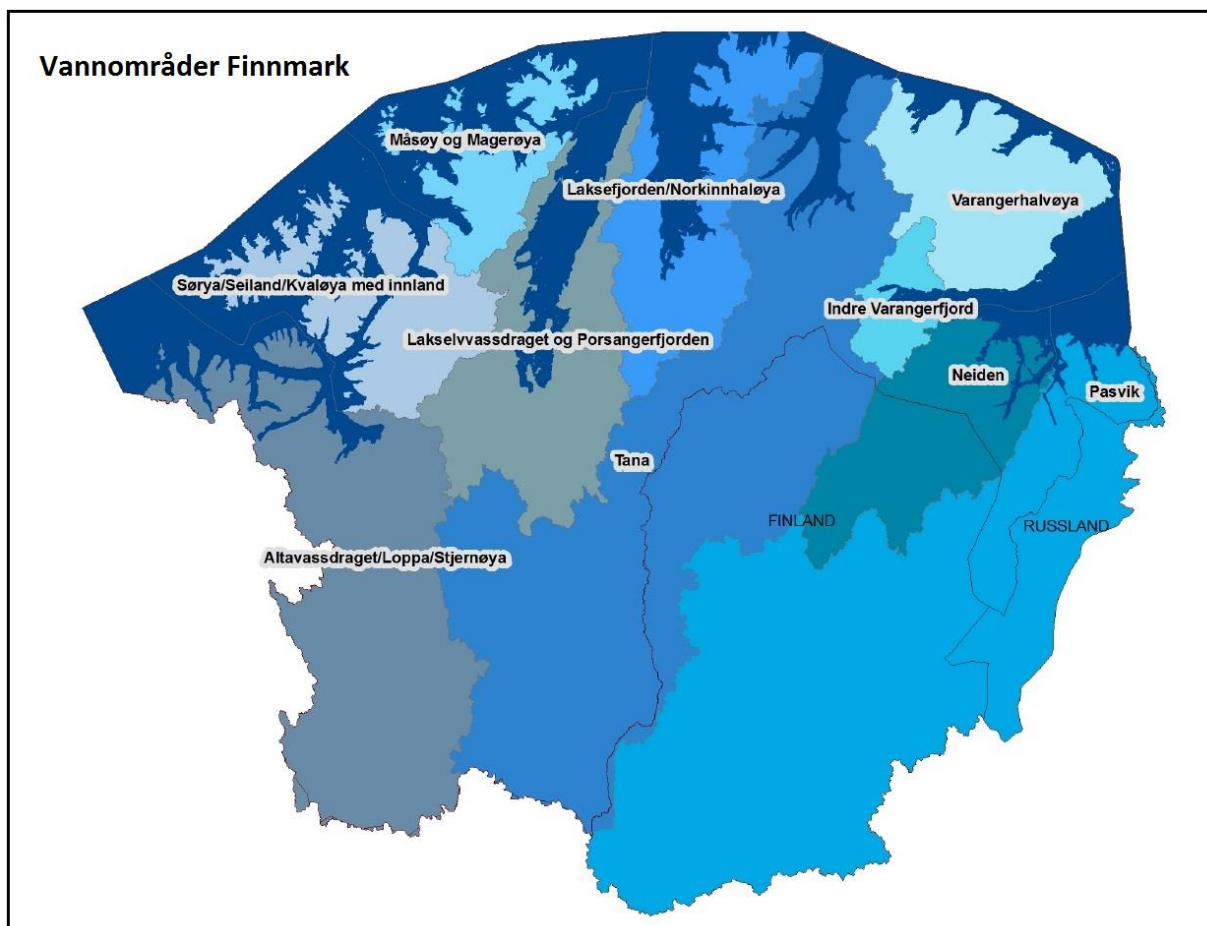
Vannet er dominerende i landskapet i Finnmark. Tabell 4 viser antall og areal for vannforekomster i Finnmark vannregion fordelt på vannkategoriene elver, innsjø, kystvann og grunnvann, som er hentet fra den nasjonale databasen Vann-Nett.

Tabell 4. Antall og areal for vannforekomster i Finnmark vannregion fordelt på vannkategoriene elver, innsjøer, kystvann og grunnvann (per 12.10.2015). Hentet fra www.vann-nett.no.

Vannkategori (Finnmark)	Antall	Areal
Elver og bekkefelt	2487	37 817,59 km
Innsjøer	493	621,5 km ²
Kystvann	204	14 218,71 km ²
Grunnvann	98	443,29 km ²
Antall vannforekomster totalt	3282	

Vannforekomstene i Norge er gruppert i seks ulike økoregioner ut i fra klimatiske forhold og biogeografiske utbredelsesmønstre for biologiske kvalitetselementer som for eksempel fisk og bunnfauna. Kystvannsforekomstene i vannregionene tilhører økoregion Barentshavet. Når det gjelder fastlandet (elver og innsjøer), er Finnmark delt i to ulike økoregioner: Nord-Norge ytre og Nord-Norge indre. Skillet går ved Reisavassdraget i Troms og ut til kysten ved Magerøya i Finnmark. Øst-Finnmark og de indre delene av Finnmark tilhører økoregionen Nord-Norge indre. I denne økoregionen finnes det naturlig flere fiskearter enn i de øvrige økoregionene, på grunn av en ulik innvandringshistorie for fisk.

Tidligere besto Finnmark vannregion av arealet til tilnærmet hele Finnmark fylke, i tillegg til arealer i forbindelse med grenseoverskridende vassdrag mot Finland og Russland. Disse arealene som tidligere utgjorde «Finnmark vannregion og grensevassdragene» er nå delt, og det er opprettet en internasjonal vannregion, Norsk-finsk vannregion, som i tillegg til arealene på norsk side også omfatter de deler av nedbørsfeltene til Tana-, Neiden- og Pasvikvassdragene som ligger i Finland (Tana, Neiden og Pasvik vannregion i Finland). Videre omfatter Pasvik vannområde deler av Pasvikvassdraget og Grense Jakobselv på russisk side. En liten del av arealet til Finnmark fylke inngår dessuten i Kemijoki vannregion i Finland. Figur 3 viser inndelingen i vannområder, både de som inngår i Finnmark vannregion og de som inngår i Norsk-finsk vannregion. Figur 4 gir en oversikt over alle nåværende administrative enheter/områder, med unntak av vannområdene i Norsk-finsk vannregion. For en detaljert geografisk avgrensning vises det til Vann-Nett.

Figur 3. Oversikt over alle vannområder i Finnmark fylke. Noen av vannområdene strekker seg over deler av Finland og Russland.

Finnmark vannregion er inndelt i sju vannområder. Inndelingen er nedbørfeltorientert, og tar dermed ikke utgangspunkt i kommune-, fylkes-, eller landegrenser. Dette medfører at enkelte kommuner har arealer i flere vannområder, og enkelte krysser landegrensene med Finland og Russland. Vannområdene i Finnmark vannregion er presentert i tabell 5.

Flere av vannområdene har etablert interkommunale prosjekt for arbeidet etter vannforskriften og har egne prosjektledere. Prosjektlederstillingene utgjør 30 % stilling, enkelte prosjektledere har større stillingsansvar enn dette hvis de har ansvar for flere vannområder eller ansvar for internasjonale vannområder, som kan være mer ressurskrevende. Vannområdet Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya har prosjektleder i Alta kommune. Tana vannområde har også inngått samarbeid med vannområdet Laksefjorden/Nordkinnhalvøya for å utarbeide lokal tiltaksanalyse. Videre har vannområdet Sørya/Seiland/Kvaløya med innland utarbeidet lokal tiltaksanalyse ledet av Hammerfest kommune. De resterende vannområdene har ikke inngått interkommunale prosjekter eller utpekt prosjektledere, og for disse vannområdene mangler man en gjennomgang av datagrunnlaget.

For ytterligere informasjon om vannregionen og vannområdene vises det til Vannportalen.

Finnmark og Norsk-Finsk vannregion

Figur 4. Kartet viser inndelingen i Finnmark og Norsk-finsk vannregion, og vannområdene i Finnmark vannregion. Videre vises de delene av Finnmark fylke som inngår i Kemijoki vannregion i Finland, samt de deler av Pasvik vannområde som ligger i Russland. Kilde: NVE v/Lars Stalsberg

Tabell 5. Beskrivelse av nedbørsfeltene og kommunene som inngår i vannområdene i vannregion Finnmark.

Vannområde	Nedbørsfelt som inngår i vannområdet	Kommuner som har arealer i vannområdet
Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya	Omfatter i hovedsak nedbørsfeltet til Alta- Kautokeino vassdraget.	Kommunene Kautokeino, Alta, Loppa og Hasvik har arealer i vannområdet, samt mindre deler av Nordreisa og Kvænangen i Troms fylke.
Sørøya, Seiland og Kvaløya med innland	Omfatter nedbørsfeltene på øyene Sørøya, Seiland og Kvaløya med innland. Innlandet består av nedbørsfeltet til Repparfjordvassdraget og flere andre mindre vassdrag i Kvalsund og Alta kommune.	Kommunene som har arealer innenfor dette vannområdet er Hammerfest, Hasvik, Kvalsund, Alta og en mindre del av Porsanger.
Måsøy og Magerøya	Omfatter nedbørsfeltene på Magerøya og øyene i Måsøy kommune, i tillegg til Lafjordelva, Russelva og Rávdjuljohka på fastlandet.	Vannområdet omfatter arealer i Måsøy og Nordkapp kommuner, og mindre deler av Kvalsund og Porsanger kommuner.
Lakselvassdraget og Porsangerfjorden	Nedbørsfeltene til vassdragene Lakselva, Stabburselva og Børselva. I tillegg kommer Porsangerfjorden, og nedbørsfeltene på begge sider av fjorden.	Hoveddelen av arealet til vannområdet ligger i Porsanger kommune, og mindre deler av Nordkapp kommune. I tillegg har vannområdet enkelte mindre arealer i Karasjok, Lebesby, Kvalsund, Alta og Tana kommuner.
Laksefjorden og Nordkinnhalvøya	Vannområdet omfatter nedbørsfeltene som drenerer til Laksefjorden	Hoveddelen av vannområdets areal ligger i Lebesby og Gamvik kommune, i tillegg til mindre arealer i Nordkapp, Porsanger og Tana.
Indre Varangerfjord	I tillegg til kystvannet innerst i Varangerfjorden, består vannområdet av en rekke vassdrag (Bergebyelva, Nyelva, Reahppenjohka, Nyborgelva mfl.).	Vannområdet omfatter hovedsakelig arealer i Nesseby kommune.
Varangerhalvøya	Vannområdet består av nedbørsfeltene på Varangerhalvøya, som drenerer til Varangerfjorden i sør og til Barentshavet i nord.	Vannområdet omfatter arealer i kommunene Vadsø, Vardø, Båtsfjord og Berlevåg, samt mindre deler av Nesseby og Tana

2.3 Hva oppnår vi med planen?

Den regionale vannforvaltningsplanen har som mål å bidra til at alt overflate-, grunn-, og kystvann når god økologisk og god kjemisk tilstand. Planen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunale og statlige organers planlegging og virksomhet i vannregionen⁵, og slik bidra til å beskytte vannforekomsten mot forringelse, samt forbedre

⁵ Jamfør vannforskriften § 29 siste ledd.

eller gjenopprette vannforekomsten slik at den oppnår god økologisk tilstand (GØT). Dette skal skje i løpet av planperiodene, altså innen 2021, 2027 eller 2033. Målet - god økologisk og kjemisk tilstand – er en tilnærming til naturtilstanden, men det er vanskelig å vite hvordan vassdraget og kystvannet ville vært uten menneskelig påvirkning. Det er også i mange tilfeller heller ikke ønskelig å komme dit, fordi vi skal leve av og bruke de ressursene som naturen gir oss, både til næringsformål, rekreasjon og fritidsaktiviteter. Det er likevel et mål at alt som lever i og av vann skal kunne opprettholde livsgrunnlaget og at økosystemet skal være i balanse.

Vannregionen Finnmark har stort sett svært god vannkvalitet. Likevel finnes en rekke utfordringer. Disse er:

- Tynt datagrunnlag for å avklare påvirkningsgrad, økologisk og kjemisk tilstand
- Utfordringer med forurenset sjøbunn i havner
- En rekke påvirkninger som utgjør en risiko for anadrome laksebestander

Denne planen skal bidra til å redusere effekten av disse påvirkningene på vannmiljøet i Finnmark. Om vi oppnår dette kan vi forvente følgende forbedringer i vannregionen:

- Kartlegging vil føre til en bedre oversikt over vannregionen og hva som er en reell utfordring i området, samt belyse behovet for flere tiltak i bestemte områder. Eksempelvis kan dette gi bedre beskyttelse av drikkevannskvaliteten.
- Artsmangfold: Fisk og andre vannlevende arter vil få bedre levevilkår da vannkvalitet og siktedyp vil bli bedre. Kartlegging av fremmede arter som utgjør en trussel mot det opprinnelige fiskesamfunnet kan gi tiltak for å beskytte bestandene. Også tiltak for å bedre oppvandring og gytegrunn vil være viktige tiltak. Dette vil gi flere vann med et balansert økosystem og en levedyktig og reproduktiv fauna som igjen kan stimulere til en økning i fritidsfiske, andre friluftslivsaktiviteter og turisme.
- Tilpassing til klimaendringer: Planen har som mål å sikre at konsekvenser av klimaendringer er hensyntatt i alle regionale organers virksomhet og for kommunale og statlige organers planlegging og virksomhet i vannregionen
- Målkonflikthåndtering: Planen har som mål å sikre at alle målkonflikter er belyst og diskutert. Eventuelle konflikter bør håndteres for å minimere de økologiske konsekvensene av å prioritere andre næringsinteresser fremfor god økologisk tilstand i en vannforekomst.
- Bevaring og restaurering: Planen har som mål å øke bevisstheten rundt nytten av å ha god økologisk tilstand i vann. Ved å forhindre forurensning stimulerer vi til rekreasjon og øker verdien av fylket som turistmål.
- Biologisk mangfold: Ved å minke utslipp av næringsstoffer, miljøgifter og gjenopprette utbygde vannveier stimulerer vi til et mer balansert økosystem. Et balansert økosystem gir rom for fler arter som betyr at det biologiske mangfoldet vil øke. Dette er viktig da et balansert økosystem også er et robust økosystem. Og et robust økosystem vil i større grad kunne tåle uforutsette kortvarige negative påvirkninger.
- Arealbruk: Planen har som mål at all arealplanlegging skal sees i et helhetlig perspektiv. Vannregionen er i seg selv et planområde hvor enhver endring vil påvirke resten av området i en eller annen retning. Dette innebærer at all arealplanlegging

må sees i et vannregionalt perspektiv. Eventuelle konsekvenser oppover eller nedover i vassdraget må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

- Industri på land: All industri er underlagt strengt lovverk med hensyn på forurensning. Planen vil gi noen føringer og anbefalinger for hvor slike industrier skal legges, samt hvor viktig det er å se påvirkninger i sammenheng. Samtidig er det viktig at gamle synder ryddes opp, der hvor industrien har hatt en negativ effekt på vannmiljøet. Eksempelvis er forurenset sjøbunn et problem i mange havner i Finnmark.
- Avløpshåndtering: Planen har som mål å redusere utslipp fra avløp. Majoriteten av forurensingen med næringsstoffer og bakterier har sitt utspring i utslipp fra avløpsnett, pumpestasjoner, renseanlegg og fra spredt avløp. I både tiltaksprogram og forvaltningsplanen påpekes det et behov for en innsats for å utbedre gamle ledninger og planlegge for å håndtere eventuelle klimaendringer.

Forvaltningsplanen gir klare regionale og statlige føringer til kommunene i vannregionen og skal bidra til å samordne og styre arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom en kommune i sin arealplanlegging fraviker miljømålene som er satt i den regionale vannforvaltningsplanen gir det grunnlag for å fremme innsigelse til de aktuelle arealplanene⁶.

2.4 Endringer siden forrige forvaltningsplan

Etter vannforskriften trådte i kraft i 2007 ble det utarbeidet en regional vannforvaltningsplan for utvalgte vannområder i Norge for planperioden 2010-2015. I Finnmark deltok Tana, Pasvik og Neiden vannområder i denne pilotperioden. Forvaltningsplanen for Tana, Pasvik og Neiden med tilhørende tiltaksprogram ble vedtatt i fylkestinget i Finnmark 22. oktober 2009, og godkjent ved kongelig resolusjon av 11. juni 2010.

Kun vannområder som nå inngår i den Norsk-finske vannregionen var med i pilotfasen. Etter opprettelsen av den Norsk-finske vannregionen er det utarbeidet separate vannforvaltningsplaner for Finnmark vannregion og den Norsk-finske vannregionen. Denne vannforvaltningsplanen gjelder for alle vannområder i Finnmark vannregion. Det har ikke vært andre endringer i organiseringen eller inndelingen av vannregionen. Karakterisering og klassifisering av vannforekomster er et kontinuerlig arbeid, slik at endringer i inndeling av vannforekomster og dermed endringer i påvirkningsbildet og risikovurderingen kan forekomme. Det er ikke utarbeidet en oversikt over dette.

En oversikt over tiltak fra forrige planperiode er presentert i kapittel 2.3 i det regionale tiltaksprogrammet for Norsk-finsk vannregion.

2.5 Internasjonale vannregioner med grensekryssende vannområder

Det er fastsatt i vannforskriften § 31 at "når nedbørfelt strekker seg inn på en annen EØS-stats territorium skal den aktuelle vannregionregionen defineres som en internasjonal vannregion. Vannregionmyndigheten skal samarbeide med ansvarlig myndighet i tilgrensede EØS-stater med sikte på å etablere felles løsninger, slik at ønsket miljøtilstand kan oppnås for hele nedbørsfeltet". Relevant informasjon skal utveksles, og tiltaksprogrammer og

⁶ Kongelig resolusjon 11. juni 2010

forvaltningsplaner for de berørte nedbørfeltene skal koordineres med den tilgrensende EØS-staten.

Deler av Finnmark fylke er del av en internasjonal vannregion, den Norsk-finske vannregionen, som i tillegg til arealene på norsk side også omfatter de deler av nedbørsfeltene til Tana-, Neiden- og Pasvikvassdraget som ligger i Finland (Tana, Neiden og Pasvik vannregion i Finland), og deler av Pasvikvassdraget og Grense Jakobselv på russisk side. En geografisk oversikt over vannregionen og vannområdene fremkommer i figur 3 i kapittel 2.2. En liten del av arealet til Finnmark fylke inngår dessuten i Kemijoki vannregion i Finland⁷. For en detaljert geografisk avgrensning vises det til Vann-nett.

I 2013 ble det utarbeidet en internasjonal samarbeidsavtale for å formalisere samarbeidet med Finland, som medfører at vannområdene Tana, Pasvik og Neiden på norsk og finsk side utgjør nå en egen internasjonal vannregion. Samarbeidsavtalen og den tilhørende *Memorandum of Understanding* regulerer prosedyrer for koordineringen av vannforvaltning i disse vannområdene. Det blir utarbeidet en overordnet rapport (Roof Report) som er et vedlegg til vannforvaltningsplanene i de respektive landene. Vedlegget skal oppsummere samarbeidet, sammenligne organisering og arbeidsmetoder, samt gi et overblikk over hvor mye man har oppnådd og hva som gjenstår. Det er utarbeidet en egen vannforvaltningsplan for den Norsk-finske vannregionen, som inneholder mer informasjon om samarbeidet.

Når det gjelder samarbeid med Russland, som er utenfor EØS-området, fastsetter vannforskriftens § 32 at det skal tas initiativ til internasjonalt samarbeid med sikte på å oppnå ønsket miljøtilstand for hele nedbørsfeltet. Det har så langt vært gjennomført et seminar om vannforvaltning i Murmansk i november 2011, hvor representanter fra regionalt nivå i Lappland, Finnmark og Murmansk oblast deltok. De tre landene har hatt et godt miljøfaglig samarbeid på grenseregionalt nivå gjennom mange år, men nytt nå er oppfølgingen av EUs vanddirektiv. Samarbeid med Russland knyttet til vanddirektivet er så langt ikke formalisert.

⁷ Det er ikke registrert påvirkninger i vannforekomstene som inngår i Kemijoki vannregion, og følgende er det ikke prioritert å arbeide videre med disse i den regionale vannforvaltningsplanen eller tiltaksprogrammet på norsk side.

3 Hvordan har vi jobbet og prioritert?

Finnmark fylkeskommune er utpekt som vannregionmyndighet for Finnmark vannregion og den norske delen av den Norsk-finske vannregionen. Et vannregionutvalg er oppnevnt, med bred deltakelse fra regionale sektormyndigheter. Det er også etablert en regional referansegruppe for Finnmark, som består av andre berørte aktører og interesseorganisasjoner. Vannområdene som har prosjektledere har opprettet vannområdeutvalg, med deltakelse fra politisk nivå i kommunene og lokale aktører. Arbeidet etter vannforskriften har pågått både lokalt og regionalt, og man har jobbet for i sikre medvirkning i prosessen.

I begynnelsen av planperioden ble det utarbeidet et planprogram, som er en plan for hvordan utarbeidelsen av den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram skal foregå. Organiseringen og fremdrift skissert i planprogrammet har blitt fulgt, men unntak av noen forsinkelser. Blant annet har det vært en forsinkelse i ferdigstillingen av regionalt overvåkingsprogram og register over beskyttede områder, som skulle ferdigstilles i 2012 og har blitt forskjøvet til 2013. Videre har det vært forsinkelser i forhold til vedtatte regionale frister, som skyldes sen veiledning fra nasjonalt hold og at enkelte saker har tatt lengre tid å avklare enn tidligere antatt. Det har også vært noen uenigheter rundt arbeidet som har ytterligere forsinket prosessen. Planprogrammet for Finnmark vannregion, samt en detaljert arbeidsplan som viser aktiviteter og tidsfrister er tilgjengelig på Vannportalen.

Dokumentet «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark» utpekte de viktigste hovedutfordringene i vannregionen. Basert på dette arbeidet har man jobbet fram lokale tiltaksanalyser og et regionalt tiltaksprogram, som viser hvordan miljømål skal oppnås ved hjelp av ulike tiltak. Basert på lokale og regionale interesser, samt informasjon om kostnader og behov for undersøkelser, kan det foretas en prioritering av tiltak.

3.1 Organisering av arbeidet

Norge er delt inn i 11 vannregioner, uten de internasjonale vannregionene med avrenning til Sverige eller Finland. Vannregionene administreres av fylkeskommuner, som er utpekt som vannregionmyndigheter. Vannregionmyndighetene har ansvar for å opprette et vannregionutvalg som skal være sammensatt av representanter for vannregionmyndigheten, øvrige fylkeskommuner, fylkesmannsembeter og andre berørte sektormyndigheter og kommuner, jmfør § 22 i vannforskriften.

Vannregionutvalget (VRU)

Etter at Finnmark fylkeskommune overtok som vannregionmyndighet i 2010 ble vannregionutvalget (VRU) nyoppnevnt med daværende fylkesvaraordfører Ann-Solveig Sørensen som leder. I tillegg til Finnmark fylkeskommune sine representanter består VRU av representanter fra Kystverket Troms og Finnmark, Mattilsynet Regionkontor Troms og Finnmark, Statens vegvesen Region Nord, Fiskeridirektoratet Region Finnmark, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) Region Nord, Fylkesmannen i Finnmark Miljøvern avdelingen, Øst-Finnmark regionråd, Vest-Finnmark regionråd, og kommunene Tana, Måsøy, og Kautokeino. Det jobbes for at flere kommuner skal delta i VRU. Andre aktører som har vært invitert til å sende representanter i VRU, men har som har valgt å ikke delta er Sametinget, Reindriftsforvaltningen og Forsvarsbygg. Vannregionutvalget i Finnmark

møtes i gjennomsnitt to ganger i året, avhengig av planprosessene. En fullstendig oversikt over deltakere, samt sakspapirer og møtereferater for VRU er tilgjengelig på Vannportalen.

Regional referansegruppe

Det er satt ned en regional referansegruppe for å gi innspill til arbeidet i regionen. Referansegruppen består av frivillige organisasjoner, bransjeorganisasjoner og andre interessenter. Den regionale referansegruppen hadde møte den 30.05.2012, og arbeidet særskilt med innspill til høringsdokumentet «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark». Det ble kalt inn til møte i den regionale referansegruppen i 2013 for å orientere om og motta innspill på endringer i høringsdokumentet, samt informere om videre arbeid. Dessverre ble møtet ikke gjennomført grunnet svært få påmeldte. En regional høringskonferanse ble arrangert i forbindelse med høringsperioden, med god deltakelse fra interesseorganisasjoner og andre aktører.

Vannområdeutvalgene (VOU)

Vannområdenes oppgave er definert i § 23 i vannforskriften, hvor det står bl.a. at vannområdene skal bidra til å karakterisere vannforekomster og vurdere tiltak, som skal inngå i det regionale arbeidet. Vinteren og våren 2011 ble brukt til oppstartsmøter med kommunene, hvor vannområdeutvalgene ble satt ned. Våren 2012 ble det avholdt nye møter i vannområdeutvalgene (VOU) der organisasjoner og næringsaktører deltok, i tillegg til sektormyndigheter. For vannområdene Måsøy/Magerøya og Lakselvvasdraget/Porsangerfjorden ble det ikke avholdt karakteriseringsmøter og VOU i løpet av 2012, og det lokale arbeidet ble forsinket. I møtene ble resultater fra karakteriseringen av vannforekomstene gjennomgått, og deltakerne kom med innspill til dokumentet «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål». Flere av vannområdene utarbeidet lokale dokumenter om vesentlige vannforvaltningsspørsmål, som er tilgjengelige på Vannportalen.

Fra 1. januar 2013 har det blitt etablert interkommunale prosjekter i vannområdet Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya med Alta kommune som prosjektansvarlig, og i Tana vannområde med Tana kommune som prosjektansvarlig. Tana prosjektet har også arbeidet med lokal tiltaksanalyse for vannområdet Laksefjorden og Nordkinnhalvøya, da Gamvik kommune inngår i begge vannområdene. Pasvik og Neiden vannområder har fortsatt med prosjektleder i Sør-Varanger kommune. I tillegg har man engasjert Hammerfest kommune til å utarbeide lokal tiltaksanalyse for Sørøya/Seiland/Kvaløya. Det har ikke lyktes med å få på plass prosjektledere i de resterende vannområdene, og det er dermed ikke foretatt en grundig gjennomgang av påvirkninger i de vannområdene.

Håndtering av uenighet

Vannregionmyndigheten skal arbeide for at det oppnås enighet om forslag til forvaltningsplan i vannregionutvalget. Dersom man i VRU ikke blir enige om enkelte prioriteringer, eller om det oppstår uavklarte problemstillinger, presenteres dette i forvaltningsplanen. Alternativt kan spørsmål kreves avklart på sentralt nivå, jamfør vannforskriftens § 26.

3.2 Medvirkning

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) og plan- og bygningsloven (pbl) legger føringer for medvirkning i regionale vannforvaltningsplaner. Vannforskriftens § 27 sier at vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget skal legge til rette for at alle interesserte skal gis anledning til å delta i planprosessen, og særlig ved utarbeidelse av

forvaltningsplan og tiltaksprogram. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter, jmfør pbl § 1. Videre skal regional planmyndighet samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak, jmfør pbl § 8-3.

Medvirkning har som mål å bidra til:

- å utnytte kunnskap, erfaring og initiativ fra de som påvirkes av vannforskriften
- å øke motivasjonen for å gjennomføre gode planer og tiltak
- ansvarliggjøring knyttet til planer og tiltak
- å identifisere uønskede effekter av vannforskriften
- å oppnå tillit, eierskap og støtte i beslutningsprosesser
- å gi et kvalitativt bedre resultat

Private og allmenne interesser og rettighetshavere kan delta på ulike måter ved å:

- delta på annonserte møter om vannforvaltning i vannområdene/vannregionen
- ta kontakt med vannregionmyndigheten, fylkeskommuner og vannområdene
- gi skriftlig innspill i forbindelse med de tre høringsrundene i planperioden

Den viktigste arenaen for medvirkning vil være på vannområdenivå. Vannområdeutvalget er ansvarlig for lokal medvirkning og at informasjon om arbeidet gjøres offentlig tilgjengelig, gjerne på internett. Flere vannområder i vannregionen har valgt å slå sammen vannområdeutvalget og lokal referansegruppe for å sikre bredere deltakelse og god medvirkning. På regionalt nivå er det viktig at referansegruppen blir en reell arena for utveksling av informasjon og dialog, der deltakerne gis mulighet for innspill til prosesser og planer og til å formidle sin kunnskap direkte til vannregionmyndigheten.

I Finnmark har det vært medvirkning fra både vannområdenivå og på regionalt nivå. Medvirkning på lokalt nivå har skjedd gjennom innspill til de lokale tiltaksanalysene, som er bidrag til det regionale tiltaksprogrammet samt den regionale vannforvaltningsplanen. Aktører har også fått løftet sine synspunkter og interesser via vannområdene, blant annet ble det avholdt et møte om tiltak mot spredning av *Gyrodactylus salaris* på oppfordring fra Tana vannområde, med bred deltakelse fra interesseorganisasjon og foreninger, samt sektormyndigheter.

En utfordring for medvirkning i vannregion Finnmark er at ikke alle vannområder er operative med egne prosjektledere. Samtidig skaper store distanser i vannregionen utfordringer for møtevirksomhet og deltakelse. Dette er noe som må løses på en bedre måte i neste planperiode, og Vannregionmyndigheten har et særskilt ansvar for å sørge for tilstrekkelig medvirkning under hele planprosessen. Kveldsmøter, temamøter og andre former for medvirkning vil bli vurdert. En medvirkningsjournal, som viser en oversikt over møter som har funnet sted fra 2010-2015 for referansegruppen og vannområdeutvalg hvor interesseorganisasjoner har kunnet delta, finnes som vedlegg 7.1.

Den første høringsperioden på seks måneder ga alle aktører en god mulighet til å komme med innspill til planen og foreslåtte tiltak. Deler av vannforvaltningsplanen ble også sendt på andregangs høring. Ved tidligere høringsperioder for «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål» og Planprogrammet har vannregionmyndigheten mottatt mange innspill. Høringsinnspill har

blitt gjennomgått og presentert i vannregionutvalget. Høringsinnspill, samt mer informasjon om medvirkning og møtereferater er tilgjengelig på Vannportalen.

3.3 Trendanalyse

Det ble foretatt en vurdering av fremtidige trender og samfunnsutvikling som kan påvirke vannforekomstene i dokumentet "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål".

Finnmark er et fylke med store naturressurser. Tradisjonelt har fiskerinæringen vært den største og viktigste næringen i fylket, sammen med reindrift og landbruk. Ny utvikling innenfor næringer som energi og mineraler er i ferd med å gjøre Finnmark attraktiv for kraftutbyggere og aktører innen gruvedrift. Med en avklart delelinje i Barentshavet og en ny minerallov forventes det en større leteaktivitet etter naturressurser både i Barentshavet og på land. Dette er drivkrefter som vil kunne få stor innvirkning både på den økonomiske og befolkningsmessige utviklingen i Finnmark de neste årene. Innbyggertallet var på 74.570 per 01.07.2011, og har de siste årene hatt en svak økning som forventes å fortsette.

Disse utviklingene kan påvirke vannforekomstene og ha betydning for tilstanden til vannmiljøet på følgende måte:

- Utviklingen innen mineral-, energi- og havbruksnæringen vil ha konsekvenser for vannmiljøet i form av fysiske inngrep og forurensning, blant annet fra deponering av avgangsmasser, mer skipstrafikk og mer aktiviteter i havnene, i tillegg til for oljeutslipp og ulykker knyttet til blant annet oljetransport, oljeomlastning og annen transport til sjøs (Energistrategier for Finnmark, 2010-2013).
- Vekstpotensial innen havbruk kan medføre en betydelig produksjonsøkning og større arealbruk for lokaliteter (Fiskeri- og havbruksstrategier for Finnmark 2011-2014). Dette kan ha betydning for vannmiljøet i form av økte utslipp i nærområdene til anleggene, økt smittefare og rømninger av oppdrettsfisk, og større konsentrasjon av lakselus. Større fokus på biologisk kontroll blir nødvendig.
- Klimaendringene kan gi en forventet en økning i nedbørsmengdene i Finnmark på 8-9 % og en temperaturøkning på 2,3 grader Celsius (middels prognose) innen år 2050 (Hanssen Bauer et al. 2009). Dette kan øke sannsynligheten for flom og skred i fremtiden. I Finnmark blir det trolig hyppigere vinter- og høstflommer på kysten, og muligens problemer med is. Et varmere vinterklima vil kunne påvirke økologien i vassdragene, og spille inn på overlevelsen for anadrom fisk (NVE rapport 5-2011, Stortingsmelding 2011-2012).
- Mer nedbør og flom vil kunne føre til økt erosjon som kan påvirke tilførsler av næringsstoffer og sedimenter til vannforekomster. Tiltak som flom- og erosjonssikring i denne sammenhengen vil også kunne påvirke økologien i vassdragene. Nye problemarter vil trolig dukke opp. I landbruket kan det bli et økt behov for erosjonsforebygging. På tiltakssiden vil for eksempel skjerpede krav til spredning av naturgjødsel i vekstsesongen, bevaring av kantsoner og mindre høstpløying ha betydning.
- Økt nedbør og flom vil videre føre til større belastning på infrastrukturen, herunder vann- og avløpsanleggene. Større nedbørsmengder vil blant annet kunne føre til økt forurensning fra avløpsanlegg fordi kloakk og drikkevann blir blandet. Det vil bli et økt

behov for utbedringer og vedlikehold av avløpsnett, noe som har betydning for det videre arbeidet med tiltaksprogrammet til forvaltningsplanen.

- Klimaendringer kan også få betydning for den økologiske tilstanden i kystvannsforekomster. Blant annet i Finnmark har det vært en stor endring i løpet av de siste 40-50 årene ved at tareskogen, inkludert sukkertare, har blitt nedbeitet av kråkeboller. Et varmere kystvann kan tenkes å være fordelaktig for tareskogen (Havforskningsinstituttet).
- Utbygging av vannkraft vil påvirke vannforekomster i fremtiden. Det er gitt én konsesjon i 2015, og tre søknader ligger inne til behandling. Vannkraftpotensialet i Finnmark er relativt lite i sammenligning med andre fylker i landet, på grunn av blant annet topografien og det at mange vassdrag er vernet mot kraftutbygging.

For en mer utfyllende gjennomgang av disse trendene vises det til “Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for Finnmark vannregion”, som er tilgjengelig på Vannportalen.

3.4 Oppsummering av vesentlige vannforvaltningsspørsmål

En sammenstilling av de viktigste utfordringene for planarbeidet i Finnmark og Norsk-finsk vannregion for planperioden 2016-2021 er gitt i tabell 6. Sammenstillingen er hentet fra dokumentet «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark». Dette dokumentet har dannet et grunnlag for det videre arbeidet med tiltaksanalysene og et regionalt tiltaksprogram, da det er en viktig sammenheng mellom hovedutfordringene og hvilke tiltak som bør utredes, samt eventuell prioritering av disse. Dokumentet ble utarbeidet før den Norsk-finske vannregionen ble opprettet, og omtaler derfor vannregionene samlet.

Tabell 6. Hovedutfordringer for vannmiljøet i Finnmark i planperioden 2015-2021.

Vannkategori	Problemstilling
Kystvann, innsjøer og elver	Påvirkninger fra gruvedrift
	Påvirkninger fra avløp*
	Avrenning fra diffuse kilder (bl.a. kommunale søppelfyllinger)*
	Beredskap mot akutt forurensning
Innsjøer og elver	Forurensning fra metallurgisk industri i Russland
	Vannkraftreguleringer
	Fremmede arter (pukkellaks, ørekyt og lagesild)
Kystvann	Utslipp fra fiskeoppdrettsanlegg*
	Kongekrabbe (påvirkning på bunnfauna)*
	Forurensning i havnene (forurenset sjøbunn)
Elver	Fiskevandringshindre
	Påvirkning fra fiske: Overbeskatning av anadrom laksefisk.
	Forebyggende tiltak for å hindre smitte av <i>Gyrodactylus salaris</i> og andre fisesykdommer
	Påvirkning fra fiskeoppdrett på anadrome fiskebestander*

*Kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, men det er grunn til å anta at påvirkningen har betydning for vannmiljøet.

Vannområdene har mange felles brukerinteresser. Disse er hovedsakelig knyttet til næringsinteresser, herunder akvakultur, vannkraft, fiskeri, gruvedrift, landbruk, reindrift, olje-

og gassvirksomhet, samt friluftsliv og turisme som omfatter laksefiske, øvrig fiske, utmarkshøsting, og rekreasjon. I tillegg er interessert knyttet til vannforsyning, transport, avløp, flomsikring osv. fremhevet. En mer detaljert beskrivelse av brukerinteressene og vesentlige interessemotsetninger finnes i «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark» og de lokale tiltaksanalysene, som begge er tilgjengelig fra Vannportalen.

Drikkevannsforsyning og mattrygghet ble også løftet fram i vesentlige vannforvaltnings-spørsmål. En relativ stor andel av de godkjenningspliktige kommunale og private vannverkene i Finnmark er ikke godkjente, og fiskeindustrien og annen næringsvirksomhet stiller store krav til vannkvalitet og leveringssikkerhet. Systemer for kontroll og overvåkinger ikke alltid tilstrekkelig etablert, og få drikkevannsuttak har konsesjon etter vannressursloven. Effekten av drikkevannsuttakene er ukjent. Mattrygghet er også en vesentlig brukerinteresse i Finnmark, da enkelte områder har kostholdsråd på grunn av forurensning. Dette gjelder havneområder i Hammerfest og Honningsvåg, samt noen innsjøer rundt Kirkenes by (www.matportalen.no). Ettersom disse interessene ikke er utpekt som hovedutfordringer i vannregionen, så har det ikke vært prioritert å utarbeide tiltak.

3.5 Prioriteringer i planarbeidet

Underveis i planarbeidet er det viktig å prioritere tydelig, slik at man får tatt tak i de viktigste utfordringene og de største påvirkningene først, og ved å prioritere fram de mest kostnadseffektive tiltakene først. Prioriteringene kan variere avhengig av hva som er utfordringen i den enkelte vannforekomst. Når man så ser alle prioriteringer i sammenheng vil noen tiltak være høyt prioritert (gjærne de som er lettest å gjennomføre), mens andre vil være lavt prioritert (grunnet høye kostnader eller tekniske utfordringer). Det er også viktig å ha realistiske ambisjoner i planarbeidet med tanke på hvor mange utfordringer man har, sektormyndighetenes kapasitet til å gjennomføre tiltak samt finansiering av tiltak.

I Finnmark har man prioritert å jobbe med de vesentligste utfordringene i vannregionene. Disse ble utpekt i dokumentet «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for Finnmark vannregion», og er utgangspunktet til utarbeidelsen av det regionale tiltaksprogrammet. Man har valgt å prioritere utredning av tiltak basert på denne oversikten. For enkelte av hovedutfordringene er det likevel ikke utredet tiltak. Dette gjelder forurensning fra metallurgisk industri i Russland, som vil kreve en politisk løsning på nasjonalt nivå. Videre er påvirkning fra kongekrabbe til løftet til departementsnivå for avklaring, da arten vurderes som en fremmed art i henhold til vannforskriften, men forvaltes som en ressurs etter Stortingsmeldingen nr. 40 (2006-2007). Karakterisering av vannforekomster med påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk er fremdeles pågående. Det er dermed ikke utredet tiltak for disse påvirkningene, med unntak av tiltak for rømt fisk i vannforekomster hvor genetisk påvirkning på ville laksebestander er påvist.

Påvirkninger som er relativt lite utbredt i vannregionen har blitt prioritert ned, for eksempel landbruk. Karakterisering av grunnvann er også nedprioritert, grunnet sen veiledning og få påvirkninger, og dette medfører at ingen tiltak er utredet. Andre påvirkninger som har relativt liten påvirkning men som er utpekt som en hovedutfordring for framtiden er avløp. I hele vannregionen er det behov for å rydde opp i spredte og kommunale avløp. Her foretas ikke en prioritering mellom vannområdene, men vannregionmyndigheten forutsetter av

kommunene selv prioriterer å sette inn tiltak i forhold til lover og forskrifter. Vannregionmyndigheten forutsetter også at de kommunene som ikke har hovedplan for vann- og avløp utarbeider dette. Utarbeidelsen av forurensningsregnskap vil også være et nyttig verktøy, ikke minst for samarbeidet om felles tiltak innen avløp med Finland.

De lokale tiltaksanalysene fra vannområdene legges til grunn for prioriteringer slik det er forutsatt i fastsatt planprogram. De lokale tiltaksanalysene drøfter påvirkninger, miljømål og tiltak i vannforekomster i risiko. Lokale tiltaksanalyser består av et tekstdokument og en tiltakstabell. Tekstdokumentet foreligger som grunnlagsdokument for denne planen og til det regionale tiltaksprogrammet. Tiltakstabellen inngår i sin helhet som en del av det regionale tiltaksprogrammet. Enkelte av de lokale tiltaksanalysene foretar en prioritering av tiltak, men det er generelt for lite informasjon til å foreta en prioritering. Videre har en rekke tiltak blitt foreslått etter de lokale tiltaksanalysene var ferdigstilte, slik at vannområdene ikke har fått utført en helhetlig vurdering av tiltak foreslått i sine kommuner.

Kommunene, som areal- og ressursforvaltere, har gjennom de lokale tiltaksanalysene vært med å vurdere tiltak innenfor eget sektoransvar. De har også tatt opp utfordringer for vannmiljøet i egen kommune og gjennom prosessen vurdert aktuelle spørsmål som er viktige. Den regionale vannforvaltningsplanen tar opp viktige utfordringer for samfunnsutviklingen relatert til vannforvaltning. For å nå miljømålene for vannforekomstene er det i hovedsak slik at alle foreslåtte tiltak må gjennomføres. I arbeidet har det ikke vært så mange tiltak å velge mellom, da et stort antall foreslåtte tiltak er problemkartlegging. Kostnader og nytteverdi er ikke kjent for de fleste tiltakene. Dermed har det ikke vært et godt grunnlag for å velge eller prioritere noen tiltak fremfor andre.

Vannkraftkonsesjoner i Finnmark

Det er et utbredt behov for miljøforbedrende tiltak i utbygde vassdrag i Norge. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Miljødirektoratet har i samarbeid gjennomført en nasjonal gjennomgang og prioritering av konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven som kan tas opp til vilkårsrevisjon innen 2022 (Rapport nr. 49/2013 fra NVE og Miljødirektoratet). Denne gjennomgangen har ført til nasjonale føringer for regulerte vassdrag⁸. I Finnmark vannregion er kun én konsesjon prioritert for revisjon (Adamselv). Her kan aktuelle tiltak være minstevannføring i Adamselv av hensyn til ørretbestanden. I første omgang må det foretas problemkartlegging for å avdekke status og identifisere behovet for ytterligere tiltak. I den Norsk-finske vannregionen er ingen konsesjoner prioritert for revisjon av NVE.

Vannregionutvalget ønsker også å prioritere følgende vannkraftverk i Finnmark fylke:

- Lafjordelva: Lafjordelva var en gang en meget god liten lakselv, med en bra bestand av også sjørret og sjørøye (Berg 1964). Etter reguleringen har vannstanden i Lafjordelva blitt kraftig redusert. Ut ifra bredden av det gamle elveleiet utgjør i dag elva om lag 1/3-1/4 av den gamle elvebredden i den nedre delen av elva. Reguleringen har trolig også ført til at perioder med naturlig lav vannføring har blitt ekstra tørre eller på annet annen måte påvirket tilpasningene anadrom laksefisk har. Nye undersøkelser viser at sjørøya trolig er utryddet fra vassdraget mens laks forekommer i så lavt antall at det ikke lenger kan regnes som noen laksebestand.

⁸ Brev fra Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet av 24. mars 2014.

Fylkesmannen anser at tilbakegangen av laks og sjørøye kan tilskrives lav vannføring, og at minstevannføring er det tiltaket som kan få tilbake bestander av laks og sjørøye. I forbindelse med ny reguleringskonsesjon anbefalte derfor Fylkesmannen at det innføres minstevannføring. Av samme grunn foreslår fylkesmannen også dette som tiltak i vannforvaltningsplanen. NVE følger ikke Fylkesmannens anbefaling i sin tilråding til Olje- og energidepartementet (OED) om ny reguleringskonsesjon, og vil derfor fjerne tiltaket om minstevannføring. Da saken enda ikke er avgjort av OED ønsker Fylkesmannen å opprettholde minstevannføring som tiltak inntil saken blir avgjort. Hvis OED følger NVE sin innstilling og det ikke blir minstevannføring, vil man måtte anse tiltaket som ikke gjennomførbart.

- **Mattisvassdraget:** Mattiselva har fra naturens side svært kort lakseførende strekning. Elva er ganske slak de nederste hundre meterene, deretter er elva preget av strie stryk og fosser før en kommer opp til Mattisfossen om lag 1 km fra sjøen. Dette er et naturlig vandringshinder hvor anadrom fisk ikke kan vandre opp. Det er bygd en stor laksetrapp som muliggjør vandring av anadrom laksefisk til over fossen. Kraftverket fører imidlertid vann bort fra elva og trappa, slik at manglende vannføring har vært en begrensende faktor på den nederste strekningen mot havet samt for oppgang av fisk i trappa. Det er ikke planlagt å bruke offentlige midler til vedlikehold av trappa. Fylkesmannen vil derfor ikke gjennom en eventuell konsesjon pålegge kraftlaget noen form for utgifter med trappa. Fylkesmannen mener at det ikke er grunnlag for å kreve en minstevannføring utover det regime som er i dag. Fylkesmannen mener imidlertid at det er ønskelig å få en konsesjonsbehandling med naturforvaltningsvilkår slik at vassdraget kan følges opp med undersøkelser som kan avdekke status og eventuelle muligheter for avbøtende tiltak.
- **Kongsfjordelva og Gednjeelva:** Kongsfjordelva har en god laksebestand som oppnår gytebestandsmål. Gednjeelva er imidlertid sterkt påvirket av reguleringen på grunn av lav vannføring. I konsesjonen er det gitt vilkår som regulanten ikke greier å oppfylle. Det heter i konsesjonen at elva nedstrøms kraftverket alltid skal ha vann (unntaket er ved naturkatastrofer). En omløpsventil vil ikke kunne gi vann hvis tunellen kollapser, og Kongsfjordelva vil dermed miste vannføringen helt, med de konsekvenser dette medfører. Fylkesmannen mener at minstevannføring fra demningen ved Gedjne er det eneste tiltaket som kan sikre en god bestand av anadrom laksefisk i Gednjeelva. Minstevannføring, eller i det minste muligheten for å slippe vann her, vil også sikre vann i Kongsfjordelva dersom tunnelen av en eller annen grunn skulle falle ut. På nåværende tidspunkt er det ikke åpning for å endre vilkårene i konsesjonen. Fylkesmannen mener derfor at det i denne planperioden ikke er grunnlag for å kreve tiltak i vassdraget. Når konsesjonen åpnes for revisjon i 2024 mener fylkesmannen at vilkårene må endres slik at det sikres minstevannføring i Gednjeelva slik at produksjonen av anadrom laksefisk i Gednjeelva kan utnyttes, samt som en sikkerhetsventil dersom tunnelen til kraftverket kollapser.

Vannregionens prioritering er særlig viktig for Mattiselv som ikke har vært gjenstand for vurderingene i den nasjonale gjennomgangen. Dette gjelder forslag til vilkårsendringer/innføringer av vilkår som ikke kan skje gjennom tidsbestemt revisjon etter vassdragsreguleringslovens § 10, nr. 3, men hvor endringene krever innkalling til konsesjonsbehandling etter vannressurslovens § 66. Prioriteringen av kraftverk i Finnmark er heller ikke

et absolutt krav om revisjon, med bør sees på som et ønske om oppfølging og prioritering fra de relevante myndighetene.

Vannregionene har flere meget gamle konsesjoner etter Vassdragsreguleringsloven som er omtalt i nasjonal gjennomgang av revisjoner. Disse har ikke standard miljøvilkår og kunnskapsgrunnlaget om disse vassdragene og vannforekomstenes tilstand er mangelfulle og lite dokumentert i den nasjonale gjennomgangen. Det er sterkt ønskelig med miljøvilkår som gir anledning til problemkartlegging og miljøforbedrende tiltak i disse. Vannregionutvalget ber NVE om å finne virkemidler til å innføre dette innenfor denne planperioden.

Konsesjoner gitt etter vassdragsreguleringsloven med revisjonsadgang:

- Alta (Konsesjon 1979-2022) Prøvereglement gjennomført og reguleringsreglement fastsatt
- Kåven (Konsesjon 1949-1999)
- Porsa (Konsesjon 1958-2008) (bruksrettillatelse fra 1958)
- Adamselv (Konsesjon 1970-2020) (prioritert av NVE i nasjonal gjennomgang)
- Mårøyfjord (Konsesjon 1956-2006 (1988/2006)) Ny konsesjon gitt i 2006 uten miljøvilkår
- Kongsfjord (Konsesjon 1946/1994-2024) (Ny konsesjon gitt i 1994).
- Gandvik (Konsesjon 1952-2002)
- Kobbholm (Konsesjon 1930/2008-2029) (konsesjon opprinnelig gitt i 1999)
- Loustejok (Konsesjon 1956/2008-2038) Vilkår om minstevannføring gitt
- Breivikbotn (Konsesjon 1950/1969-2019) (Opprinnelig utbygging er fra 1950, reguleringskonsesjon er fra 1969)

I tillegg til Adamsfjord med vurdering av minstevannslipp ønsker vannregionutvalget at det prioriteres å innføre standard miljøvilkår etter vassdragsreguleringsloven for Kåven, Porsa, Mårøyfjord og Gandvik der det i dag er revisjonsadgang. Alle reguleringskonsesjonene inkludert det med senere revisjonsadgang bør problemkartlegges for prioriteringer i denne sammenhengen.

Konsesjoner gitt etter vannressursloven eller konsesjonsfrie kraftverk:

- Mattiselv - Har ikke konsesjon etter vassdragslovgivningen
- Pasvik – 1964 Skogfoss (Ervervskonsesjon) og 1976 Melkefoss (gitt etter vannressursloven)
- Chabardasjohka - Opprinnelig reguleringskonsesjon fra 1956 som er bortfalt. Vedtak om konsesjonsfritak gitt i 1998. Har ikke konsesjon.
- Hakkestabben 1993 - Gitt etter vannressursloven
- Mølnelva 1988 - Gitt etter vannressursloven
- Friarfjordvassdraget 2000 Gitt etter vannressursloven
- Bergsfjord 1957 - Har ikke konsesjon. Ymber har nå søkt konsesjon etter vannressursloven
- Hammerfest 1924/1942 - Har ikke konsesjon etter vassdragslovgivningen

Vannregionutvalget ønsker at Mattiselv og Chabardasjohka vurderes prioritert av sektormyndigheten NVE, og innkalles til konsesjonsbehandling etter § 66 i vannressursloven

for å oppnå miljømålene og problemkartlegge vannforekomstene som er berørt av utbyggingene. For Bergsfjord kraftverk ønskes det at det innføres standard miljøvilkår som et resultat av konsesjonsbehandlingen. De andre kraftverkene bør problemkartlegges for nærmere vurdering av tiltak, eller vurdering av juridiske virkemidler.

Vannregionutvalget ønsker at det i de vassdrag/vannkraftanleggene som er nevnt her innføres dagens standardvilkår for naturforvaltning i alle konsesjoner, og at juridiske virkemidler vurderes for konsesjonsfrie kraftverk.

Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)

En del vannforekomster med påvirkning fra vannkraft var ved starten av høringsperioden i 2014 satt som kandidater til sterkt modifiserte vannforekomster (kSMVF). Avklaring av vannforekomster som skal utpekes som endelige SMVF var ikke mulig innen høringsfristen da veilederen og retningslinjer kom svært sent i prosessen. Etter endt høringsperiode har Fylkesmannen i Finnmark i samarbeid med NVE og Finnmark fylkeskommune gjennomgått alle vannforekomster som var satt til kSMVF på nytt, med tanke på å fastsette økologisk tilstand, SMVF-status og definere miljømål. En forenklet tilnærming til definisjonen av miljømål ble foretatt, basert på innspill fra NVE under høringsperioden. Ettersom man for mange av vannforekomstene ikke har tilstrekkelig kunnskap for å kunne klassifisere vannforekomstene direkte, har man antatt tilstand og SMVF-status på bakgrunn av en skjønnsvurdering.

Etter gjennomgangen har 41 vannforekomster blitt utpekt som endelig SMVF i Finnmark vannregion (se vedlegg 7.3). Disse vannforekomstene har også fått foreslått miljømål. De resterende vannforekomstene som tidligere var kSMVF har blitt vurdert til å være naturlige vannforekomster, og miljømål er satt til standard miljømål (minst god økologisk tilstand) innen 2021. Problemkartlegging som tiltak er foreslått for hovedparten av disse vannforekomstene, med noen unntak (se Tiltakstabellen for Finnmark vannregion). Målet med utbredt problemkartlegging er å avklare antatt økologisk tilstand og dermed ha et bedre utgangspunkt for å vurdere avbøtende tiltak.

Med bakgrunn i karakteriseringsveilederen har Kystverket tidligere foreslått 7 vannforekomster som kandidater til sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) til kystvann. I et brev av 09. april 2014 til vannregionmyndighetene ber Kystverket og Miljødirektoratet om en gjennomgang av karakterisering knyttet til havner, da det mistenkes at enkelte steder kan forurensning være feilregistrert som fysiske inngrep. Etter en gjennomgang av retningslinjene for kSMVF i kystvann har Kystverket kommet fram til at de vannforekomstene som var nominert i Finnmark, likevel ikke oppfyller kriteriene. Det er dermed ingen SMVF i kystvann i vannregion Finnmark og Norsk-finsk vannregion. For å utpeke SMVF må økologisk tilstand avklares, og en helhetlig vurdering av om det fysiske inngrepet medfører forringet vannkvalitet må utføres. Inntil retningslinjer foreligger, vil det ikke bli foretatt en endelig utpeking av SMVF i kystvann.

Kunnskapsgrunnlaget – ytterligere problemkartlegging nødvendig

Vannforskriften forutsetter bruk av biologiske parametere hvor de fysisk-kjemiske parameterne er støtteparametere. Dette underbygger et stort behov for problemkartlegging i vannregionen. Det er de konkrete vannmiljødataene fra vannprøvetaking og fylkesmennenes faglige vurderinger om miljøtilstanden i vannforekomstene som er lagt inn i databasen Vann-Nett og som de lokale tiltaksanalysene bygger på. Planprosessen har vist at man ikke vet nok om et stort antall av vannforekomstene, og dette er en utfordring når sektormyndighetene skal utrede tiltak innenfor sine ansvarsområder. Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere miljøtilstanden i både vassdrag og kystvann må derfor styrkes.

Karakterisering av vannforekomster med påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk ble tidligere satt på vent i påvente av utviklingen av kvalitetsnorm for villaks og sjømatmeldingens bærekrafts-indikatorer, jmfør Klima- og miljødepartementets brev av 6. juli 2012 og 15. juli 2013. Karakteriseringsarbeidet i forhold til miljøpåvirkningen fra lakselus og rømt fisk er forventet å ta tid. Det er ikke gitt et definert tidsløp og frist for ferdigstilling, men karakteriseringen vil gradvis komme på plass ettersom eksisterende og ny kunnskap hentes inn og analyseres. Arbeidet skal utføres av Miljødirektoratet med full involvering av Mattilsynet og Fiskeridirektoratet. For ytterligere informasjon vises det til brev fra KLD av 23. januar 2014. Det er dermed ikke utredet tiltak for påvirkning fra lakselus fra Mattilsynet, og ingen vannforekomster i vannregionen er registrert med denne påvirkningen. Fiskeridirektoratet har redegjort for eksisterende tiltak for å hindre rømming av oppdrettsfisk. Sistnevnte tiltak er inkludert i tiltakstabellen (3 vannforekomster i Vestre Jakobselv er registrert med påvirkning fra rømt oppdrettsfisk hvor dette er bekreftet av undersøkelser).

Det regionale tiltaksprogrammet legger opp til betydelig omfang av problemkartlegging, som hovedregel er det foreslått i alle vannforekomster i risiko hvor tilstanden er ukjent (ikke klassifisert). Risikoanalysen er da basert på en påvirkningsanalyse, f.eks. kunnskap om hva som slippes ut og hvor, men uten målinger av effekten i resipienten. Problemkartleggingen som er foreslått vil antakelig føre til at en mindre andel vannforekomster får endret risikovurdering fra «risiko» til «ingen risiko». Der problemkartleggingen bekrefter at tilstanden er lavere enn miljømålet, vil man kunne gå videre med tiltaksutredning og tiltaksovervåking. Problemkartlegging foreslås for 117 elve- og innsjø- og kystvannvannforekomster. Dette medfører også en utfordring når tiltak skal prioriteres, og vannregionmyndigheten forutsetter av problemkartlegging prioriteres av sektormyndighetene der man mistenker størst påvirkning i første omgang. Vannregionutvalget ønsker også en styrking av kunnskapsgrunnlaget og kartlegging av tilstand og påvirkningsbildet skal prioriteres i vannregionen.

Vannforvaltning i et regionalt utviklingsperspektiv og forholdet til andre regionale planer

Kgl. Res. av juni 2010 slår fast at fylkeskommunenes rolle både som planmyndighet og regional utviklingsaktør gir grunnlag for merverdi i skjæringspunktet mellom vannforvaltningen og øvrige utviklingsoppgaver. I Miljøverndepartementets forventningsbrev til fylkeskommunene av 19. februar 2013 påpeker departementet at fylkeskommunen har en sentral rolle i å veie ulike interesser mot hverandre i arealpolitikken, herunder sikring av friluftsområder og helhetlig vannforvaltning. Departementet forventer at synergieffekter og koplinger mellom andre ansvarsområder fylkeskommunene har som regional utviklingsaktør – slik som folkehelse, friluftsliv, reiseliv, vannkraft, akvakultur, landbruk og kulturminnevern.

Ved rullering av regionale planer og de årlige handlingsprogrammene bør vannforvaltningsplanen kunne legges som føringer der det er relevant innenfor fagtemaene:

- Verdiskaping
- Folkehelse
- Friluftsliv
- Arealbruk
- Samferdsel
- Næringsutvikling
- Landbruk

Kostnadseffektivitet og samfunnsøkonomi

Kgl. Res av juni 2010 legger til grunn at tiltak som er samfunnsøkonomisk lønnsomme gjennomføres, det vil si at kvantifiserbare og ikke-kvantifiserbare nyttevirkinger for samfunnet ved tiltaket som skal gjennomføres er større enn kostnadene. Der nyttevirkningene er vesentlig mindre enn kostnadene skal unntaksbestemmelsene anvendes. Lovpålagte tiltak skal likevel gjennomføres. Sektormyndighetene har ansvaret for å utrede tiltakenes kostnadseffektivitet. Det har vært krevende for sektormyndighetene å vurdere kostnadseffektivitet for tiltak innen sine ansvarsområder på nåværende tidspunkt, og verken kostnader eller effekt er spilt inn for de fleste tiltakene. Det har dermed ikke vært mulig å prioritere tiltak basert på kostnadseffektivitetsvurderinger.

Totalt 36 vannforekomster er foreslått til utsatt frist for å oppnå miljømål jamfør § 9 i vannforskriften. Ikke alle sektormyndigheter har oppgitt årsak for utsatt frist. For kun 1 vannforekomst skyldes fristen uforholdsmessige høye kostnader. Videre er utsatt frist begrunnet med for lite data og effekten av tiltak ikke vil være synlig innen 2021. Det vises til kapittel 5.4 for mer informasjon.

Det er ikke foretatt en vurdering om fremtidige klimaendringer vil påvirke måloppnåelsen for vannforekomstene i vannregionen. Dette skyldes at tiltakene ikke er fullstendig prosjektert på nåværende tidspunkt, og dermed blir det vanskelig å forutsi hvordan effekten kan påvirkes, samtidig som fremtidige klimaendringer er ikke forventet å ha stor effekt før etter planperioden 2016-2021.

4 Hvordan står det til med vannet vårt?

Vannforskriften stiller høye krav til forvaltningen. I tillegg til informasjon om hva som påvirker vannmiljøet, krever vannforskriften kunnskap om miljøtilstanden i vannforekomstene. Dette kapitlet er et sammendrag av kunnskapsgrunnlaget, som bygger på arbeidet som er gjort med karakterisering, risikovurdering, overvåking og klassifisering. En oversikt over påvirkninger, miljøtilstand og risikovurdering, miljømål, tiltak og overvåking følger. Det vises også til Vann-Nett for ytterligere informasjon, samt det regionale tiltaksprogrammet og overvåkingsprogrammet. Kun vannforekomster på norsk territorium er omtalt i dette kapitlet.

4.1 Påvirkninger

Miljøtilstand fastsettes ved innsamling av tilgjengelig overvåkingsdata om økologiske, kjemiske og kvantitative forhold i vannforekomstene. Der hvor overvåkingsdata mangler, er vurderingene foretatt på bakgrunn av lokalkunnskap om påvirkningene, ved bruk av data fra sammenlignbare vannforekomster og miljøfaglige ekspertvurderinger/skjønn fra fylkesmennenes side. Kommunene har bidratt med viktig lokal kunnskap om miljøtilstand og påvirkninger, samt kunnskap om fremtidige planer for areal- og ressursbruk. Fylkesmennene har hatt det miljøfaglige koordinerings- og kvalitetssikringsansvaret for karakteriseringen og datainnsamlingen.

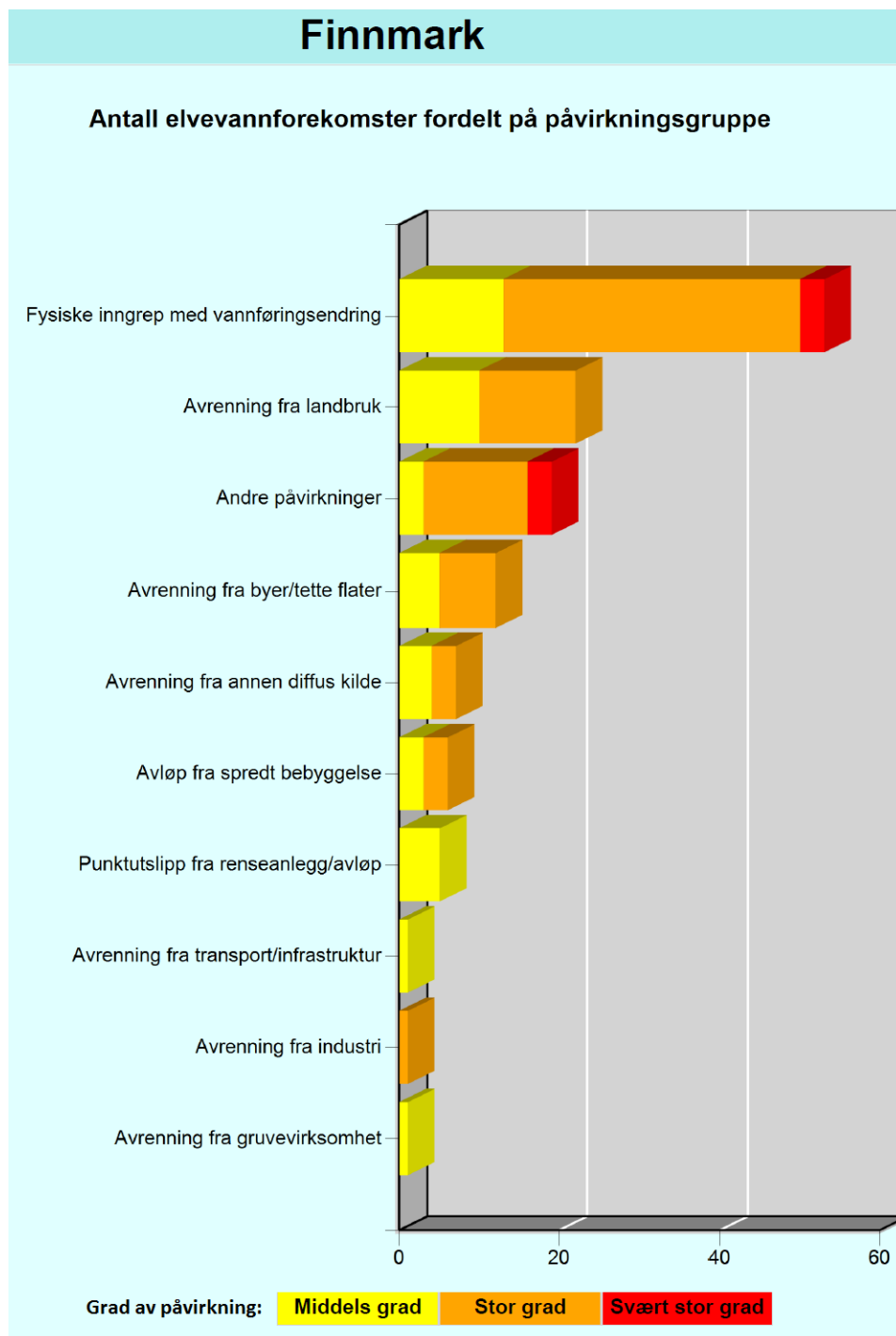
Alle vannforekomstene i vannregionen skal karakteriseres og risikovurderes. Det har vært nødvendig å gjøre mange antakelser i karakteriseringen og finne pragmatiske løsninger for å ivareta det viktigste hensynet i planleggingen – å identifisere de områdene hvor miljømål ikke nås og hvor det er behov for tiltak. Innhenting av informasjon har skjedd i samarbeid med de berørte sektormyndighetene, men det er flere påvirkningsfaktorer som ikke er fullt ut inkludert i karakteriseringen. Kvaliteten på karakteriseringen avhenger også av om vannområdene har hatt prosjektleder. Det må fokuseres på vannområdene som mangler prosjektleder, slik at de berørte kommunene involveres og kvaliteten på karakteriseringen sikres.

I Finnmark er det mange ulike faktorer som påvirker miljøtilstanden i vannforekomstene. Effekten av påvirkningene varierer blant annet på grunn av topografi, beliggenhet og befolkningstetthet. Figur 5 til 7 viser hvor mange av de ulike typene vannforekomster som er signifikant påvirket av ulike typer påvirkninger. Påvirkninger som har signifikant effekt på vannforekomstene er påvirkninger som er registrert med middels, stor og svært stor påvirkningsgrad. Dette omtales nærmere i kapittel 3.1 i det regionale tiltaksprogrammet. Vær oppmerksom på at vannforekomst som enhet kan gjøre det vanskelig å sammenlikne omfanget av de ulike påvirkningene, ettersom antall ikke sier noen ting om størrelsen på vannforekomstene. Det kan være noe mer hensiktsmessig å sammenlikne antall km eller km². Figurer som presenterer påvirkningene som påvirket areal i km² for innsjøer og kystvann og i lengde elv/bekk i km for elver og bekker er tilgjengelige under fanen «rapporter» i Vann-Nett.

Viktigste påvirkninger i elver

I figur 5 fremgår det hvilke påvirkninger som per 26.06.2015 er registrert med middels, stor eller svært stor påvirkningsgrad for elver i Finnmark vannregion. Figurene er tilgjengelige fra fanen «rapporter» i Vann-Nett. Sammenlagt ser man at påvirkninger fra hydromorfologiske endringer er mest utbredt i vannregionen. Her inngår, opplistet i rekkefølge med flest

registrerte tilfeller først: Fiskevandringshindre, vannkraft, flomverk og forbygninger, og annen regulering og fysisk endring av bekkeløp. Her er Statens vegvesen, NVE og kommunene ansvarlig for å foreslå tiltak.

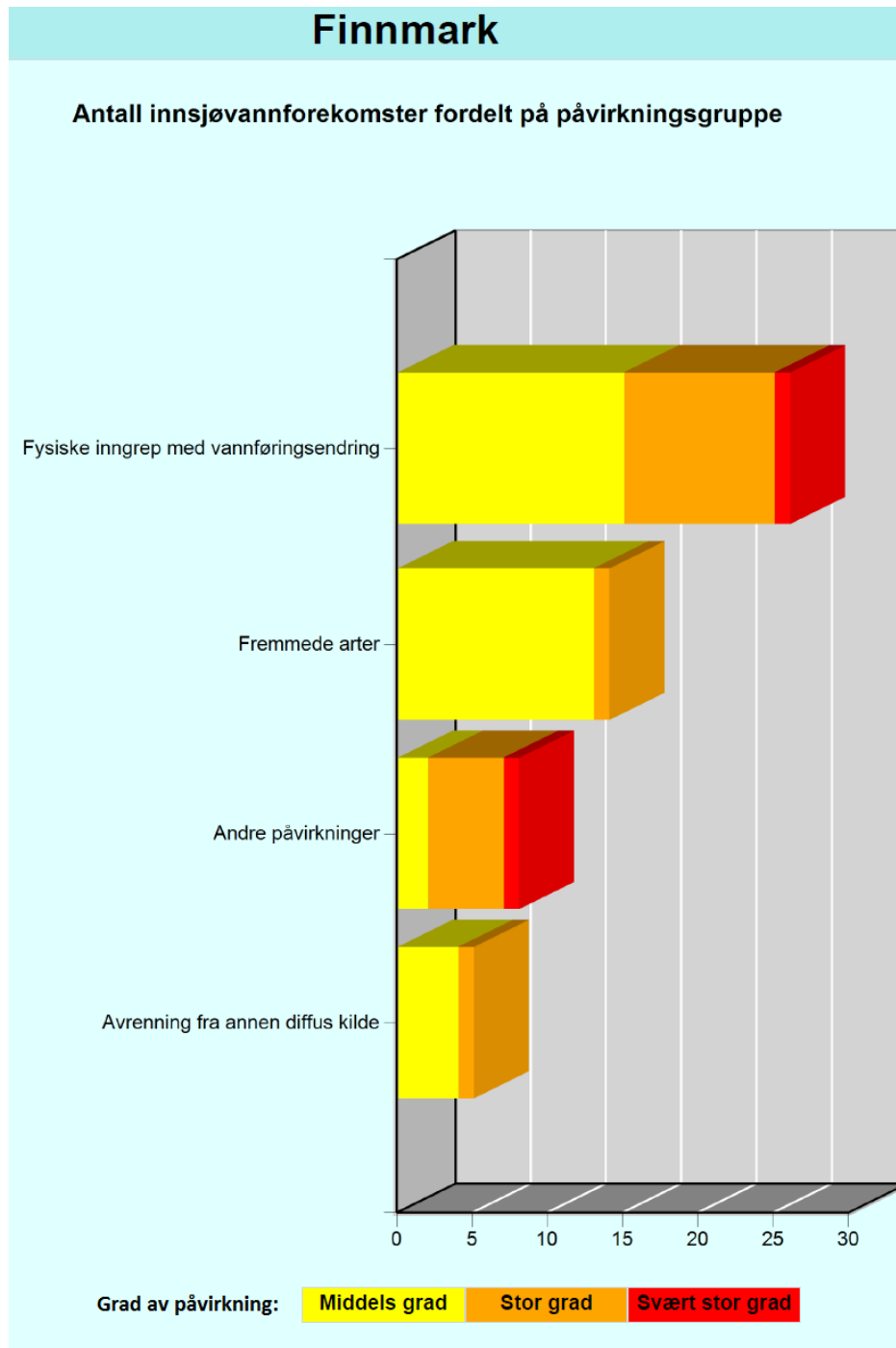
Figur 5. Grupperte påvirkninger for elver i Finnmark vannregion, kun signifikant påvirkningsgrad vist.

Avrenning fra landbruk er også en hyppig registrert påvirkning, men etter nærmere vurdering har man kommet fram til at landbruk ikke utgjør noen stor risiko for vannmiljøet i Finnmark, og man har ikke prioritert det videre i arbeidet. "Andre påvirkninger" er hovedsakelig påvirkninger knyttet til anadrome fiskebestander. Videre er de største påvirkningene i vannregionen avrenning fra industri, avrenning fra byer/tettsteder, avløp fra spredt bebyggelse, fremmede arter, langtransportert forurensning og forsøpling. Her er flere

sektorer ansvarlige. Kommunene har ansvar for både landbruk, avløp og forsøpling, men Fylkesmannen i Finnmark har tilsyn med forsøpling og industriutslipp, sammen med Miljødirektoratet. For ytterligere informasjon vises det til Vann-nett, samt det regionale tiltaksprogrammet.

Viktigste påvirkninger i innsjøer

I figur 6 fremgår det en oversikt over påvirkningsgrupper med signifikant påvirkningsgrad (middels til svært stor påvirkningsgrad) på innsjøforekomster i Finnmark vannregion, per 26.06.2015.

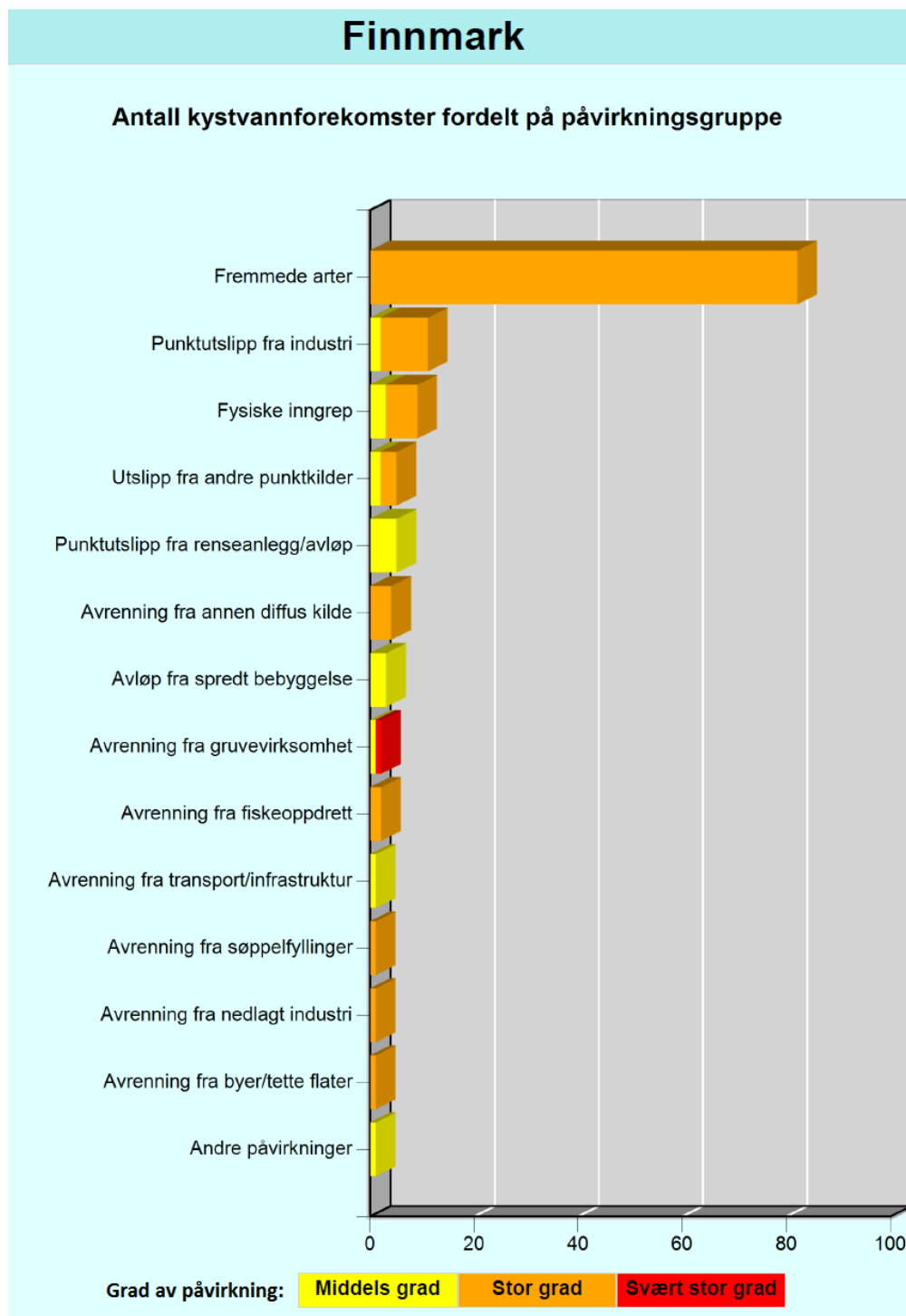

Figur 6. Grupperte påvirkninger for innsjøer i Finnmark vannregion, kun signifikant påvirkningsgrad vist.

For innsjø er de største påvirkningene hydromorfologiske endringer, fremmede arter og "andre påvirkninger" (påvirkninger på anadrome fiskebestander). For disse påvirkningene er hovedsakelig NVE, Fylkesmannen i Finnmark, og Miljødirektoratet ansvarlig sektormyndighet.

Viktigste påvirkninger i kystvann

Figur 7 viser en oversikt over påvirkningsgrupper med signifikant påvirkningsgrad for kystvannforekomstene i Finnmark vannregion per 26.06.2015.

Figur 7. Grupperte påvirkninger for kystvann i Finnmark vannregion, kun signifikant påvirkningsgrad vist.

For kystvannforekomster er det fremmede arter, punktslipp fra industri, fysiske inngrep, utslipp fra andre punktkilder samt utslipp fra renseanlegg/avløp som har flest registrerte påvirkninger. Avrenning fra gruvevirksomhet har den største påvirkningsgraden, men påvirker få vannforekomster. Utslipp fra industri reguleres av Fylkesmannen i Finnmark og Miljødirektoratet. Fysiske inngrep som havn og molo ligger under Kystverket sitt embete, men det har ikke kommet retningslinjer for hvordan man skal jobbe videre med denne påvirkningstypen. I et brev av 09. april 2014 til vannregionmyndighetene ber Kystverket og Miljødirektoratet om en gjennomgang av karakterisering knyttet til havner, da det mistenkes at forurensning enkelte steder kan være feilregistrert som fysiske inngrep. Dette gjelder hele landet. Fylkesmannen i Finnmark har ansvar for å foreslå tiltak for fremmede arter, med unntak av kongekrabbe, som er til avklaring på departementsnivå. Gruvevirksomhet reguleres av miljømyndighetene.

Viktigste påvirkninger i grunnvann

I Finnmark fylke står grunnvannsressursene for en liten del av vannforekomstene. I Finnmark vannregion er det registrert 98 grunnvannsforekomster som utgjør 443,29 km². Nesten alle disse forekomstene regnes i utgangspunktet for å ha oppfylt vannforskriftens miljømål, selv om overvåking vil bli nødvendig for å bekrefte dette. Karakterisering og klassifisering av grunnvann har derfor ikke blitt prioritert i denne planperioden. Delvis karakterisering av grunnvannet er utført på nasjonalt nivå av ekspertgruppe med deltakelse fra Norges geologiske undersøkelser (NGU), men ingen av grunnvannsforekomstene er klassifisert. Dette skyldes både sen veiledning og få påvirkninger. Videre er bruken av grunnvann i fylket relativt beskjeden, og dette har også blitt vektlagt i prioritering av arbeidet i vannregionen.

Det vil bli fokusert på grunnvannsforekomster i neste planperiode (2016–2021). Oppdatert informasjon om og kart over disse vannforekomstene finnes på Vann-Nett.

4.2 Miljøtilstand

Hva mener vi når vi sier at målet er «god miljøtilstand»?

Spør du en fisker om hvilken elv som har god tilstand, svarer han trolig den som bugner av fisk. En ordfører vil kanskje trekke frem grunnvannsforekomsten som er kommunens drikkevann, eller vannet med den fineste badestranden. For en bonde er det vannet som ikke er forurenset med tungmetaller som kan brukes til vanning av grønnsakåkeren. Naturentusiastene vil si at godt vannmiljø innebærer at spesielle arter skal kunne leve i vannet, for eksempel elvemuslingen. Hver og en av oss kan ha helt forskjellig oppfatning av hva som er godt vannmiljø, basert på hva vi ønsker å bruke vannet til, og hvor mye kunnskap vi har om livet i vannet.

Vannforskriften definerer hva god tilstand er

Vannforskriften gir oss en økologisk definisjon av hva som er godt vannmiljø, og legger en del objektive minimumskriterier til grunn for definisjonen av god miljøtilstand. Føringsene i regelverket innebærer at alle involverte skal arbeide ut fra et felles fastsatt mål om godt vannmiljø, der hovedvekten legges på økologiske og kjemiske forhold. Vi bruker begrepene «god økologisk tilstand» (GØT) og «god kjemisk tilstand». God økologisk og kjemisk tilstand skal sikre levedyktige bestander av alle viktige grupper av organismer, og på den måten sørge for godt fungerende økosystemer. Ulike vanntyper har ulike kriterier. Det vil for

eksempel si at miljømålet for en næringsrik innsjø i Østfold er annerledes enn for et fjellvann i Finnmark.

Vi tar utgangspunkt i en skala med fem tilstandsklasser (se figur 8) som er fastsatt i vannforskriften. «Svært god tilstand» tilsvarer forhold som er tilnærmet upåvirket av menneskelig aktivitet. «God tilstand» innebærer en viss grad av påvirkning, men ikke større enn at vannets økosystem fungerer som det skal og at bruken av vannet kan anses for å være bærekraftig.

Når påvirkningen er så stor at tilstanden er moderat regnes dette ikke lenger som akseptabelt. Da vil viktige arter være sterkt redusert eller borte og økosystemet fungerer ikke lenger optimalt. Grensen mellom god og moderat tilstand er derfor definert som nedre akseptable grense for miljøtilstand i vannforskriften. Det aksepteres dessuten ikke at tilstanden forringes. Vi måler altså miljøtilstanden som avvik fra naturtilstanden, og miljømålet er minst god økologisk tilstand.

Miljøgifter

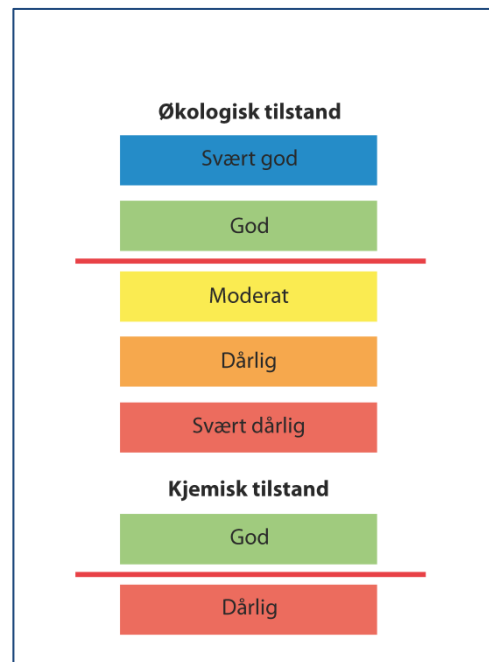
Kjemisk tilstand er et mål på utvalgte miljøgifter som skal fases ut. Her opererer vi kun med en tålegrense og således kun to klasser: «god tilstand» og «dårlig tilstand» (se figur 8). Både økologisk tilstand og kjemisk tilstand må være «god» for at vannforekomstene skal få betegnelsen «god miljøtilstand».

Hva er det som måles for å finne tilstanden?

Gjennom undersøkelser vet vi om vannet inneholder de vanlige artene som skal leve i denne vanntypen. Har vannet en forventet sammensetning av dyr og planter? Ser vi for eksempel på bunndyr, kan disse gi oss indikasjoner på om noe er galt.

Noen bunndyr er mer følsomme for forurensning, og tilstedeværelse eller fravær av disse artene forteller oss mye om vannets tilstand. Sammensetning og aldersfordeling av fiskesamfunnet i en innsjø er et annet eksempel. Gjennom å kartlegge tilstanden og overvåke sammensetningen av vannlevende arter kan vi si om vannet har god økologisk tilstand.

Vi benytter de mest egnede bioindikatorerne på miljøpåvirkning. For kystvann måles blant annet planteplankton, makroalger (tang og tare) og bunndyr. Det er det mest følsomme av disse som er avgjørende. I tillegg måles det som kalles hydromorfologiske og fysisk-kjemiske indikatorer, som strømforhold, temperatur, mengde fosfor, siktedyp og oksygeninnhold. I vassdrag måles bl.a. fisk, planteplankton, vannplanter, alger og bunndyr. Også her måles i tillegg flere hydromorfologiske og fysisk-kjemiske indikatorer.

Figur 8. Vannforekomstens økologiske tilstand skal plasseres i en av fem klasser, hvor grensen mellom god og moderat avgjør om miljømålet er oppnådd. Kjemisk tilstand er enten god eller dårlig.

Det er fastsatt klassegrenser for de ulike indikatorene som finnes i klassifiseringssystemet for vann. Klassifiseringssystemet finnes på Vannportalen.

Miljømål for grunnvann

På lik linje som for overflatevannforekomster skal grunnvannsforekomster ha god kjemisk tilstand, som tar utgangspunkt i mer enn utvalgte miljøgifter. I tillegg er god kvantitativ tilstand også et mål for grunnvann. Tilstanden til grunnvann settes imidlertid kun i en av to klasser: God eller dårlig tilstand. For grunnvann opererer vi også med terskel- og vendepunktverdier. Dette fordi det er en betydelig tidsforsinkelse fra en påvirkning skjer til et miljøproblem oppstår i en grunnvannsforekomst. Tiltak må derfor på plass før tålegrensene er overskredet.

Vannforskriften og andre miljømål

I helhetlige vannforvaltningsplaner kan det være hensiktsmessig å ha fokus på øvrige mål i tillegg. Eksempler på dette kan være ulike spørsmål knyttet til vannets egnethet for bruk: Kan vi drikke vannet? Er kystvannet egnet til bruk i sjømatnæringen? Er det trygt å spise fisken som er fanget her? Er vannet egnet til landbruksformål? Gir vannet oss mulighet til bading og rekreasjon? Vann har mange brukere, og interessene knyttet til vann er mange og i noen tilfeller står de mot hverandre. Utbygginger versus fiskeinteresser er et eksempel på dette. Ulike interesser, og eventuelle interessekonflikter kan være en vesentlig utfordring som må adresseres i løpet av prosessen fram mot høring av forvaltningsplanen.

Der det finnes andre bestemmelser enn vannforskriften, vil de strengeste kravene gjelde. Det stilles for eksempel andre og høyere krav til vann som skal brukes til drikkevann. Drikkevannskilder må derfor både ha god økologisk tilstand og samtidig oppfylle kravene i drikkevannsforskriften.

Godt økologisk potensial

I noen vassdrag er det store samfunnsinteresser knyttet til fysiske inngrep, for eksempel vannkraftanlegg eller havner. For disse kan det være vanskelig å oppnå god miljøtilstand uten at samfunnsnyten blir redusert. For disse gjelder miljømålet godt økologisk potensial (GØP). Disse vannforekomstene kalles sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Når alle realistiske avbøtende tiltak er gjennomført for å bedre miljøtilstanden, sier vi at vannforekomsten har oppnådd målet godt økologisk potensial.

Unntak

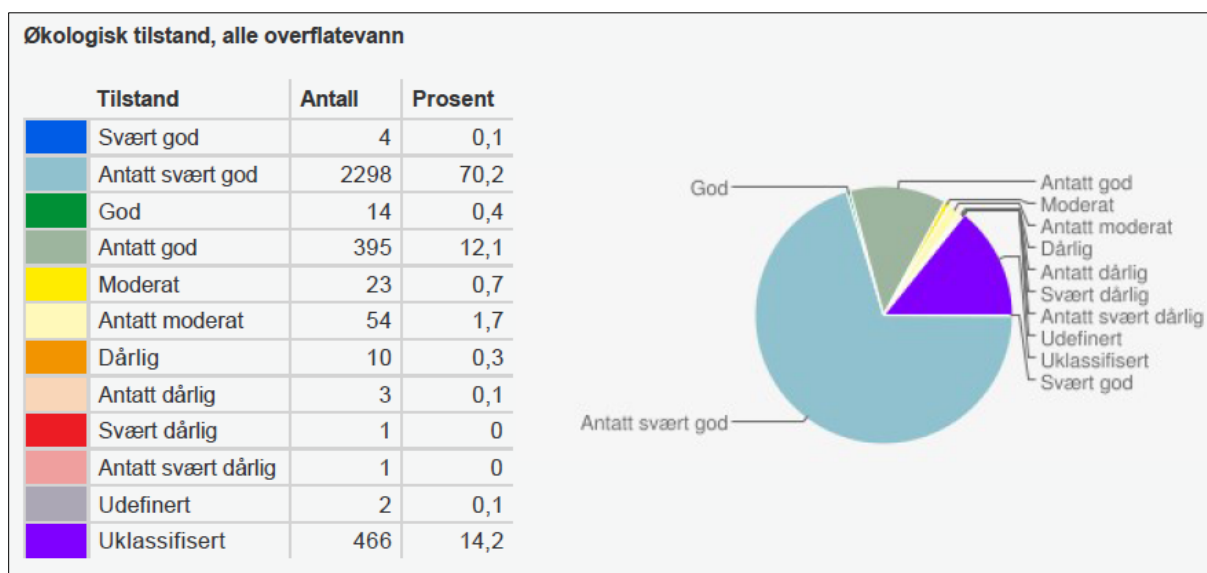
I tilfeller med svært forurenset eller på andre måter påvirket vann, hvor man anser det urealistisk å kunne oppnå god tilstand i løpet av planperioden, kan det bli aktuelt med unntak (tidsutsettelse). Da blir målet å oppnå god tilstand i løpet av neste 6-års planperiode.

I noen slike tilfeller kan det også være aktuelt å sette mindre strenge miljømål for vannforekomster, dersom man vurderer at tiltakene ikke vil kunne gjennomføres av tekniske eller naturlige årsaker, eller at kostnadene er altfor store i forhold til nytten av tiltaket. Dette miljømålet er ikke endelig og må revurderes ved hver planperiode, for å se om noen tiltak likevel kan gjennomføres for å forbedre tilstanden.

Antakelig svært god økologisk tilstand i det meste av vannet i Finnmark

Vannforskriften stiller store krav til kunnskapsnivået når miljøtilstanden i vannforekomstene skal vurderes. Det er mange kvalitetselementer som inngår i vurderingen, og hvert enkelt kvalitetselement kan måles ved bruk av flere ulike parametere. Det stilles også krav til prøvetakingsmetode, analysemetode, samt frekvens og varighet for prøvetakingen, før man kan si at kunnskapen tilfredsstillende kvalitetskravene for klassifisering fullt ut. Antall prøvetakingsstasjoner for hver vannforekomst må være tilstrekkelig, og stasjonenes plassering må være representativ for formålet.

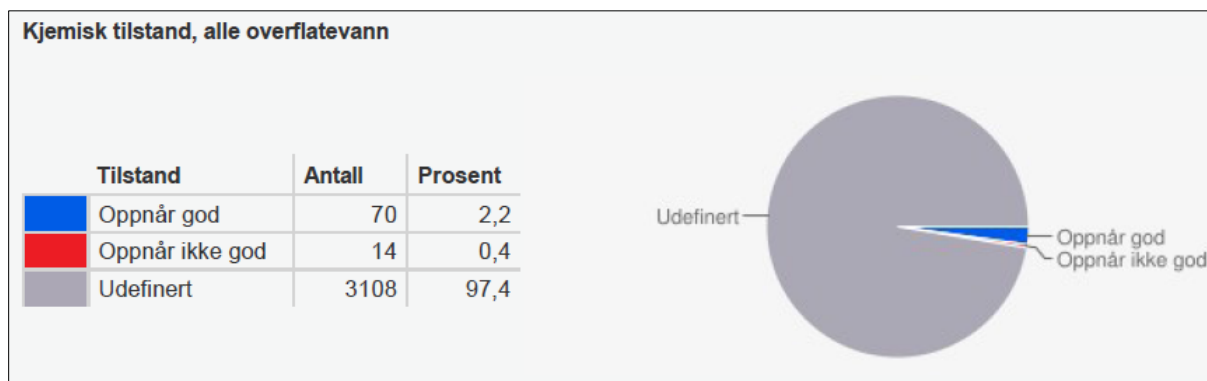
I Finnmark vannregion er det nesten 3300 vannforekomster. Svært få av disse har blitt studert i henhold til kravene, og fullstendig klassifisering kan derfor sjelden utføres. Selv om vi har store områder uten klassifiseringsdata i Finnmark, så er det grunnlag for å anta at mye av overflatevannet har svært god eller god økologisk tilstand. Finnmark fylke, i både norsk og europeisk målestokk, er tynt befolket. Det meste av industriell aktivitet i vannregionen er lokalisert langs kysten. Vi har store områder som kan anses å være upåvirket av menneskelig aktivitet, med unntak av eventuell langtransportert forurensning og klimaendringer. Over 2700 av våre vannforekomster har ingen registrerte påvirkninger på vannmiljøet, og derfor antar vi at den økologiske tilstanden i disse er svært god. Videre er det ofte slik at selv om man mangler data for fullstendig klassifisering, så har man målinger for enkelte parametere som regnes som følsomme for registrerte påvirkninger. Da det er det kvalitetselementet med dårligst tilstand som styrer resultatet, vil man kunne vurdere hele den økologiske tilstanden for vannforekomsten selv på bakgrunn av ett eller noen få kvalitetselementer. Figur 9 viser en oversikt over økologisk tilstand i overflatevannforekomstene i Finnmark vannregion, både de fullstendig klassifiserte vannforekomstene og de hvor økologisk tilstand er antatt, enten på bakgrunn av faglig skjønn eller på bakgrunn av noen få viktige parametere.

Figur 9. Oversikt over økologisk tilstand til overflatevannforekomstene i Finnmark vannregion, både de fullstendig klassifiserte vannforekomstene og de hvor økologisk tilstand er antatt. Oppdatert 23.09.2015.

I stor grad udefinert kjemisk tilstand på grunn av datamangel

Når det gjelder kjemisk tilstand, så må man ha målinger for å gjøre en vurdering. Det tillates ikke at det gjøres antagelser basert på faglig skjønn, selv om det ikke er registrert påvirkninger. Med unntak av Jarfjordfjellet, samt enkelte forurensede havner, er det langt mellom prøvetakingsstasjoner for miljøgifter i Finnmark. Derfor er den kjemiske tilstanden i mesteparten av vannforekomstene udefinert (figur 10).

Figur 10. Kjemisk tilstand er udefinert for 97 % av overflatevannforekomstene i Finnmark vannregion. Oppdatert 23.09.2015.

Miljøtilstanden i vannområdene i Finnmark vannregion

Tabell 7 til 13 viser en oversikt over økologisk tilstand i overflatevannforekomstene i alle vannområdene i Finnmark vannregion per 11.10.2015. Tabellene viser antall vannforekomster i hver tilstandsklasse for henholdsvis innsjøer, elver og kystvann, i tillegg til hva dette utgjør i prosent av det totale antallet av henholdsvis innsjø-, elve- og kystvannforekomster. Overflateareal i km² er oppgitt for innsjøer og kyst, mens elvestrekning i km er oppgitt for elver. Tilstandsvurderingen for økologisk tilstand i Finnmark er som beskrevet ovenfor i stor grad basert på faglige skjønnsvurderinger, uten tilstrekkelig datagrunnlag for klassifisering. Derfor vil de fleste vannforekomstene være i en «antatt» tilstandsklasse.

Tabell 7. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god	2	1	1,32						
Antatt svært god	22	10,7	26,66	667	74,8	8217,07			
God	1	0,5	8,12	5	0,6	57,24	1	2,7	6,35
Antatt god	166	80,6	251,26	140	15,7	2310,57	3	8,1	44,03
Moderat	1	0,5	0,71	10	1,1	100,51	1	2,7	6,13
Antatt moderat	1	0,5	1,63	8	0,9	74,96	2	5,4	6,53
Dårlig				1	0,1	5,25			
Antatt dårlig									
Svært dårlig				1	0,1	1,6			
Antatt svært dårlig				1	0,1	2,35			
Udefinert									
Uklassifisert	13	6,3	16,57	59	6,6	317,96	30	81,1	411,93

Tabell 8. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god									
Antatt svært god	37	58,7	36,99	424	95,1	5313,74	2	3,4	999,44
God							2	3,4	44,13
Antatt god	5	7,9	2,31	2	0,4	13,89	4	6,9	50,79
Moderat				1	0,2	4,01	2	3,4	22,37
Antatt moderat	3	4,8	6,83	2	0,4	48,67	3	5,2	6,91
Dårlig				1	0,2	0,86			
Antatt dårlig				1	0,2	0,85			
Svært dårlig									
Antatt svært dårlig									
Udefinert									
Uklassifisert	18	28,6	8,1	15	3,4	106,47	45	77,6	3877,05

Tabell 9. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Måsøy og Magerøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god									
Antatt svært god	25	62,5	21,76	210	95	2896,33	1	2,1	62,39
God							1	2,1	9,11
Antatt god	3	7,5	2,04	3	1,4	12,69			
Moderat							1	2,1	7,28
Antatt moderat	4	10	2,02	1	0,5	1,83	1	2,1	4,6
Dårlig									
Antatt dårlig				1	0,5	6,96			
Svært dårlig									
Antatt svært dårlig									
Udefinert									
Uklassifisert	8	20	1,09	6	2,7	19,49	43	91,5	2638,42

Tabell 10. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Lakselvassdraget og Porsangerfjorden.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god	1	1,5	1,25						
Antatt svært god	50	76,9	63,57	361	93	5199,43			
God	1	1,5	1,36						
Antatt god	1	1,5	0,78	5	1,3	9,57			
Moderat									
Antatt moderat	1	1,5	7,45	5	1,3	23,17			
Dårlig				1	0,3	0,98			
Antatt dårlig									
Svært dårlig									
Antatt svært dårlig									
Udefinert									
Uklassifisert	11	16,9	8,78	16	4,1	62,19	10	100	1805,03

Tabell 11. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Laksefjorden og Nordkinnhalvøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god									
Antatt svært god	58	80,6	55,02	183	74,7	4212,65			
God							1	4,3	18,98
Antatt god	6	8,3	3,59	44	18	746,15	1	4,3	5,95
Moderat									
Antatt moderat	3	4,2	22,21	6	2,4	32,92			
Dårlig									
Antatt dårlig									
Svært dårlig									
Antatt svært dårlig									
Udefinert							1	4,3	0,33
Uklassifisert	5	6,9	7,18	12	4,9	111,57	20	87	1334,3

Tabell 12. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Indre Varangerfjord.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god									
Antatt svært god	10	76,9	8,56	62	83,8	1133,29			
God									
Antatt god	2	15,4	2,52						
Moderat									
Antatt moderat									
Dårlig									
Antatt dårlig									
Svært dårlig									
Antatt svært dårlig									
Udefinert									
Uklassifisert	1	7,7	0,38	12	16,2	137,57	4	100	392,97

Tabell 13. Økologisk tilstand i vannforekomster i vannområde Varangerhalvøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Svært god				1	0,5	1,35			
Antatt svært god	6	26,1	4,54	173	81,6	3231,86			
God				1	0,5	0	1	4	1762,61
Antatt god	1	4,3	2,74	8	3,8	108,12	1	4	0,15
Moderat				3	1,4	9,34	4	16	2,33
Antatt moderat	3	13	2,67	7	3,3	90,49	3	12	0,96
Dårlig				7	3,3	54,84			
Antatt dårlig	1	4,3	2,28						
Svært dårlig									
Antatt svært dårlig									
Udefinert				1	0,5	12,55			
Uklassifisert	12	52,2	9,5	11	5,2	79,73	16	64	697,67

Tabell 14 til 20 viser en oversikt over kjemisk tilstand i overflatevannforekomstene i alle vannområdene i Finnmark vannregion per 11.10.2015. Tabellene viser antall vannforekomster i hver tilstandsklasse for henholdsvis innsjøer, elver og kystvann, i tillegg til hva dette utgjør i prosent av det totale antallet av henholdsvis innsjø-, elve- og kystvannforekomster. Overflateareal i km² er oppgitt for innsjøer og kyst, mens elvestrekning i km er oppgitt for elver.

Tabell 14. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	7	3,3	6,07	1	0,1	20,17	3	8,1	5,98
Oppnår ikke god				2	0,2	16,11	1	2,7	0,5
Udefinert	202	96,7	309,07	889	99,7	11051,2	33	89,2	468,5

Tabell 15. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	5	7,7	2,95	2	0,4	48,36	7	12,1	3145,09
Oppnår ikke god							3	5,2	21,84
Udefinert	60	92,3	52,86	447	99,6	5444,96	48	82,8	1833,75

Tabell 16. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Måsøy og Magerøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	7	16,7	4,06				3	6,4	112,68
Oppnår ikke god							2	4,3	6,06
Udefinert	35	83,3	25,0	222	100	2939,33	42	89,4	2603,05

Tabell 17. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Lakselvassdraget og Porsangerfjorden.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	1	1,5	1,25	20	5,2	251,73			
Oppnår ikke god									
Udefinert	64	98,5	81,94	368	94,8	5043,6	10	100	1805,03

Tabell 18. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Laksefjorden og Nordkinnhalvøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	3	4,1	9,48	1	0,4	0,34	1	4,3	5,95
Oppnår ikke god							1	4,3	0,33
Udefinert	71	95,9	88,62	246	99,6	5116,72	21	91,3	1353,28

Tabell 19. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Indre Varangerfjord.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	2	15,4	2,52						
Oppnår ikke god									
Udefinert	11	84,6	8,94	74	100	1270,86	4	100	392,97

Tabell 20. Kjemisk tilstand i vannforekomster i vannområde Varangerhalvøya.

Tilstand	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Oppnår god	3	12	4,74				4	16	1842,26
Oppnår ikke god							5	20	3,03
Udefinert	22	88	23,99	214	100	3604,82	16	64	618,42

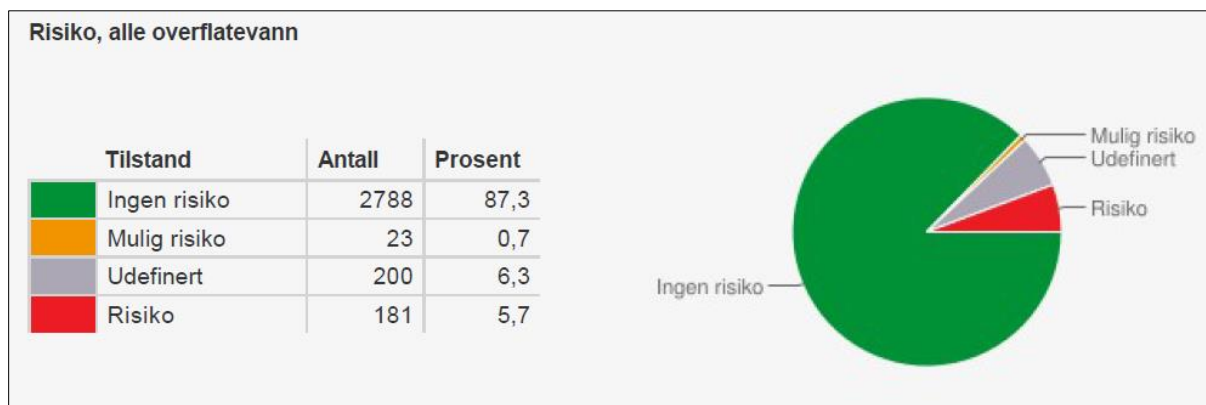
4.3 Risiko for ikke å oppnå miljømål

Risikovurderingen beskriver hvilke overflatevannforekomster som i dag er i risiko for ikke å nå miljømålet «god miljøtilstand» (det vil si både god økologisk og kjemisk tilstand) ved utgangen av gjennomføringsperioden i 2021, hvis det ikke gjennomføres tiltak. Hensikten med dette er å identifisere vannforekomster hvor tiltak må settes inn for å nå miljømålene.

Sterkt modifiserte vannforekomster havner automatisk i risiko. Disse vannforekomstene er i en annen «kategori» hvor miljømålet er «godt økologisk potensial» (GØP). For disse vannforekomstene sier ikke risikovurderingen noe om hvorvidt miljømålet godt økologisk potensial er nådd.

Risikovurdering for Finnmark vannregion

For det meste av overflatevannet i Finnmark vannregion antas det at miljømålene for økologisk og kjemisk tilstand vil være oppnådd i 2021, uten at det gjennomføres tiltak (se figur 11).

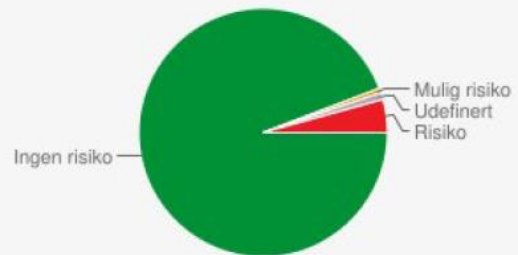

Figur 11. Antall overflatevannforekomster i Finnmark vannregion med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 23.09.2015.

Figur 12 til 15 viser risikovurderingen for vanntypene elv, innsjø, kyst og grunnvann i Finnmark vannregion i antall og strekning (elver) eller areal (innsjøer, kystvann og grunnvann). Elver utgjør til sammen ca. 37 500 km i Finnmark vannregion. Figur 12 viser en oversikt over risikovurderingen av elvevannforekomstene i vannregionen. Som det fremkommer av tabellen, er under 5 % i risiko for å få dårligere enn god økologisk tilstand i 2021, med 22 vannforekomster som ikke er avklart ennå.

Risiko, elv

Tilstand	Antall	Prosent	Km
Ingen risiko	2351	94,2	36473,36
Mulig risiko	15	0,6	133,69
Udefinert	22	0,9	235,73
Risiko	107	4,3	724,11

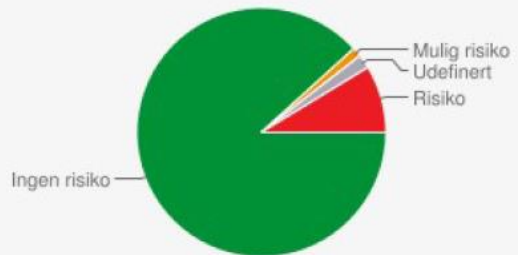

Figur 12. Risiko for elvevannsføremøster i Finnmark vannregion per 23.09.2015.

Innsjøer utgjør til sammen 621,5 km² i Finnmark vannregion. Figur 13 viser en oversikt over risikovurderingen av innsjøføremøstene i vannregionen. Som det fremkommer av tabellen er kun 8,7 % i risiko for å få dårligere enn god økologisk tilstand innen 2021, med 9 vannføremøster som ikke er avklart ennå.

Risiko, innsjø

Tilstand	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	435	88,2	519,14
Mulig risiko	6	1,2	2,28
Udefinert	9	1,8	1,77
Risiko	43	8,7	98,31

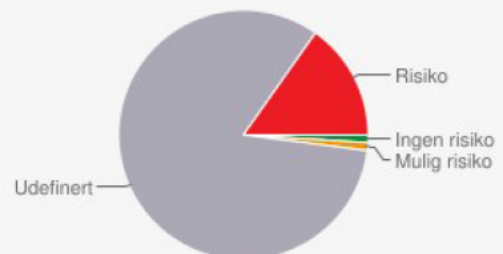

Figur 13. Risiko for innsjøvannføremøster i Finnmark vannregion per 23.09.2015.

Kystvannføremøstene utgjør omtrent 14 000 km² i Finnmark vannregion. Figur 14 viser en oversikt over risikovurderingen av kystvannføremøstene i vannregionen. Som det fremkommer av tabellen er hoveddelen av kystvannføremøster satt til udefinert risiko. Dette skyldes påvirkning fra kongekrabbe, som er løftet til nasjonalt nivå for avklaring. Inntil man kommer til enighet vil disse vannføremøstene stå med udefinert risiko. Tabellen viser også at relativt få kystvannføremøster er satt til risiko, kun 31 stykker.

Risiko, kyst

Tilstand	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	2	1	2761,68
Mulig risiko	2	1	4,14
Udefinert	169	82,8	11319,6
Risiko	31	15,2	133,29

Figur 14. Risiko for kystvannføremøster i Finnmark vannregion per 23.09.2015.

Figur 15 viser en oversikt over risikovurderingen av grunnvannsforekomstene i vannregionen. I Finnmark vannregion er det registrert 98 grunnvannsforekomster som til sammen utgjør et areal på 443,29 km². Nesten alle disse forekomstene regnes i utgangspunktet for å ha oppfylt vannforskriftens miljømål, men overvåking vil bli nødvendig for å bekrefte dette. Det vil bli fokusert på grunnvannsforekomster i neste planperiode (2016–2021). Oppdatert informasjon om og kart over disse vannforekomstene finnes på Vann-Nett.

Figur 15. Risiko for grunnvannsforekomster i Finnmark vannregion per 23.09.2015.

Risikovurdering for vannområdene i Finnmark vannregion

I tabellene 21 til 27 vises risikovurderingen for vannområdene i Finnmark vannregion fordelt på vanntypene innsjø, elv og kystvann. Tallene er hentet fra Vann-Nett. For en oversikt over risiko for vannområdene i kartformat, se vedlegg 7.2.

Klima- og miljødepartementet skal definere hvordan påvirkning fra kongekrabbe skal vurderes i karakteriseringen. Dette er foreløpig uavklart, og derfor er risikovurderingen satt til udefinert for de vannforekomstene hvor kongekrabbe er eneste mulige vesentlige påvirkning. Dette gjelder for en stor andel av kystvannforekomstene.

Tabell 21. Antall overflatevannforekomster i Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 30.09.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	201	96,2	303,72	838	93,9	10774,76			
Mulig risiko							1	2,7	2,56
Udefinert	1	0,5	0,01	13	1,5	64,76	26	70,3	388,72
Risiko	7	3,3	11,42	41	4,6	247,98	10	27	83,68

Tabell 22. Antall overflatevannforekomster i Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 30.09.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	52	80	40,71	432	96,2	5394,99	1	1,7	999,07
Mulig risiko	2	3,1	0,76	4	0,9	60,81	1	1,7	1,58
Udefinert	1	1,5	0,02	3	0,7	12,92	52	89,7	3972,33
Risiko	10	15,4	14,32	10	2,2	24,61	4	6,9	27,7

Tabell 23. Antall overflatevannforekomster i Måsøy og Magerøya vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 01.10.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	38	90,5	25,85	214	96,4	2910,85			
Mulig risiko				1	0,5	3,68			
Udefinert							42	89,4	2708,89
Risiko	4	9,5	3,21	7	3,2	24,8	5	10,6	12,9

Tabell 24. Antall overflatevannforekomster i Lakselvassdraget og Porsangerfjorden vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 01.10.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	54	83,1	67,14	380	96	6920,53			
Mulig risiko	1	1,5		3	0,8	28,47			
Udefinert	2	3,1	0,53				10	100	1805,03
Risiko	8	12,3	15,51	13	3,3	85,84			

Tabell 25. Antall overflatevannforekomster i Laksefjorden og Nordkinnhalvøya vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 30.09.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	66	89,2	60,96	231	93,5	4964,43			
Mulig risiko	1	1,4	0,05						
Udefinert				2	0,8	51,5	21	91,3	1359,21
Risiko	7	9,5	37,09	14	5,7	101,14	2	8,7	0,34

Tabell 26. Antall overflatevannforekomster i Indre Varangerfjord vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 01.10.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	12	92,3	11,08	68	91,9	1161,85			
Mulig risiko				1	1,4	0,83			
Udefinert	1	7,7	0,38	4	5,4	106,56	4	100	392,97
Risiko				1	1,4	1,62			

Tabell 27. Antall overflatevannforekomster i Varangerhalvøya vannområde med risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021. Oppdatert 01.10.2015.

Risikovurdering	Innsjø			Elv			Kyst		
	Antall	Prosent	Km ²	Antall	Prosent	Km	Antall	Prosent	Km ²
Ingen risiko	12	48	9,68	187	87,4	4336,6	1	4	1762,61
Mulig risiko	2	8	1,46	6	2,8	39,9			
Udefinert	4	16	0,82				14	56	692,44
Risiko	7	28	16,76	21	9,8	238,12	10	40	8,66

4.4 Klimaendringer og flom

Det internasjonale klimapanelets femte rapport fra 2013 forsterket det vitenskapelige budskapet at menneskeskapte klimautslipp er årsaken til klimaendringene. Nåværende utslippstrend gjør at det er vanskelig å hindre en oppvarming på mer enn 2 °C, og en økning over dette er sannsynlig. Klimaendringer kommer, uavhengig av nye internasjonale avtaler, grunnet utslippene som allerede er i atmosfæren. Dette innebærer systematiske endringer i temperatur og nedbør som igjen fører til mer avrenning, flom, skred og tørke, gjerne på steder der man ikke tidligere har opplevd disse værphenomenene i særlig grad. Samfunnet må tilpasse seg et nytt klima.

Klimaendringene vil ha betydning for vannmiljøet. Det er forventet en økning i nedbørsmengdene i Finnmark på 8-9 % og en temperaturøkning på 2-3 °C (middels prognose) innen år 2050 (Hanssen-Bauer et al. 2009). Dette kan øke sannsynligheten for flom og skred i fremtiden. Her vises det til NVEs rapport 5-2011 og stortingsmelding nr. 15 (2011-2012), som viser til usikre utfordringer for fremtiden. I Finnmark blir det trolig hyppigere vinter- og høstflommer på kysten, og mulige problemer med is og økt antall skredtilfeller. Skredfaren vil øke mest langs kysten. Det kan generelt bli flere utfordringer knyttet til overflateflommer i tettbebyggelser. På innlandet kan det bli mindre problemer med store vårflokker på grunn av at vinterklimaet trolig blir mildere. Et varmere vinterklima vil kunne påvirke økologien i vassdragene, og spille inn på overlevelsen for anadrom fisk. Dermed er det viktig å prioritere tiltak som sikrer de anadrome fiskebestandene og tar høyde for potensielle fremtidige endringer. Endringer i tine-fryse syklus kan også gi utfordringer for reindrift på Finnmarksvidda.

Mer nedbør og flom vil kunne føre til økt erosjon som kan påvirke tilførsler av næringsstoffer og sedimenter til vannforekomster. Tiltak som flom- og erosjonssikring i denne sammenhengen vil også kunne påvirke økologien i vassdragene. Nye problemarter vil trolig dukke opp. I landbruket kan det bli et økt behov for erosjonsforebygging. På tiltakssiden vil for eksempel skjerpede krav til spredning av naturgjødsel i vekstsesongen, bevaring av kantsoner og mindre høstpløying ha betydning.

Rapporten «Klima i Norge 2100» indikerer mer ekstrem korttidsnedbør i Finnmark. Økt nedbør og flom vil videre føre til større belastning på infrastrukturen, herunder vann- og avløpsanleggene. Større nedbørsmengder vil blant annet kunne føre til økt forurensning fra avløpsanlegg fordi kloakk og drikkevann blir blandet. Det vil bli et økt behov for investering og oppgradering av avløpsnett i Finnmark. Håndtering av overvann kan også være en viktig prioritet for fremtiden.

Temperaturen i Barentshavet er beregnet til å stige 1-2 grader de neste 100 årene (Hanssen-Bauer et al. 2009). Dette kan føre til at viktige fiskebestander som torsken trekker lengre nord. Endring i gytemønster kan ha betydning for utvikling i fiskerinæringen, og påvirke driftsutgifter, leveringsmuligheter og dermed den regionale utviklingen. Klimaendringer kan også påvirke fiskebestander i ferskvann, spesielt hvis vannforekomstene allerede har regulert vannføring. Redusert isdekke i innsjøer kan også påvirke bestander.

Klimaendringer kan også få betydning for den økologiske tilstanden i kystvannforekomster. Blant annet i Finnmark har det vært en stor endring i løpet av de siste 40-50 årene ved at

tareskogen, inkludert sukkertare, har blitt nedbeitet av kråkeboller. En medvirkende forklaring på dette kan være klimaforhold ved at kråkeboller har konkurransefortrinn i kaldere perioder som startet for 40-50 år siden. I de senere årene har kystvannet blitt varmere, som kan tenkes å være fordelaktig for tareskogen (Havforskningsinstituttet).

Investeringer og samfunnsplanlegging med tidshorisont på over 30 år bør ta hensyn til klimaendringer. For investeringer med kortere tidshorisont mener NOU 2010 («Tilpassing til et klima i endring») at det er nok å legge dagens klima til grunn. Det er ikke gjort en vurdering om klimaendringer vil påvirke tiltakene som er foreslått i tiltakstabellen, grunnet et tynt kunnskapsgrunnlag for utredning av tiltak. Det er heller ikke foretatt en vurdering av klimagassutslippene på de enkelte tiltakene, ettersom detaljert informasjon ikke er tilgjengelig på dette tidspunktet. Det er ingenting som tyder på at tiltakene vil ha verken negative eller positive innvirkninger på klimaet. Det antas at tiltakene er robuste og vil fungere under fremtidig klima. Disse vurderingene må tas når tiltakene iverksettes.

Det regionale overvåkingsprogrammet kan ta høyde for å fange opp eventuelle klimaendringer over lengre tid. Problemkartlegging og tiltaksrettet overvåking fanger ikke opp slike endringer, mens basisovervåkingsnettverket kan gi mer informasjon. På nåværende tidspunkt er det regionale overvåkingsprogrammet et forslag, og endelig avklaring avhenger av finansiering. Det regionale overvåkingsprogrammet er tilgjengelig på Vannportalen.

5 Miljømål, unntak og tiltak

Det viktigste elementet i regional vannforvaltningsplan er miljømålene som man i fellesskap har kommet fram til, og som alle involverte myndigheter er forpliktet til å følge opp ved å legge dem til grunn for sin planlegging og virksomhet (jmfør vannforskriftens § 29 og pbl § 8-2). Det skal settes miljømål for alle vannforekomster - både elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. Miljømålet er som hovedprinsipp minst god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Fastsettelse av miljømålene er et omfattende arbeid, og nasjonale myndigheter har utarbeidet en rekke veiledere som er benyttet i arbeidet med å fastsette miljømålene for de enkelte vannforekomstene. Veilederne er tilgjengelig på Vannportalen.

5.1 Miljømål etter vannforskriften

Miljømålene i vannforskriften er gitt ved grenseverdier for økologisk og kjemisk tilstand. Forvaltningsplanen setter miljømål for alle vannforekomster. For vannforekomster hvor det er risiko for at miljømålene ikke nås, må det gjennomføres tiltak. Forebyggende tiltak for å unngå forringelse av miljømålene kan også være aktuelt å gjennomføre.

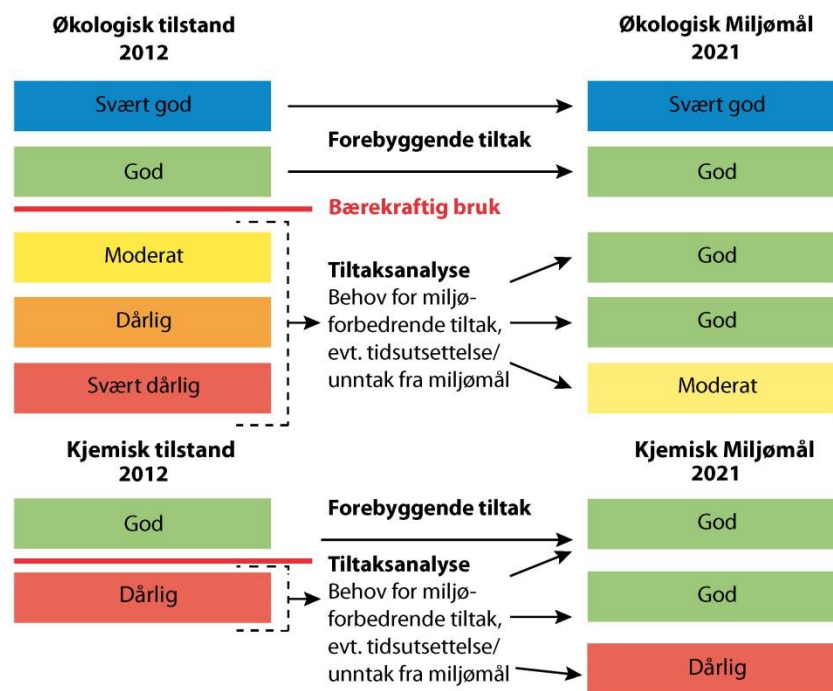
I utgangspunktet er det «standard miljømål» som skal nås for de ulike vanntypene. Hovedgruppene av vanntyper er kystvann, overflatevann og grunnvann. Hovedgruppene er igjen inndelt i undergrupper. Standard miljømål er fastsatt for de ulike undertypene av vanntyper.

Standard miljømål for overflatevann (§4) innebærer:

- Alle vannforekomster skal i utgangspunktet oppnå minst god økologisk og kjemisk tilstand. Dette gjelder vannforekomster som allerede har god økologisk og kjemisk tilstand, og vannforekomster som har dårligere enn god økologisk og kjemisk tilstand.
- For vannforekomster som allerede har svært god økologisk tilstand skal denne tilstanden opprettholdes. Dette er en del av standard miljømål.
- For kjemisk tilstand har man bare to klasser, slik at standard miljømål er god kjemisk tilstand, uavhengig av økologisk tilstand. Det finnes ikke strengere miljømål for kjemisk tilstand.
- Standard miljømål for grunnvann er god kjemisk tilstand og god kvantitativ tilstand (§6).

Vannforekomster som har mindre enn god økologisk tilstand kan få miljømålet svært god økologisk tilstand – dette blir da et strengere miljømål enn minstekravet i vannforskriften (§13).

Figur 16 viser de fem klassene for økologisk miljøtilstand og de to klassene for kjemisk tilstand som vannforekomstene skal plasseres i. For vannforekomster med økologisk miljøtilstand «moderat», «dårlig» og «svært dårlig», det vil si under den røde linjen i figur 16, må det iverksettes tiltak for å nå miljøtilstand «god» eller «svært god». For vannforekomster hvor miljøtilstanden er «god» eller «svært god» må det vurderes behov for forebyggende tiltak for å unngå forringelse av miljøtilstanden.

Figur 16. Oversikt over klasser for økologisk og kjemisk tilstand og forholdet til miljømål og behov for tiltak.

Når det gjelder kjemisk miljøtilstand har vannforskriften egne miljømål for prioriterte stoffer, dvs. miljøgifter som europeiske og nasjonale myndigheter arbeider for å redusere utslipp av. Kjemisk miljøtilstand har to klassegrenser, «god» og «ikke god», der hvor kjemisk miljøtilstand i en vannforekomst er «ikke god», er det behov for å vurdere tiltak. For å oppnå god kjemisk tilstand i vann skal grenseverdier for miljøgifter ikke overskrides i vann, sedimenter eller i biota. For prioriterte stoffer skal det gjennomføres nødvendige tiltak for å ta sikte på gradvis reduksjon av forurensning til vann. Det skal gjennomføres nødvendige tiltak som tar sikte på å stanse utslipp av prioriterte farlige stoffer til vann. Dette må reflekteres i miljømålene for de aktuelle vannforekomstene (§7).

Der hvor det er satt andre miljømål enn standard miljømål er dette foretatt med bakgrunn i begrunnede innspill fra sektormyndigheter eller innspill fra andre interessenter. I løpet av planprosessen har en rekke interessenter kommet med oppdatert kunnskap og faglige synspunkter, og gitt innspill både til foreslåtte miljømål og til aktuelle tiltak.

Miljømålene skal oppnås i utgangspunktet 6 år etter av forvaltningsplanen trer i kraft. For å avvike fra standard miljømål må det foreligge begrunnelse i henhold til egen veiledning for vurdering av unntak fra miljømål. Hvis det foreligger dokumenterte behov for å avvike fra standard miljømål og/eller vannforskriftens tidsfrister, kan følgende alternative miljømål benyttes:

- Tidsutsettelse (§9)
- Mindre strenge miljømål (varig unntak) (§10)
- Miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) (§ 5)

En oversikt over omforente miljømål for Finnmark vannregion er presentert i kapittel 5.7. I tillegg til miljømålene om god økologisk og kjemisk tilstand er det naturlig og relevant å ha egne brukermål i de vannforekomstene som har store brukerinteresser. Slike mål har vi lang tradisjon for å jobbe med i norsk vannforvaltning. Brukerinteresser for Finnmark og Norsk-finsk vannregion er beskrevet i kapittel 3.4 og i rapporten «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark», men det er ikke satt brukermål på noen vannforekomster. Dette må jobbes med i neste planperiode. Brukerinteresser er også knyttet til beskyttede områder.

5.2 Strengere miljømål enn vannforskriften

Miljømålene i vannforskriften er minimumskrav. Hvis det i annet regelverk, vedtak eller på grunn av viktige brukerinteresser er fastsatt strengere krav for utslipp eller beskyttelse enn det som følger av vannforskriften, skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn, jmfør § 13.

Beskyttede områder

Hva innebærer det at et område er «beskyttet» i henhold til vannforskriften?

- Det sikrer at miljømål underlagt andre bestemmelser/andre former for vern enn vannforskriften blir ivaretatt
- At et område er beskyttet kan få konsekvenser for hvordan vi deler inn vannet, det vil si inndeling/avgrensning av vannforekomster
- Overvåking i beskyttede områder må koordineres med annen overvåking. Overvåking av beskyttede områder er også nevnt i naturmangfoldloven. Blant annet kan dette påvirke plasseringen av overvåkingsstasjoner
- Ingen forringelse fra svært god tilstand kan godtas i beskyttede områder
- Beskyttede områder kan være spesielt utsatte ved klimaendringer

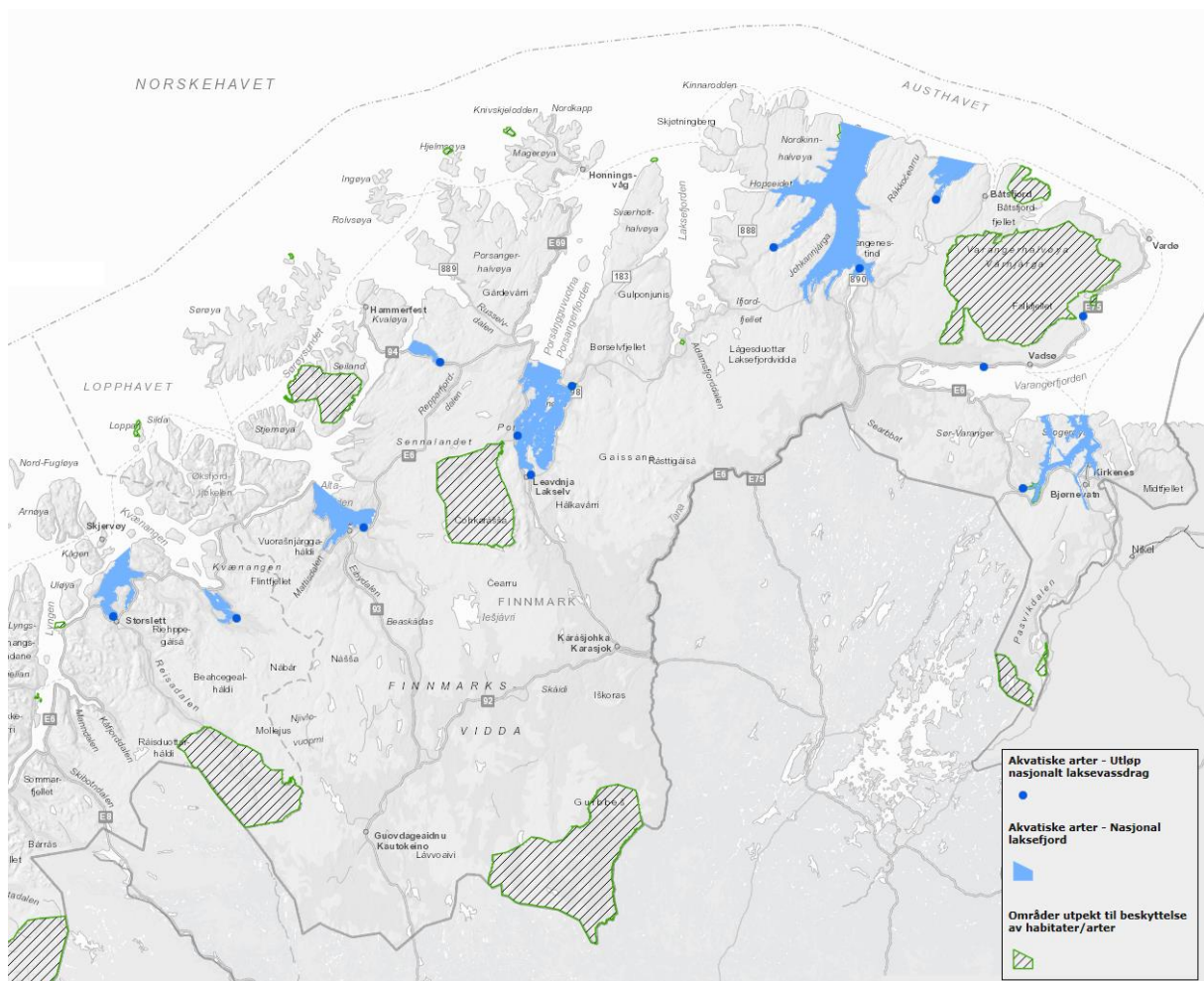
Miljødirektoratet som nasjonalt koordinerende direktorat for vannforskriften arbeider med å få på plass et register over beskyttede områder, jmfør vannforskriftens § 16 og vedlegg IV. Registeret skal gi oversikt over eventuelle andre miljømål enn de som følger av vannforskriften, og sikre at disse blir ivaretatt. Etablering av et register over beskyttede områder innebærer ikke nye krav til disse områdene.

Registeret inneholder fem kategorier av beskyttede områder:

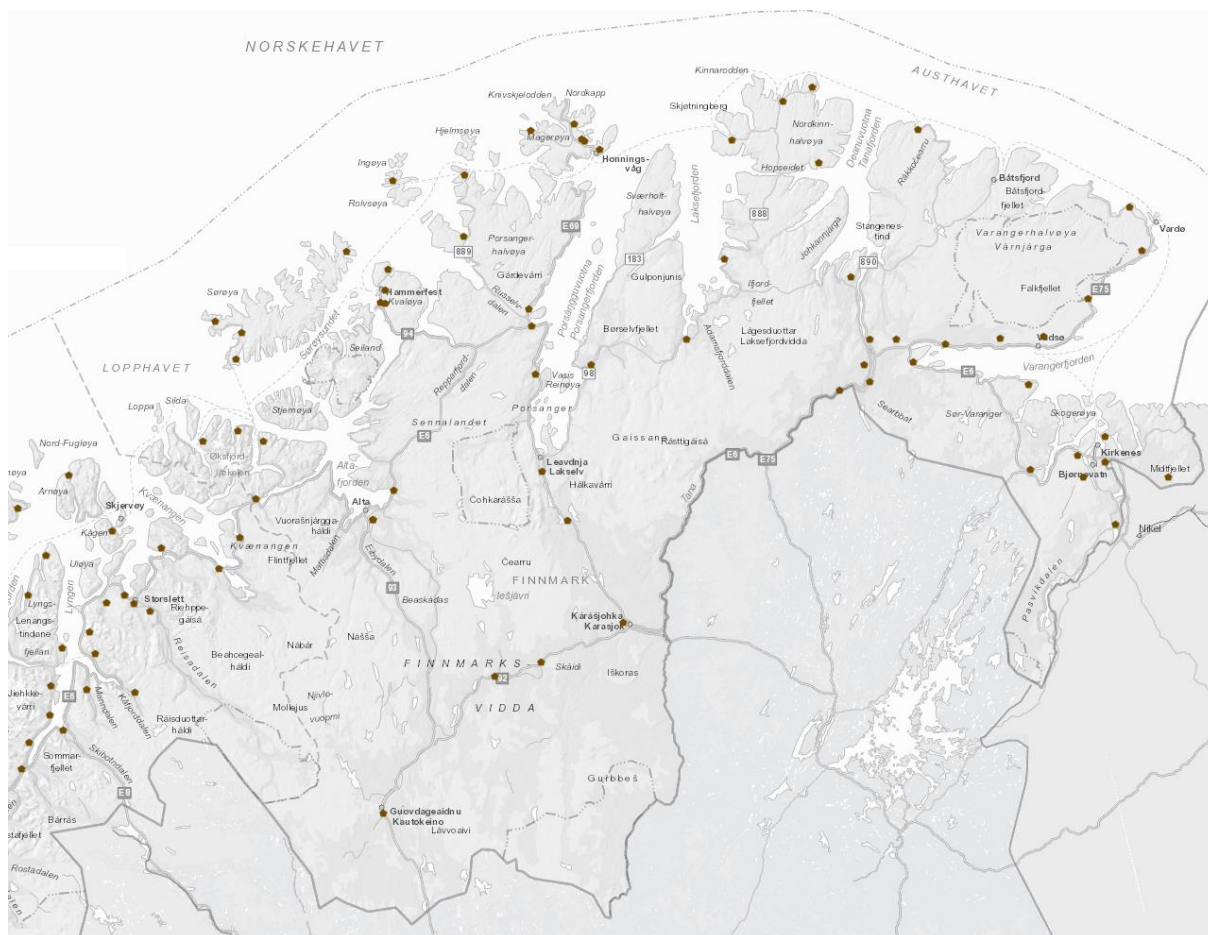
1. **Drikkevann** - Mattilsynet har oversikt over godkjente drikkevannsforkomster som inngår i denne kategorien. En oversikt over drikkevannskilder fremgår i dag også av Vann-Nett.
2. **Økonomisk betydelige akvatiske arter** - Under denne kategorien inngår nasjonale laksevassdrag og laksefjorder (NLF), som er opprettet for å gi et utvalg laksebestander en spesiell beskyttelse. Ordningen omfatter store og tallrike bestander med høy produktivitet eller med potensial for høy produktivitet, storlaksbestander og bestander med særskilt genetisk karakter.
3. **Områder følsomme for næringsstoffer** - I denne kategorien inngår områder som er utpekt som følsomme i henhold til gjødselvereforskriftens § 24 og forurensningsforskriftens kapittel 12 om rensing av avløpsvann.

4. **Områder utpekt til beskyttelse av habitater og arter** - Her finnes områder utpekt for å beskytte habitater som består av vann, er i vann eller arter som lever i vann. Vedlikehold eller forbedring av vannets tilstand er en viktig grunn for beskyttelsen. Denne kategorien beskyttet område vil i første rekke omfatte formelt vernede områder etter naturvernloven og naturmangfoldloven, kapittel V. Kalksjøer er en viktig naturtype her.
5. **Rekreasjonsområder (badevann)** - Registeret inkluderer foreløpig ikke badevann. Under denne kategorien skal de viktigste badeplasser som kommunene overvåker med hensyn til hygienisk kvalitet inngå.

Registeret foreligger som [web-innsynsløsning på Miljødirektoratets nettsider](#) (se referanselisten i kapittel 6). I [saksbehandler-versjonen av Vann-Nett](#) finnes også kartlag som viser omtrentlig plassering til drikkevannsuttak, men disse vises kun i stor målestokk. Figur 17 viser en oversikt over beskyttede områder i kategoriene «økonomisk betydelige akvatiske arter» og «områder utpekt til beskyttelse av habitater og arter» i Finnmark fylke. Figur 18 viser en oversikt over drikkevannsføremkomster.

Figur 17. Oversikt over beskyttede områder i kategoriene «økonomisk betydelige akvatiske arter» og «områder utpekt til beskyttelse av habitater og arter» i Finnmark fylke per 24.09.2015.

Figur 18. Oversikt over drikkevannskilder i Finnmark fylke per 24.09.2015.

Det er ingen vannforekomster i Finnmark vannregion i kategorien «områder følsomme for næringsstoffer». Foreløpig er det ikke utarbeidet en oversikt over vannforekomster i kategorien «rekreasjonsområder (badevann)» nasjonalt. Alle kommunene i Norge har mottatt en henvendelse om badeplasser, men ikke alle har svart, og prosessen er forsinket. Alle kommunene i Finnmark har besvart henvendelsen. Arbeidet med særskilte miljømål for denne kategorien er satt på vent.

Om områdene utpekt i registeret for beskyttede områder skal ha strengere miljømål enn vannforskriften tilsier avhenger av hvilke miljømål de andre relevante forskriftene krever.

Forvaltning av drikkevann skjer etter drikkevannsforskriften, som har som formål å sikre forsyning av vann i tilfredsstillende mengde og kvalitet til drikke, andre næringsmiddelformål og hygienisk bruk. Vannforskriftens bestemmelser omfatter også beskyttelse av drikkevann mot forringelse etter § 17. Til forskjell fra drikkevannsforskriften omfatter vannforskriften også hensyn til økologi og kjemi i nedslagsfeltet til drikkevannet, ikke kun selve kilden og kvaliteten på vannet som leveres. Det har ikke kommet forslag om strengere miljømål for drikkevannskilder i Finnmark vannregion, og vannforekomster vil ha standard miljømål - minst god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021, og svært god økologisk tilstand skal opprettholdes hos de vannforekomstene som allerede har det. Mattilsynet er ansvarlig sektormyndighet.

Når det gjelder områder utpekt til beskyttelse av habitater og arter har Fylkesmannen i Finnmark vurdert at det er svært få påvirkninger for de aktuelle vannforekomstene i disse områdene, og økologisk tilstand vil være antatt svært god for samtlige. Miljømål for de aktuelle vannforekomstene følger da standard miljømål.

For nasjonale laksefjorder og -vassdrag (tabell 28) har Miljødirektoratet fremmet svært god økologisk tilstand for fisk som kvalitetselement som miljømål der dette er realistisk. Der det ikke er realistisk å oppnå dette miljømålet innen 2021, foreslås god økologisk tilstand som miljømål. Dette miljømålet vil også gjelde sideelver til de nasjonale laksevassdragene (anadrom strekning). Fisk er ikke et kvalitetselement for kystvann, slik at miljømålet kun er relevant for vassdrag. Det er likevel viktig å vurdere trusler for anadrome fiskebestander i kystvann. Miljømålene som er foreslått vil kreve at fiskebesparende tiltak iverksettes snarest der det er behov, og det er usikkert om strengere miljømål vil kunne oppnås innen 2021 grunnet forsinket effekt fra tiltakene.

Tabell 28. Oversikt over nasjonale laksefjorder og nasjonale laksevassdrag i Finnmark fylke. Vassdragene tilknyttet Tanafjorden og Bøkfjorden er en del av Norsk-finsk vannregion.

Nasjonale Laksefjorder	Nasjonale Laksevassdrag
Altafjorden	Altaelva
Repparfjorden	Repparfjordelva
Porsangen	Stabburselva, Lakselva og Børselva
Tanafjorden	Langfjordvassdraget og Tanaelva
Kongsfjorden	Kongsfjordelva
-	Komagelva
-	Vestre Jakobselv
Bøkfjorden	Neidenelva

Videre har det i løpet av 2015 kommet ny data på laks som tilsier at tilstanden er dårligere enn tidligere antatt. Vannregionutvalget har derfor vurdert at strengere miljømål ikke skal settes for nasjonale laksevassdrag for denne planperioden, da det er en utfordring i seg selv å oppnå god økologisk tilstand. Miljømålet bør revurderes ved neste planperiode. Dette gjelder kun vannforekomster hvor den økologiske tilstanden er god eller dårligere enn god. Vannforekomster i nasjonale laksevassdrag som allerede har svært god økologisk tilstand skal opprettholde denne tilstanden, men dette inngår i standard miljømål og regnes ikke som strengere miljømål. Mer informasjon om det nye datagrunnlaget finnes i kapittel 1.8.

Vannregionutvalget ønsker at miljømål for nasjonale laksevassdrag skal tas hensyn til av nasjonale myndigheter, i tråd med St.prp. nr. 32 (2006-2007), som omhandler vern av villaksen og nasjonale laksefjorder og -vassdrag. Dette gjelder spesielt for planlagt og pågående aktivitet i nasjonale laksefjorder og -vassdrag. Som eksempel vises det til den pågående søknaden om gruvedrift med sjødeponiløsning i Repparfjorden i Kvalsund kommune.

5.3 Sterkt modifiserte vannforekomster (§ 5)

Vannforskriften har en egen kategori av vannforekomster som kalles sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Dette er vannforekomster som har blitt betydelig fysisk endret for å ivareta samfunnsnyttige formål som kraftproduksjon, drikkevann, vannuttak, landbruk, skipsfart, flomvern og lignende. Det kan være elver, innsjøer og kystvann.

Det er viktig å sikre en balanse mellom miljøforbedringer og hensynet til kraftproduksjon og flomvern. Dersom de fysiske inngrepene i vannforekomsten skal opprettholdes ut fra sin samfunnsnytte, er det lite hensiktsmessig å ha god økologisk tilstand som miljømål for slike vannforekomster. Istedenfor «god økologisk tilstand» får SMVF miljømålet «godt økologisk potensiale» (GØP), som er tilpasset den samfunnsnyttige bruken av vannforekomsten. Miljømålene er altså spesifikke for den enkelte vannforekomst utpekt som SMVF, og ikke som for naturlige vannforekomster der miljømålet gjelder for alle vannforekomster av samme vanntype. GØP må defineres i hvert tilfelle av SMVF, da påvirkningen på den økologiske tilstanden kan variere mellom ulike vannforekomster og påvirkninger som kvalifiserer til SMVF. Sterkt modifiserte vannforekomster revurderes i neste plan. Det vil si at en SMVF har denne statusen bare fram til neste forvaltningsplan.

Det er vannregionmyndigheten som i samarbeid med vannregionutvalget skal bestemme hvilke vannforekomster som skal utpekes som sterkt modifisert og som har ansvar for å utarbeide miljømål for disse vannforekomstene, jmfør vannforskriftens §§ 22 andre ledd og 24 første ledd. Vannforekomster skal avklares som SMVF innen den regionale vannforvaltningsplanen skal godkjennes nasjonalt.

Det er verdt å merke seg at for å fastslå om en vannforekomst er SMVF må man ha nok informasjon om økologisk tilstand, slik at man kan vurdere om kriteriene for god økologisk tilstand i henhold til vannforskriften vil kunne oppnås. Det er dermed en stor utfordring for utpekelsen av SMVF at mange av vannforekomstene i Finnmark ikke har kjent økologisk tilstand. Fylkesmannen i Finnmark har i samarbeid med NVE gjennomgått alle vannforekomster som var kandidater til SMVF (kSMVF), med den hensikt å fastsette økologisk tilstand, SMVF-status og definere miljømål. Ettersom man for mange av vannforekomstene ikke har tilstrekkelig kunnskap for å kunne klassifisere vannforekomstene direkte, har man antatt tilstand og SMVF-status på bakgrunn av en skjønnsvurdering. En egen veileder (01:2014) for utpeking, fastsetting av miljømål og bruk av unntak for SMVF er tilgjengelig på Vannportalen.no.

Etter gjennomgangen har 41 elve- og innsjøvannforekomster blitt utpekt som endelig SMVF i Finnmark vannregion (se tabell 29). Ingen kystvannforekomster har blitt utpekt som endelig SMVF. De endelig utpekte vannforekomstene har også fått foreslått miljømål. Problemkartlegging som tiltak er foreslått for hovedparten av disse vannforekomstene, med noen unntak. Målet med utbredt problemkartlegging er å avklare antatt økologisk tilstand og dermed ha et bedre utgangspunkt for å vurdere avbøtende tiltak.

De resterende vannforekomstene som tidligere var kSMVF har blitt vurdert til å være naturlige vannforekomster. Dette utgjør 26 vannforekomster i hele Finnmark fylke, og miljømål er satt til standard miljømål (minst god økologisk tilstand god kjemisk tilstand innen 2021). Se tiltakstabellen for Finnmark vannregion for ytterligere detaljer.

Tabell 29. Antall SMVF utpekt i Finnmark vannregion fordelt på vannområde.

Vannområde	Elver	Innsjø	Sum
Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya	6	4	10
Sørøya/Seiland/Kvaløya	4	4	8
Måsøy og Magerøya	3	2	5
Lakselvassdraget/Porsangerfjorden	2	1	3
Laksefjorden/Nordkinnhalvøya	6	5	11
Indre Varangerfjord	-	-	-
Varangerhalvøya	2	2	4
Sum	23	18	41

Det er mulig det er flere SMVF i vannregionen, for eksempel vannforekomster som er påvirket av bekkelukking, men det må en del undersøkelser til før man kan fastslå om hele vannforekomsten er å anse som SMVF, eller kun deler. Dette er ikke prioritert på nåværende tidspunkt.

Utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster i vassdrag

NVE har i samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark gjennomgått alle elve- og innsjøvannforekomster som var kandidater til SMVF, med den hensikt å fastsette økologisk tilstand og SMVF-status, og å definere miljømål. Ettersom man for mange av vannforekomstene ikke har tilstrekkelig kunnskap til å kunne klassifisere vannforekomstene direkte, har man antatt tilstand og SMVF-status på bakgrunn av en skjønnsvurdering. For de fleste SMVF foreslås problemkartlegging som tiltak, for å avklare økologisk tilstand. Tiltakene minstevannføring, eller endringer i vannføring, samt biotiltak foreslås for noen vannforekomster. Enkelte vannforekomster i Norsk-finsk vannregion har pågående tiltak, for eksempel i Pasvikvassdraget, og her foreslås ikke nye tiltak.

For elver har man heller ikke tilstrekkelig kunnskap til å klassifisere vannforekomster direkte. I elver der det ikke lenger er vannføring kan man med stor grad av sikkerhet si at man har dårligere enn god økologisk tilstand, og vannforekomsten vil være en SMVF. Vannforekomster som ikke har vannføring har blitt satt som ikke-fungerende akvatiske økosystemer, og gitt mindre strenge miljømål. I vannforekomster som i stor grad har redusert vannføring eller i betydelig grad har fått endret vannføringen gjennom året på grunn av vannkraft, er det vurdert at vannforekomstene har mindre enn god økologisk tilstand og den er satt som SMVF. Dersom vannføringen er lite redusert eller endret, er det i regelen vurdert at påvirkningen er for liten til at vannforekomsten har mindre enn god økologisk tilstand. Det ligger skjønnsmessige vurderinger til grunn for disse vurderingene, der også blant annet kunnskap om elvas tilstand med tanke på morfologi og fiskebestander ligger til grunn for karakteriseringen.

Utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster i innsjø

For innsjøer er det tatt utgangspunkt i klassifiseringsveilederens tabell 6.15 («Veileder 02:2013 - Klassifisering av miljøtilstand i vann», tilgjengelig fra Vannportalen), som indikerer klassegrenser for fisk som kvalitetselement på bakgrunn av regulerings høyden i magasiner. Tabellen antyder en grense mellom «god» og «moderat» tilstand på omkring 5 meters differanse mellom høyeste regulerte vannstand (HRV) og laveste regulerte vannstand (LRV). I gjennomgangen av vannforekomstene har man heller ikke valgt å anta dårligere enn god

økologisk tilstand og at vannforekomster er SMVF, med mindre man har følt seg rimelig sikker på at dette stemmer. I forhold til klassifiseringsveilederen vil en regulerings høyde på 5 til 8 meter medføre «moderat økologisk tilstand». Ettersom man ikke har tilstrekkelig kunnskap, er det noe usikkerhet knyttet til økologisk tilstand for innsjøer med denne regulerings høyden, og man har da valgt å ikke sette disse vannforekomstene som SMVF. I grove trekk vil derfor innsjøer som har fra ca. 8 meter regulerings høyde få en antatt dårligere enn god økologisk tilstand og bli utpekt som SMVF med tilhørende miljømål. For innsjøer med lavere regulerings høyder antas det, inntil noe annet er bevist, at vannforekomsten ikke er en SMVF. Dette er også i tråd med veileder for SMVF. For innsjøer har man også gjort enkelte konkrete vurderinger av innsjøenes topografi og beliggenhet. Enkelte lokale innspill og kunnskap om fiskebestandene er også benyttet for fastsettelse av tilstand.

Utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster i kystvann

Med bakgrunn i karakteriseringsveilederen har Kystverket tidligere foreslått 7 kystvannforekomster i Finnmark fylke som kandidater til sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Etter en gjennomgang av retningslinjene for kSMVF i kystvann har Kystverket kommet fram til at de kSMVF som var nominert i Finnmark, likevel ikke oppfyller kriteriene. Det er dermed ingen SMVF i kystvann i Finnmark vannregion eller Norsk-finsk vannregion. For å utpeke SMVF må økologisk tilstand avklares, og en helhetlig vurdering av om det fysiske inngrepet medfører forringet vannkvalitet må utføres. Inntil retningslinjer foreligger, vil det ikke bli foretatt en endelig utpeking av SMVF i kystvann. Nasjonale myndigheter har ansvar for å utarbeide veiledning på dette til neste planperiode.

Fastsetting av miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster

Vannforekomster som utpekes som SMVF skal få egne miljømål som fastsettes med «tiltaksmetoden». Dette innebærer at miljømålet settes på bakgrunn av hvilke avbøtende tiltak som er realistiske. Ettersom man har lite data på økologisk tilstand, er man ikke i stand til å vurdere hvilke avbøtende tiltak som er realistiske for en rekke SMVF-vannforekomster. På bakgrunn av dette er det etter veiledning fra Direktoratgruppen brukt en noe forenklet metode for å fastsette miljømål for denne perioden, se tabell 30.

Miljømålene som er satt vurderes på nytt ved rullering av planen, og det er et mål at man innen den tid skal ha innhentet nok kunnskap til å avklare økologisk tilstand, vurdere realistiske avbøtende tiltak og definere miljømålet i henhold til gjeldende veileder. Dette kan medføre endringer i miljømål sammenlignet med dagens forslag. Vannregionutvalget ønsker at SMVF-vannforekomstene prioriteres slik at miljømål og tiltak avklares.

Tabell 31 viser en oversikt over SMVF med miljømål i vannområdene i Finnmark vannregion. For 25 vannforekomster har man foreslått miljømålet GØP 2021, og 8 har fått foreslått miljømålet GØP med utsettelse til 2027. Utsettelsen begrunnes med at å utrede og iverksette avbøtende tiltak, samt registrere effektene av dem, er en tidkrevende prosess. Ytterligere 2 SMVF har fått foreslått miljømålet GØP 2015, da det vurderes at miljømålet vil oppnås snarest grunnet pågående tiltak. Totalt 6 vannforekomster som er utpekt som SMVF har fått miljømålet «mindre strenge miljømål» jmfør § 10 i vannforskriften, etter føringer fra Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet.

Tabell 30. Forenklet tabell over miljømål i regulerte vassdrag. GØT: God økologisk tilstand. GØP: Godt økologisk potensial.

Type vannforekomst	Miljømål
1.1-prioriterte vassdrag* og andre lokalt prioriterte vassdrag for vannslipp o.l.	GØP i 2021, 2027, 2033, ut i fra forventet effekt (for eksempel endret vannføring)
SMVF der kun biotopiltak er foreslått	GØP, ut i fra forventet effekt. Dersom effekten er uklar, settes miljømålet som «fungerende økosystem»
SMVF der ingen tiltak er foreslått og vassdraget ikke er prioritert (ev. kun problemkartlegging eller tiltaksorientert overvåking er foreslått)	GØP er dagens tilstand (fra klassifiseringen, for eksempel moderat eller dårlig økologisk tilstand)
Naturlige vannforekomster, eller vannforekomster med tilstrekkelig vannføring (resttilsig og miljøbasert vannføring)	GØT, vannforekomsten er ikke SMVF
SMVF og ikke-fungerende økosystem	Mindre strenge miljømål, dårlig eller svært dårlig økologisk potensiale

*I rapporten «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 – Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering», publisert av NVE i 2013. 1.1-prioriterte vassdrag har «stort potensial for forbedring av viktige miljøverdier, og antatt lite eller moderat krafttap i forhold til forventet miljøgevinst».

Tabell 31. Antall SMVF utpekt i vannområdene i Finnmark vannregion per 25.09.2015, med miljømål.

Vannområde	Elv				Innsjø				Sum antall SMVF
	GØP 2015	GØP 2021	GØP 2027	Mindre strenge miljømål	GØP 2015	GØP 2021	GØP 2027	Mindre strenge miljømål	
Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya	-	3	1	2	-	4	-	-	10
Sørøya/Seiland/Kvalsund med innland	1	1	-	2	-	4	-	-	8
Måsøy/ Magerøya	-	3	-	-	-	2	-	-	5
Lakselvassdraget/Porsangerfjorden	-	1	-	1	-	1	-	-	3
Laksefjorden/Nordkinnhalvøya	1	-	5	-	-	3	2	-	11
Indre Varangerfjord	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Varangerhalvøya	-	1	-	1	-	2	-	-	4
Sum	2	9	6	6	-	16	2	-	41

Problemkartlegging som tiltak er foreslått for hovedparten av SMVF-vannforekomstene, med noen unntak. Målet med utbredt problemkartlegging er å avklare antatt økologisk tilstand og dermed ha et bedre utgangspunkt for å vurdere avbøtende tiltak. Undersøkelser som utføres kan selvfølgelig medføre endringer i oversikten som har blitt utarbeidet.

Det har ikke vært mulig å regne ut kostnader for de foreslåtte tiltakene på nåværende tidspunkt. Der nytten er stor bør tiltak prioriteres, men det er ikke gjort en helhetlig og samlet nyttevurdering av tiltakene. Alle vannforekomster som er utpekt som SMVF skal være

registrert i Vann-Nett, med tiltak og miljømål. For mer utfyllende informasjon om alle vannforekomster som har blitt utpekt som SMVF, med økologisk tilstand, miljømål og foreslåtte tiltak, se vedlegg 7.3.

5.4 Unntaksbestemmelser

Dersom det viser seg umulig grunnet tekniske årsaker eller naturlige forhold eller det er uforholdsmessige kostnadskrevende å nå miljømålet (GØT, GØP) gir vannforskriften anledning til å utsette måloppnåelsen. Dette kan gjøres ved å gi utsatt frist, sette mindre strenge miljømål eller gi unntak for midlertidige endringer eller ny aktivitet. Alle unntakene krever gitte forhold som omtales nærmere i underkapitlene. Alle vannforekomster skal ha et miljømål selv om et unntak er gitt. Alle unntak revurderes ved rullering av vannforvaltningsplanen.

Utsatte frister (§ 9)

Fristene for å tilfredsstille miljømålene kan forlenges med sikte på gradvis måloppnåelse, forutsatt at det ikke skjer noen forringelse. Minst en av følgende forutsetninger må være oppfylt:

- Tekniske begrensninger (ingen løsning finnes, prosessen krever tid, årsakene er ukjente).
- Uforholdsmessige kostnader.
- Naturgitte forhold som gjør at en forbedring av vannforekomsten ikke lar seg gjøre innen fristen.

Totalt 36 vannforekomster er foreslått til utsatt frist for å oppnå miljømål (både økologisk og kjemisk tilstand) (tabell 32). Blant disse er 8 vannforekomster utpekt som sterkt modifiserte (SMVF). Ingen vannforekomster er vurdert til å få utsatt frist til 2033.

Tabell 32. En oppsummering av bruk av tidsutsettelse i vannregionen Finnmark. Tabellen inkluderer sterkt modifiserte vannforekomster (GØP 2027). Tallene er hentet fra tiltakstabellen.

Vannområder	Elv	Innsjø	Kyst	Totalt
Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya	5	-	5	9
Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland	-	-	3	3
Måsøy og Magerøya	-	-	4	4
Lakselvassdraget/Porsangerfjorden	-	-	-	-
Laksefjorden/Nordkinnhalvøya	1	3	5	9
Indre Varangerfjord	-	-	-	-
Varangerhalvøya	1	-	9	10
Sum	7	3	26	36

For en oversikt over vannforekomster i Finnmark vannregion som har utsatt frist, men som ikke er SMVF, se vedlegg 7.4. En tabell som viser en oversikt over SMVF med utsatte frister i Finnmark vannregion finnes også i vedlegg 7.4. En fullstendig oversikt over utsatte frister, både fra standard miljømål og for sterkt modifiserte vannforekomster fremkommer i tiltakstabellen.

Årsakene for utsatt frist for å oppnå miljømål skyldes hovedsakelig at man ikke har nok data til å utrede tiltak, og vannforekomstene er foreslått til problemkartlegging. Åtte

vannforekomster har fått utsatt frist grunnet for lite data og eierforhold må avklares før ytterligere tiltak kan utredes. Dette gjelder Hammerfest havn, Rypefjorden, Båtsfjord havneområde, og avrenning fra gruver i Bieddjuvaggi. For to vannforekomster, Friarfjordelva og Honningsvåg havn, er utsatt frist begrunnet med at effekten av tiltakene foreslått ikke vil være synlig før etter 2021.

Videre har Bøkfjorden fått utsatt frist da Miljødirektoratet avventer resultater fra pågående undersøkelser før nye tiltak eventuelt utredes. Én vannforekomst, Siedgajohka nedre, har fått utsatt frist grunnet naturlige forhold som gjør at tiltaket utsettes til neste planperiode. For 1 vannforekomst i Berlevåg skyldes den utsatte fristen uforholdsmessige høye kostnader

Utsatt frist grunnet tekniske begrensninger

For flere av vannforekomstene er det ikke tilstrekkelig kunnskap til å utrede avbøtende, kostnadseffektive tiltak. Dette kan være kunnskap om påvirkningen, eller kunnskap om f.eks. eierforhold eller hvem som er ansvarlig for avbøtende tiltak. Enkelte vannforekomster har også fått utsatt frist da prosessen med å utrede tiltak og rydde opp i forurensning er krevende og vil ta tid å iverksette.

Enkelte havner med forurensede sedimenter i Finnmark ikke er høyt prioritert i den nasjonale handlingsplanen for forurenset sjøbunn. Dette medfører at tiltak utsettes og dermed vil ikke miljømål oppnås innen 2021. Dette gjelder blant annet Båtsfjord, Rypefjord og Honningsvåg. Hammerfest havn er blant de prioriterte havneområdene for opprydding, men det forventes ikke at man oppnår full effekt av tiltakene innen 2021. For noen parametere, som kobber og TBT kan det videre være vanskelig å oppnå miljømålet i henhold til vannforskriften.

Noen vassdrag/innsjøer som er utpekt som SMVF har også fått utsatt frist for å oppnå miljømål grunnet tekniske begrensninger, eller nasjonale føringer.

Utsatt frist grunnet uforholdsmessige kostnader

Kun for én vannforekomst i Berlevåg, Hergeelva, skyldes den utsatte fristen uforholdsmessige høye kostnader. Dette tiltaket gjelder utbedring av fysisk vandringshinder for fisk i Berlevåg, Varangerhalvøya vannområde. Tiltaket innebærer at en ny bro må bygges til en estimert kostnad på 4 millioner NOK, og kostnadene vurderes til å veie tyngre enn nytten.

Det er et altfor tynt kostnadsgrunnlag til å vurdere de foreslåtte tiltakene på nåværende tidspunkt, men ved nærmere utredning kan flere vannforekomster få utsatt frist grunnet høye kostnader.

Utsatt frist grunnet naturgitte forhold/forsinket effekt

Naturgitte forhold kan føre til at avbøtende tiltak ikke kan iverksettes, eller at tiltakets effekt vil ta tid. Følgelig vil miljømålet ikke oppnås innenfor planperioden 2016-2021, men innenfor neste planperiode (2021-2027). Blant annet kan bunnfauna og fiskebestander bruke flere år på å reetablere seg i en vannforekomst eller i et vassdrag. Det er lite man kan gjøre med forsinket effekt, man må la tiden jobbe for vannforekomsten.

For alle vannforekomstene med utsatt frist er fremmet en begrunnelse, samt at det er foreslått tiltak og skissert når miljømålet skal være oppnådd. Unntaket er for

vannforekomstene som har fått utsatt frist grunnet langtransportert forurensning. Her er det ikke foreslått tiltak.

Mindre strenge miljømål (§ 10)

Mindre strenge miljømål skal kun brukes unntaksvis og i særskilte tilfeller. Når det skal settes mindre strenge miljømål kreves det mer informasjon og grundigere vurderinger av alternativer, enn når det skal gis utsatte frister

Det kan settes mindre strenge miljømål for vannforekomster som:

- er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, eller
- har slike naturforhold at oppnåelse av miljømålene vil være umulig eller uforholdsmessig kostbart

Vilkår som må oppfylles for å sette mindre strengere miljømål er:

1. Miljø- og samfunnsnyttene av påvirkningen kan ikke oppnås på andre mer miljømessig gunstige måter
2. Best mulig miljøtilstand skal oppnås
3. Ingen ytterligere forringelse utover dagens tilstand tillates

Mindre strenge miljømål må begrunnes og forklares i forvaltningsplanen, og revideres hvert 6. år. Inkludert i dette skal det være en vurdering av konsekvenser/ulempene ved å unnlate å gjøre noe. For den regionale vannforvaltningsplanen 2016-2021 skal mindre strenge miljømål kun brukes dersom det framgår av nasjonale føringer.

Det er kun gitt nasjonale føringer for at vannforekomster kan ha mindre strenge miljømål i vassdrag med kraftproduksjon: «Der en vannforekomst eller en vesentlig del av vannforekomsten er tørrlagt i hele eller deler av året, og GØP kan derfor ikke oppnås, skal miljømålet settes som unntak i henhold til vannforskriftens § 10, som *mindre strenge miljømål*», jmf. brev til vannregionene av 24. januar 2014 fra Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet. For disse vannforekomstene kan et fungerende økosystem ikke oppnås grunnet nasjonale prioriteringer.

Tabell 33 gir en oppsummering av bruk av mindre strenge miljømål i Finnmark vannregion. Kun SMVF har fått mindre strenge miljømål. Vedlegg 7.3 gir en oversikt over SMVF-vannforekomster med mindre strenge miljømål, der det per dags dato ikke er realistiske, avbøtende tiltak. For disse vannforekomstene er den økologiske tilstanden dårlig eller svært dårlig, da vannforekomsten er tørrlagt hele eller deler av året, og følgelig er økosystemet ikke-fungerende. Bruk av mindre strenge miljømål må vurderes på nytt ved rullering av forvaltningsplanen i 2021. Det har ikke vært mulig å vurdere kostnadene ved å ikke iverksette avbøtende tiltak for disse tilfellene, eller sammenligne kostnadene ved avbøtende tiltak med nytten ved avbøtende tiltak.

Tabell 33. Antall vannforekomster med mindre strenge miljømål i vannregion Finnmark. Tallene er hentet fra tiltakstabellen.

Vannområder	Mindre strenge miljømål
Alta/Kautokeino/Loppa/Stjernøya	2
Sørøya/Seiland/Kvaløya	2
Måsøy og Magerøya	-
Lakselvassdraget/Porsangerfjorden	1
Laksefjorden/Nordkinnhalvøya	-
Indre Varangerfjord	-
Varangerhalvøya	1
Sum	6

Midlertidige endringer (§ 11)

Paragraf 11 i vannforskriften tilsier at tilstanden i vannforekomstene kan midlertidig forringes på grunn av hendelser som oppstår uventet og/eller uforutsette omstendigheter. Midlertidig forringelse av tilstanden i vannforekomstene er ikke i strid med miljømålene i §§ 4 – 6 dersom forringelsen skyldes uforutsette omstendigheter som en ikke kan forvente. Samtidig må visse vilkår være oppfylt. Det er så langt ikke gjort vedtak på § 11 i vannforskriften i vannregionene.

Ny aktivitet eller nye inngrep (§ 12)

Forvaltningsplanen skal inneholde oversikt over bruk av § 12 i regionen siden forrige forvaltningsplan. Paragraf 12 omhandler at ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene som er fastsatt for vannforekomsten ikke oppnås, eller tilstanden forringes. Gitte vilkår må være oppfylt for å bruke § 12. Det er ikke kjent at § 12 er brukt i saksbehandling siden forrige vannforvaltningsplan ble godkjent (for pilotområdene Tana, Neiden og Pasvik i 2010).

5.5 Tiltaksprogram

Tiltaksprogrammet for Finnmark vannregion gir en oversikt over hvordan de fastsatte miljømålene for vannforekomstene kan oppnås. Det er foreslått både miljøforbedrende tiltak og forebyggende tiltak for de vannforekomstene som er i risiko for ikke å nå sine miljømål innen 2021. Tiltaksprogrammet er utarbeidet i samarbeid med sektormyndigheter i vannregionen, og er basert på innspill fra de lokale tiltaksanalysene utarbeidet i vannområdene. Tiltaksutredningen tar utgangspunkt i hovedutfordringene utpekt for vannregionen i rapporten «Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark» som ble vedtatt i VRU våren 2013, samt påvirkninger registrert i Vann-Nett som medfører risiko for forringelse av miljøtilstand.

Tiltakene skal være operative senest 3 år etter at dokumentet er vedtatt, og miljømålene skal oppnås senest 6 år etter at dokumentet er vedtatt. Mange av tiltakene som er foreslått innebærer kunnskapsinnhenting og problemkartlegging, slik at en prioritering basert på en kost/nytte-vurdering av tiltakene har vært en utfordring. På grunn av det tynne datagrunnlaget og manglende vurderinger av kostnadseffektivitet har vannregionutvalget valgt ikke å foreta en helhetlig regional prioritering av enkelte tiltak, men forutsetter at nødvendige tiltak gjennomføres for å oppnå miljømålene. Videre er det ønskelig at en

styrking av kunnskapsgrunnlaget og kartlegging av tilstand og påvirkningsbildet prioriteres mot neste planperiode.

Tiltaksprogrammet har tatt hensyn til nasjonale føringer, retningslinjer og innspill, samt at tiltakene er vurdert opp mot regionale planer. Det er ikke avdekket konflikter mellom foreslåtte tiltak og nasjonale og regionale retningslinjer. Det har ikke vært mulig å vurdere foreslåtte tiltak opp mot fremtidige klimaendringer innenfor rammene av denne planperioden.

Finnmark fylke deler grense med både Russland og Finland. Norge og Finland har underskrevet en avtale om samarbeid om de grensekryssende vassdragene Tana, Pasvik og Neiden. Det er utarbeidet egne plandokumenter for den Norsk-finske vannregionen. Det er foreløpig ikke tatt initiativ til et liknende samarbeid mellom Norge og Russland i forbindelse med dette arbeidet.

Grunnet uenigheter og mangel på avklaringer er det ikke utarbeidet tiltak for enkelte påvirkninger i kystvann. Spørsmålet om håndtering av påvirkning fra kongekrabbe løftet til departementsnivå for avklaring, da arten vurderes som en fremmed art i henhold til vannforskriften, men vurderes som en ressurs i fylket av næringslivet. Videre er karakterisering av vannforekomster med påvirkning fra lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) og rømt oppdrettsfisk fremdeles pågående. Derfor er det ikke registrert påvirkning fra lakselus på vannforekomster i Finnmark vannregion. Fiskeridirektoratet har redegjort for sine eksisterende tiltak for å forhindre rømming av oppdrettsfisk, da det er 3 vannforekomster satt i risiko grunnet påvist genetisk endring i laksebestandene⁹. Det er heller ikke utredet tiltak for påvirkninger fra havn, molo og mudring, da fullstendige retningslinjer for å vurdere denne påvirkningen ikke foreligger. Dette gjelder også vurderingen av kystvannforekomster som sterkt modifiserte. Videre tiltaksutredning innenfor disse temaene utsettes.

Majoriteten av påvirkningstypene som ble utpekt som vesentlige i Finnmark vannregion er knyttet til forurensning. Selv om det er mange vannforekomster i Finnmark hvor risiko-status er knyttet til en form for forurensning, så er det generelt for lavt kunnskapsnivå om forholdet mellom påvirkninger og effekter. Dette gjelder også for påvirkning fra industri, gruver, nedlagte gruver og industriområder, forurenset sjøbunn og forurenset grunn. Som en konsekvens av manglende kunnskap om miljøtilstanden, vil problemkartlegging ofte være et aktuelt tiltak i førstkommende planperiode. Problemkartlegging vil også gjelde for andre påvirkninger som forsøpling og kartlegging av fremmede arter, med unntak av kongekrabbe, som er til avklaring på departementsnivå. Målet med utbredt problemkartlegging er å avklare antatt økologisk tilstand og dermed ha et bedre utgangspunkt for å vurdere avbøtende tiltak.

En av hovedutfordringene i vannregionene er avrenning fra kommunale og spredte avløp, selv om påvirkningsgraden ikke er stor i forhold til andre påvirkninger. Fordi mange av utslippene går til gode resipienter i sjø, vil det sjelden være vannforskriftens krav til god miljøtilstand som utløser rensetiltak. Noen av kommunene i Finnmark har satt i gang betydelige tiltak for å bedre avløpssituasjonen, men mange av kommunene har utdaterte hovedplaner for avløp.

⁹ Se kapittel 1.9 for omtale av uenighet rundt dette.

Når det gjelder sterkt modifiserte vannforekomster er det er en stor utfordring at mange av vannforekomstene i Finnmark ikke har kjent økologisk tilstand. Ettersom man for mange av vannforekomstene ikke har tilstrekkelig kunnskap for å kunne klassifisere vannforekomstene direkte, har man antatt tilstand og SMVF-status på bakgrunn av en skjønnsvurdering. Problemkartlegging som tiltak er foreslått for hovedparten av disse vannforekomstene, og noen har også fått foreslått minstevannføring og biotiltak.

Flere forebyggende tiltak er beskrevet i generell karakter. Dette gjelder tiltak som ikke er knyttet til enkelte vannforekomster og påvirkninger. Forebyggende tiltak nevnt i tiltaksprogrammet er tiltak mot spredning av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning og forebyggende tiltak mot spredning av fremmede arter i ballastvann.

Sektormyndighetene har ikke oppgitt kostnader eller effekt for de fleste tiltakene i tiltaksprogrammet. Dette skyldes at tiltakene ikke er prosjektert i detalj på nåværende tidspunkt, eller at det er utfordringer å skille ut kostnadene på tiltak på vannforekomstnivå. Det har dermed vært en utfordring å utføre en vurdering av hvilke tiltak er mest kostnadseffektive og som dermed bør prioriteres. For Finnmark vannregion vil det være naturlig å satse på undersøkelser som kan fortelle mer om vannforekomstenes status. Det er oppgitt kostnader for kun 17 % av tiltakene. De viktigste tiltakstypene i vannregionen er problemkartlegging innenfor forurensning og vannkraft, som er registrert henholdsvis 64 og 48 ganger i tiltakstabellen. Sektormyndighetene som er ansvarlig myndighet for flest tiltak i vannregionen er Fylkesmannen i Finnmark og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Tabell 34 viser en oversikt over antall vannforekomster i Finnmark vannregion som er i risiko for ikke å nå sine miljømål innen fristen, hvilke miljømål disse vannforekomstene har, og antall tiltak foreslått i vannområdene.

Tabell 34. Oversikt over miljømål for vannforekomster (VF) i risiko, fordelt på vannområdene i Finnmark vannregion. GØT: God økologisk tilstand. GØP: Godt økologisk potensiale.

Vannområde	Antall VF i risiko*	Antall tiltak foreslått**	Miljømål**				Mindre strenge miljømål
			GØT 2021	GØT 2027	GØP 2021	GØP 2027	
Alta/Kautokeino/ Loppa/Stjernøya	58	69	34	9	7	1	2
Sørøya/Seiland/ Kvalsund med innland	24	33	13	3	5	-	2
Måsøy/ Magerøya	16	24	7	4	5	-	-
Lakselvassdraget/ Porsangerfjorden	20	15	9	-	2	-	1
Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	23	24	9	1	3	7	-
Indre Varangerfjord	1	1	1	-	-	-	-
Varangerhalvøya	38	57	22	10	3	-	1
Sum	180	223	95	27	25	8	6

* Tallene hentet fra vann-nett 07.10.2015. Vannforekomster i mulig risiko/udefinert risiko er ikke tatt med i tabellen. ** Hentet fra tiltakstabellen

Det minnes også om at flere tiltak i det regionale tiltaksprogrammet gjelder flere vannforekomster eller er generelle tiltak, og at dette kan medføre avvik mellom antall tiltak beskrevet i de forskjellige plandokumentene. I tillegg til tallene i tabell 34 er det registrert 2 vannforekomster med miljømål «GØP 2015», og 2 vannforekomster med miljømålet «svært god økologisk tilstand 2021».

Til sammen er det foreslått 223 tiltak. Det regionale tiltaksprogrammet gir en oversikt over antall tiltak foreslått til ulike påvirkningstyper. Omtrent 117 av de foreslåtte tiltakene er problemkartlegging, og dette understreker det store behovet for kunnskapsinnhenting i området. I Finnmark vannregion er det 180 vannforekomster som er i risiko for å ikke nå miljømålene. Vannforekomster som er i mulig risiko eller udefinert risiko er ikke medregnet. Tiltakene som er foreslått i det regionale tiltaksprogrammet gjelder både vannforekomster i risiko, i mulig risiko og udefinert risiko, og det kan derfor se ut som det er foreslått flere tiltak enn det er vannforekomster i risiko.

Ikke alle vannforekomstene har fått foreslått tiltak. Dette skyldes delvis at ikke alle vannområdene har vært aktive, og det ikke har blitt foretatt en gjennomgang av påvirkningene. Dermed er det ikke garantert at antall tiltak i tabellen medfører at alle vannforekomstene i risiko har fått foreslått tiltak. Videre er det for flere vannforekomster kun foreslått ett tiltak, men det er mange påvirkninger. Det er derfor en utfordring å si om miljømålene i vannområdene nås innenfor de foreslåtte fristene.

5.6 Overvåkingsprogram

Overvåking er et hjelpemiddel for å kontrollere om miljømål nås. I henhold til § 18 i vannforskriften skal det foreligge tilstrekkelige regionale overvåkingsprogram som skal gi en helhetlig overvåking av tilstanden i vannforekomstene. Vannregionmyndighetene skal i henhold til vannforskriftens § 21 koordinere og legge til rette for arbeidet med utarbeiding av regionale overvåkingsprogrammer.

Ulike typer overvåking definert i vannforskriften

Basisovervåking

Basisovervåkingen skal skaffe data om den generelle tilstanden i ferskvann, kystvann og grunnvann i Norge. Ved hjelp av data fra basisovervåkingen skal vi kunne fastslå den naturlige tilstanden i uberørt norsk natur, følge de naturlige langsiktige endringene, og skaffe fram grunnlagsdata for å kunne vurdere effekten av omfattende menneskelige påvirkninger på vannforekomstene. Et viktig formål med basisovervåkinga er også å skaffe grunnlag for videreutvikling av de evaluerings- og klassifiseringssystemene som brukes til å vurdere miljømålsoppnåelse og fastsette miljøtilstand.

Basisovervåkinga skal gjennomføres i et nettverk av faste overvåkingsstasjoner. Overvåkingsnettverket må omfatte de vanligste vanntypene, skal omfatte de største innsjøene, vassdragene og grunnvannsforkomstene i den enkelte vannregion og skal omfatte stasjoner både i upåvirkede vannforekomster og i vannforekomster som er påvirket av menneskelig virksomhet. Et referansenettverk bestående av stasjoner som er så godt som upåvirket av menneskelig påvirkning vil altså være en viktig del av basisovervåkingsnettverket. I overvåkingsnettverket for kyst blir det definert områder der det

legges ut referansestasjoner og påvirkede stasjoner. Basisovervåkinga skal omfatte alle kvalitetselementer og skal gjennomføres etter standard overvåkingsmetodikk.

Tiltaksorientert overvåking

Tiltaksorientert overvåking skal utføres med sikte på å:

- Fastslå tilstanden til vannforekomster som anses å stå i fare for ikke å nå miljømålene, og
- Vurdere eventuelle endringer i tilstanden til slike vannforekomster som følge av tiltaksprogrammer.

Det er de overflate- og grunnvannsforekomstene som ikke oppfyller eller står i fare for ikke å nå miljømålene innen fristen, som er kandidater for tiltaksorientert overvåking. Ved planleggingen skal det derfor tas utgangspunkt i karakteriseringsresultatene og tiltaksorientert overvåking skal planlegges i de vannforekomster som er klassifisert til moderat tilstand eller dårligere, eller plassert i risiko. I tiltaksorientert overvåking skal det mest følsomme kvalitetselement for den påvirkningen som vannforekomsten utsettes for overvåkes. De mest følsomme kvalitetselementene for de ulike påvirkningene er gitt i Veileder 02:2013 Klassifisering av miljøtilstand i vann. Grunnvannsforekomster som er klassifisert til dårlig tilstand eller anses å stå i fare for ikke å nå miljømålene skal tiltaks-overvåkes på de parametere som viser tegn på de aktuelle belastningene.

Tiltaksorientert overvåking skal gjennomføres etter standard overvåkingsmetoder og det er viktig at resultatene er sammenlignbare med resultatene fra basisovervåkingen.

Problemkartlegging

Problemkartlegging skal utføres:

- Dersom årsaken til eventuelle overskridelser er ukjent,
- Dersom basisovervåkingen tyder på at miljømålene som er fastsatt for en vannforekomst ikke vil bli oppfylt, og tiltaksorientert overvåking ikke allerede er etablert med sikte på å finne årsaken til at vannforekomsten(e) ikke oppfyller miljømålene, eller
- For å fastslå omfanget og konsekvensene av forurensingsuhell.

Problemkartlegging er kortvarig overvåkings- eller FoU-undersøkelser som gjennomføres når det er behov for å klarlegge årsak til og omfang av et miljøproblem i de vannforekomstene som ikke oppfyller eller står i fare for ikke å nå miljømålene. Problemkartleggingen skal i hovedsak gjennomføres etter standard overvåkingsmetoder, men spesialundersøkelser med avvikende metodikk kan også være nødvendig for å klarlegge årsaksforhold og det kan være behov for å ta med flere kvalitetselementer enn ved tiltaksorientert overvåking.

Status for regionalt overvåkningsprogram for Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion

Det skal etter vannforskriften gjennomføres tiltaksorientert overvåking i alle overflate- og grunnvannsforekomster som har risiko for ikke å oppnå miljømålene. Dersom det er uklart hva som er problemet, eventuelt hvor stort problemet er, skal det gjennomføres en problemkartlegging i vannforekomsten. I Finnmark mangler det relevante klassifiseringsdata for svært mange av vannforekomstene i risiko, og behovet for problemkartlegging er derfor stort.

Fylkesmannen i Finnmark har utarbeidet et program for problemkartlegging og tiltaksovervåking, som dekker alle vannforekomster i risiko. Programmet er delt opp i de ti ulike vannområdene. Med utgangspunkt i overvåkningsveilederen og klassifiseringsveilederen, er det for hver enkelt vannforekomst i risiko foreslått:

- Hvilke(t) kvalitetselement som bør overvåkes
- Overvåkningsperiode
- Frekvens (antall prøver per år)
- Omdrev (hvor mange år mellom prøvetaking)
- Antall stasjoner

Det er i tillegg gjort forsøk på å estimere årlige kostnader per vannforekomst, men dette er svært usikre tall. Antall stasjoner og plassering av disse avgjøres først etter at man har undersøkt vannforekomsten nærmere. Pris vil også være avhengig av varierende logistiske utfordringer. Denne typen oppdrag skal som oftest settes ut på anbud i tråd med regler for offentlige anskaffelser, og prisen blir dermed også avhengig av den til enhver tid rådende konkurransesituasjon mellom de ulike aktørene i konsulentbransjen.

Miljødirektoratet har ansvar for basisovervåking i alle vannregioner. Direktoratet har utarbeidet forslag til stasjonsnett i Finnmark. Overvåking i grensekryssende vassdrag skal koordineres med Finland. Det regionale overvåkingsprogrammet sendes ikke ut på høring sammen med regional vann-forvaltningsplan, men er tilgjengelig på Vannportalen. Overvåkingsprogrammet er et «bruttoprogram» som gir en relativt grov oversikt over behovet for videre overvåking. Forslaget vil fungere som et godt utgangspunkt for videre arbeid og prioritering. Overvåking vil være avhengig av samarbeid og involvering av andre sektormyndigheter og frivillig deltakelse. Dette vil også påvirke hvor mye av overvåkingsprogrammet det er mulig å finansiere.

I vedlegg 7.5 kan det ses en kartoversikt over foreslått overvåking i vannområdene i Finnmark vannregion. Det gjøres oppmerksom på at kartene gjelder både operativ og planlagt overvåking, men dette gjenspeiles ikke i kartene. Klima- og miljødepartementet oversendte i 2015 en rapport til ESA hvor de rapporterte om status for overvåkingsprogrammet i Norge. Rapporten er tilgjengelig på Vannportalen.no.

5.7 Omforente miljømål for planperioden

Dette kapittelet oppsummerer og gir en oversikt over miljømål i vannregionen. Dette gjelder både standard miljømål, strengere miljømål, unntak fra miljømål og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster. Kapittelet gir en oversikt over når disse miljømålene skal være oppnådd for hele vannregionen. En grundigere gjennomgang av fastsettelse og kriterier for miljømål fremgår av kapittel 5.1 til 5.4.

Miljømålene i vannforskriften er gitt ved grenseverdier for økologisk og kjemisk tilstand. I utgangspunktet er det «standard miljømål» som skal nås for de ulike vanntypene. Dette innebærer at vannforekomstene skal ha minst god økologisk tilstand (GØT) hvis tilstanden er god eller mindre, og vannforekomster som har svært god økologisk tilstand skal beskyttes mot forringelse av dette. Videre har sterkt modifiserte vannforekomster egne miljømål som defineres avhengig av hvilken tilstand er realistisk og mulig å oppnå, som kalles godt økologisk potensiale (GØP).

I vannregion Finnmark er det 180 vannforekomster som er i risiko for å ikke nå miljømålene innen fristen. Ikke alle vannforekomstene har fått foreslått tiltak. Over halvparten av tiltakene foreslått er problemkartlegging, ettersom datagrunnlaget for å vurdere vannforekomstenes tilstand er mangelfullt. Dette gir utfordringer i å vurdere hvor mange vannforekomster kommer til å nå sine miljømål innenfor planperioden, og senere.

I tabell 35, 36 og 37 er det angitt miljømåloppnåelse for vannregion Finnmark. Tallene må anses som usikre.

Tabell 35. Tabellen viser antall og prosentvis fordeling av overflatevannforekomster i Finnmark vannregion sortert etter økologisk tilstand i begynnelsen av denne planperioden (2016-2021) og etter hvilken grad de forventes å nå god økologisk tilstand i løpet av de kommende planperiodene.

Økologisk tilstand*	2015**		2021		2027		2033	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Svært god eller god	2705	82,8	3234	99	3262	100	3262	100
Moderat eller dårligere	91	2,7	28	1				
Udefinert	466	14,3						

*Inkluderer også vannforekomster med antatt økologisk tilstand. **Tall hentet fra Vann-Nett den 12.10.2015.

Tabell 36. Tabellen viser antall sterkt modifiserte vannforekomster i Finnmark vannregion sortert etter hvilken grad de forventes å nå økologisk potensial i løpet av de ulike planperiodene. Tall hentet fra tiltakstabellen.

Økologisk potensiale	2021		2027		2033	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
God eller bedre	27	65	35	85	35	85
Moderat eller dårligere	14	34	6	15	6	15

Tabell 37. Tabellen viser antall og prosentvis fordeling av overflatevannforekomster i Finnmark vannregion sortert etter kjemisk tilstand i begynnelsen av denne planperioden (2016-2021) og etter hvilken grad de forventes å nå god kjemisk tilstand i løpet av de kommende planperiodene.

Kjemisk tilstand	2015*		2021**		2027**		2033**	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Oppnår god	70	2,2						
Oppnår ikke god	14	0,4						
Udefinert	3100	97,4						

*Tall hentet fra Vann-Nett den 12.10.2015. **Foreligger ikke informasjon

Totalt 36 vannforekomster er foreslått til utsatt frist for å oppnå miljømål til 2027. Ingen vannforekomster har fått foreslått utsatt frist for å nå miljømålene til 2033. 6 vannforekomster har fått mindre strenge miljømål. Alle unntak og tidsutsettelse, samt miljømål for SMVF, må revurderes ved rullering av forvaltningsplanen.

6 Referanseliste

Artsdatabanken (2012): *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Tilgjengelig fra <http://www.artsdatabanken.no/Article/Article/133439>

Berg, M. (1964): *Nord-Norske lakseelver*. Tanums Forlag, Oslo. 300 sider.
<http://www.nb.no/nbsok/nb/a07856d8fb38f3255cec885b3c5bc17b?index=4#0>

Berge, G. (2014): *Tabeller over selvkost for norske kommuner 2008-2012*. SSB.

Berge, G. og Mellem, K. B. (2012): *Kommunale avløp. Ressursinnsats, utslipp, rensing og slamdisponering 2011. Gebyrer 2012*. SSB-rapport 37/2012.

Direktoratet for naturforvaltning (2006): *Handlingsplan for elvemusling*. Tilgjengelig på <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner-fra-DirNat/DN-rapporter/Handlingsplan-for-elmusling/>

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2011): *Kommunal beredskapsplikt*. Tilgjengelig fra <http://dsb.no/no/Ansvarsomrader/Regional-og-kommunal-beredskap/Kommunal-beredskapsplikt/#>

Finnmark fylkeskommune (2015): *Petroleums- og energistrategier for Finnmark (2015-2019)*. Tilgjengelig fra <http://www.ffk.no/naring/planer-og-strategier/>

Finnmark fylkeskommune (2011): *Fiskeri- og havbruksstrategier for Finnmark (2011-2014) - Et hav av kvalitet*. Tilgjengelig fra <http://www.ffk.no/naring/planer-og-strategier/>

Finnmark fylkeskommune (2007): *Fylkesplan for Finnmark 2006-2009* (Kap.4 er forlenget i FT-sak 12 og gjelder inntil det foreligger en vedtatt Regional Plan for arealutvikling.) Tilgjengelig fra <http://www.ffk.no/Handlers/fh.ashx?Mld1=11523&Filld=25192>

Fiskeridirektoratet – *Høringssvar – Høringsforslag: Regional vannforvaltningsplan for Finnmark vannregion og grensevassdragene*. Brev av 23.12.2014. Tilgjengelig fra <http://www.vannportalen.no/globalassets/vannregioner/finnmark/finnmark---plandokumenter/plandokumenter-2016-2021/horingsinnspill-vannforvaltningsplan-1.-horing/fiskeridirektoratet-horingssvar---horingsforslag-regional-vannforvaltningsplan-for-finnmark-vannregion.pdf>

Fiskeri- og kystdepartementet - *St.meld.nr. 40 (2006-2007) Forvaltning av kongekrabbe*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-40-2006-2007-/id480559/>

Fornybardirektivet - *Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/28/EF av 23. april 2009*. Tilgjengelig på <http://europolov.no/rettsakt/fornybardirektivet-okt-bruk-av-fornybar-energi/id-874>

Forskrift om hindring av spredning av fremmede organismer via ballastvann og sedimenter fra skip (ballastvannforskriften). Tilgjengelig på <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-07-07-992>

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) (2007). Tilgjengelig på <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>

Forsvarsbygg - *Vedrørende anmodning om tiltaksutredning for vannforekomster i Finnmark vannregion*. Brev fra av 30. august 2013 til vannregionmyndigheten i Finnmark.

Glover KA, Quintela M, Wennevik V, Besnier F, Sørvik AGE, Skaala Ø (2012) *Three Decades of Farmed Escapees in the Wild: A Spatio-Temporal Analysis of Atlantic Salmon Population Genetic Structure throughout Norway*. PLoS ONE 7(8): e43129. Tilgjengelig fra <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0043129#references>

Hanssen-Bauer, I., H. Drange, E.J. Førland, L.A. Roald, K.Y. Børsheim, H. Hisdal, D. Lawrence, A. Nesje, S. Sandven, A. Sorteberg, S. Sundby, K. Vasskog og B. Ådlandsvik (2009): *Klima i Norge 2100. Bakgrunnsmateriale til NOU Klimatilpasning*. Norsk klimasenter, september 2009, Oslo. Tilgjengelig fra <http://www.nve.no/Global/Vann%20og%20vassdrag/Effekter%20av%20klimaendringer/klima-norge-2100.pdf>

Kgl.res. 23.08.2013. *Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks (Salmo salar)*. Tilgjengelig på <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-09-20-1109>

Kgl.res. 20.04.2012. *Reforhandling av avtalen mellom Norge og Finland mv. i Tanavassdraget – oppnevning av forhandlingsdelegasjon*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/reforhandling-av-avtale-mellom-norge-og-/id679182/>

Kgl.res. 10.11.1994. *Vernede vassdrag - Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-1078-vernede-vassdrag/id425432/>

Kgl. res. 24.02.1989. *Overenskomst mellom kongeriket Norge og republikken Finland om felles forskrifter om fisket i Tanaelvas fiskeområde*. Tilgjengelig på <https://lovdata.no/dokument/FV/forskrift/1989-02-24-122>

Klima- og miljødepartementet (KLD) - *Arbeid etter vannforskriften: Gjenstående karakterisering i vassdrag med anadrom fisk og forholdet til påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk*. Brev av 23. januar 2014. Tilgjengelig fra http://www.vannportalen.no/contentassets/29722bb77efc43d5987c2f9cf760c961/karakterisering_av_vannforekomster_med_anadrom_fisk_womjk.pdf

Klima- og miljødepartementet (KLD) – *Om vannforvaltningsplaner og havbruk*. Brev av 7. april 2015. Tilgjengelig fra <http://www.vannportalen.no/vannregioner/sogn--og-fjordane/aktuelt1/nyhende1/2015/april/om-oppdrett-i-vannforvaltningsplanene/>

Klima- og miljødepartementet (KLD) (2015): *Summary report for Norway – WFD Article 8 and 15 Monitoring programmes*. Tilgjengelig fra http://www.vannportalen.no/globalassets/nasjonalt/dokumenter/organisering/europeisk--euserammedirektiv/rapportering/2015-overvaking/rapportering_esa_art_15_monitoring_network_248453.pdf

Konvensjonen om biologisk mangfold (1993). Tilgjengelig på <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Internasjonal/Internasjonale-avtaler/Konvensjonen-om-biologisk-mangfold-CBD/>

Kystverket (2015): *Nasjonal plan - Beredskap mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning i Norge*. Tilgjengelig på <http://www.kystverket.no/Documents/Beredskap/Beredskapsplan/Nasional%20Plan%20Utskriftsvennlig.pdf>

Kystverket - *Om Kystverkets innspill til arbeidet med tiltaksprogram i vannregionene*. Brev av 19. desember 2013 til vannregionmyndighetene.

Lawrence, D. og Hisdal, H. (2011): *Hydrological projections for floods in Norway under a future climate*. NVE-rapport 5-2011. Tilgjengelig fra http://webby.nve.no/publikasjoner/report/2011/report2011_05.pdf

Matportalen (2015): *Oversikt over havner, fjorder og innsjøer med forurensning*. Tilgjengelig fra http://www.matportalen.no/matvaregrupper/tema/fisk_og_skalldyr/oversikt_over_havner_fjorder_og_innsjoer_med_forurensning

Miljødirektoratet. (2015) *Miljøtilstanden til anadrome bestander i Norge med god datapålitelighet iht Vannforskriften*. Tilgjengelig fra <http://www.vannportalen.no/aktuelt1/nyheter/2015/april-juni/miljotilstand-til-anadrome-bestander/>.

Miljødirektoratet. *Register over beskyttede områder*. Hentet 24.09.2015 fra <http://miljodirektoratet.maps.arcgis.com/apps/OnePane/basicviewer/index.html?appid=cf4f9895959f4dc38f4090d3c91cab23>

Miljødirektoratet (2015): *Villaksportalen: Laks, sjøørret og sjørøye*. Tilgjengelig fra www.miljodirektoratet.no/Villaksportalen/

Miljøverndepartementet - *St.meld. 33 (2012-2013). Klimatilpasning i Norge*. Tilgjengelig fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-33-20122013/id725930/>

Miljøverndepartementet (2007): *Tverrsektoriell nasjonal strategi og tiltak mot fremmede skadelige arter*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-1460-tverrsektoriell-nasjonal-strategi/id469655/>

Miljøverndepartementet - *St.meld. nr. 34 (2006-2007). Norsk klimapolitikk*. Tilgjengelig fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-34-2006-2007/id473411/>

Miljøverndepartementet - *St.meld. nr. 14 (2006-2007). Sammen for et giftfritt miljø - forutsetninger for en tryggere fremtid*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-14-2006-2007/id441267/>

Miljøverndepartementet (2006): *Nye nasjonale laksevassdrag og laksefjorder*. Pressemelding. Tilgjengelig fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/-nye-nasjonale-laksevassdrag-og-laksefjo/id440178/>

Norges offentlige utgreiingar (NOU) 2010:10 - *Tilpassing til eit klima i endring - Samfunnet si sårbarheit og behov for tilpassing til konsekvensar av klimaendringane*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2010-10/id624355/>

Norges offentlige utredninger (NOU) 2013:10 - *Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-10/id734440/>

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) - *Innspill til arbeidet med vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram*. Brev av 19. mars 2014. <http://www.vannportalen.no/aktuelt1/nyheter/2014-1/november/brev-fra-nve-til-vannregionmyndighetene/>

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) (2013): *Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering*. NVE-rapport 49/2013. Tilgjengelig på <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2013/Oktober-2013/Revisjoner-av-gamle-kraftkonsesjoner/>

Norsk-finsk grensevassdragskommisjon - *Anbefalinger 2013*. Tilgjengelig fra <http://www.vannportalen.no/vannregioner/norsk-finsk/>.

Olje- og energidepartementet - *Meld. St. 15 (2011-2012). Hvordan leve med farene – om flom og skred*. Tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-15-20112012/id676526/>

Sjøfartsdirektoratet - *Tiltaksutredning om preventive tiltak for å forhindre utslipp og spredning av fremmede arter fra ballastvann for vannregion Finnmark*. Brev av 2. september 2013 til Finnmark fylkeskommune.

Tanavassdragets fiskeforvaltning - *Om Tanavassdraget*. Tilgjengelig fra <http://tanafisk.no/tanavassdraget-2/tanavassdraget>

Vannportalen (2015): *Regional plan for vannregion Finnmark (2016-2021)*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/finnmark/plandokumenter/planperioden-2016-2021/>

Vannportalen (2015): *Tiltaksprogram for vannregion Finnmark (2016-2021)*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/finnmark/plandokumenter/planperioden-2016-2021/>

Vannportalen (2015): *Regional plan for Norsk-finsk vannregion (2016-2021)*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/norsk-finsk/plandokumenter/planperioden-2016-2021/>

Vannportalen (2015): *Tiltaksprogram for Norsk-finsk vannregion (2016-2021)*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/norsk-finsk/plandokumenter/planperioden-2016-2021/>

Vannportalen (2015): *Lokale tiltaksanalyser for vannområdene i Finnmark vannregion*. Tilgjengelig fra <http://www.vannportalen.no/vannregioner/finnmark/aktuelt/lokale-tiltaksanalyser-for-vannomrader-i-finnmark-vannregion/>

Vannportalen (2015): *Lokale tiltaksanalyser for vannområdene i Norsk-finsk vannregion*. Tilgjengelig fra <http://www.vannportalen.no/vannregioner/norsk-finsk/aktuelt/lokale-tiltaksanalyser-for-vannomrader-i-norsk-finsk-vannregion/>

Vannportalen (2015): *Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregion Finnmark - Revidert og godkjent i Vannregionutvalget 20.03.2013*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/finnmark/plandokumenter/planperioden-2016-2021>

Vannportalen (2015): *Planprogram for vannregion Finnmark (2016-2021)*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/finnmark/plandokumenter/planperioden-2016-2021>

Vannportalen (2015): *Avtale mellom Norge og Finland om en norsk-finsk vannregion og tilhørende Memorandum of Understanding*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/norsk-finsk/aktuelt/avtale-mellom-norge-og-finland-om-en-norsk-finsk-vannregion/>

Vannportalen (2014): *Plandokumenter for pilotfasen 2010-2015*. Tilgjengelig på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/finnmark/plandokumenter/pilotfasen-2010---2015/>

7 Vedlegg

Vedlegg til den regionale vannforvaltningsplanen er tabeller, figurer og kart som hører til kapittel i planen. En oversikt over vedleggene er som følger:

- 7.1 Medvirkningsjournal (tilhører kapittel 3.2)
- 7.2 Kart over risikovurdering i vannområdene (tilhører kapittel 4.3)
- 7.3 Utfyllende tabeller for SMVF i Finnmark vannregion (tilhører kapittel 5.3)
- 7.4 Bruk av unntaksbestemmelser i Finnmark vannregion (tilhører kapittel 5.4)
- 7.5 Kart over overvåkningsforslag i vannområdene (tilhører kapittel 5.6)

Det regionale tiltaksprogrammet for vannregion Finnmark (2016-2021) er ikke et vedlegg til den regionale vannforvaltningsplanen, men et tilhørende dokument. Innholdet i dokumentene må sees i sammenheng. Vedlegg til det regionale tiltaksprogrammet er:

- Tiltakstabell for Finnmark vannregion 2016-2021

Disse dokumentene med vedlegg er tilgjengelige på Vannportalen.no. Det gjøres oppmerksom på at vedleggene kun er tilgjengelige elektronisk.

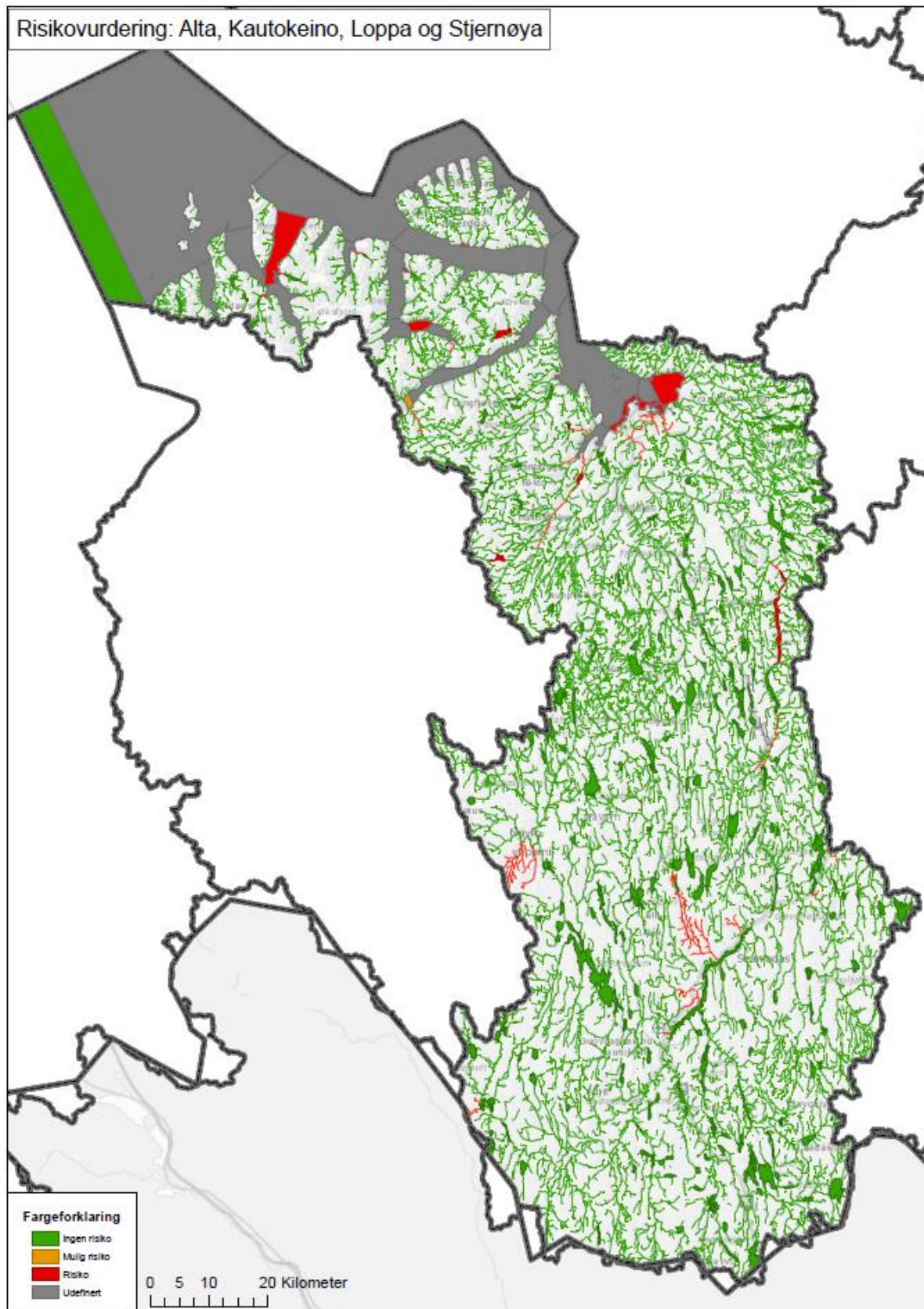
7.1 Medvirkningsjournal

Tabellen viser samlinger og åpne møter (medvirkningstiltak) på regionalt nivå før høring av vannforvaltningsplanen og i løpet av første høringsperiode.

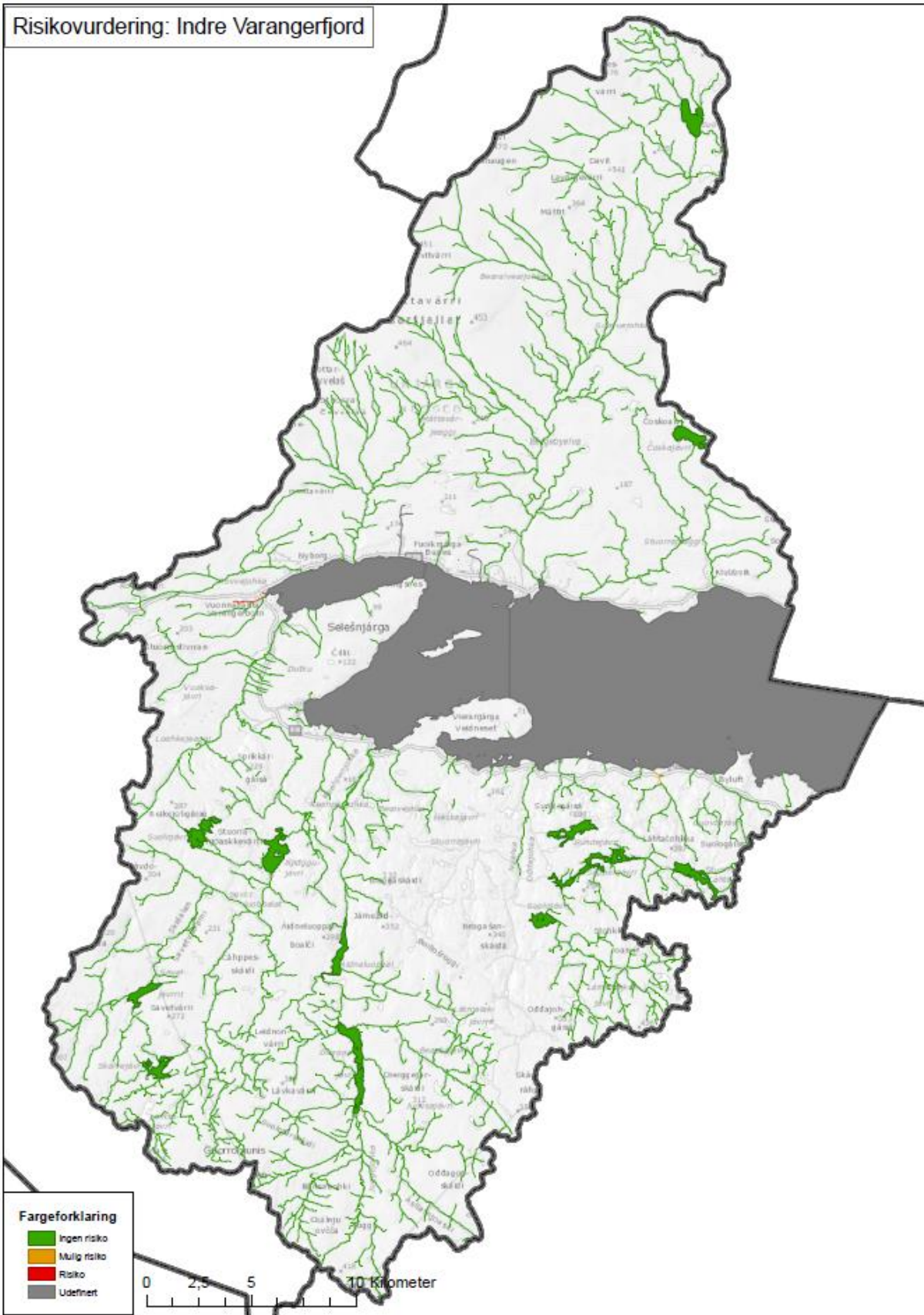
Dato	Tema og deltakere
30. mai 2012	Møte i referansegruppa for vannregion Finnmark. Utkastet til "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål" for vannregion Finnmark og grensevassdragene ble drøftet. Møtet var åpent for alle regionale organisasjoner og interessenter som berøres av eller har interesser i vannforvaltningen.
29. mai 2013	Møte om tiltak mot spredning av <i>Gyrodactylus salaris</i> . Møtedeltakerne var representanter fra Mattilsynet, Finnmark fylkeskommunen, Fylkesmannen i Finnmark, Tana vannområde og flere frivillige organisasjoner med interesse knyttet til dette temaet. Formålet med møtet var å forsøke å identifisere konkrete tiltak som kan igangsettes, samt følge opp utviklingen av samarbeidet om tiltak fra tidligere møter.
3. desember 2014	Regional høringskonferanse for Finnmark vannregion og grensevassdragene. Representanter fra sektormyndigheter og kommuner, vassdragsregulanter, fylkeskommunen, interesseorganisasjoner og andre aktører deltok. Formålet med høringskonferansen var å presentere og diskutere innholdet i høringsdokumentene, og skape en arena for dialog mellom ulike aktører om de temaene som er viktige i Finnmark.

7.2 Kart over risikovurdering i vannområdene

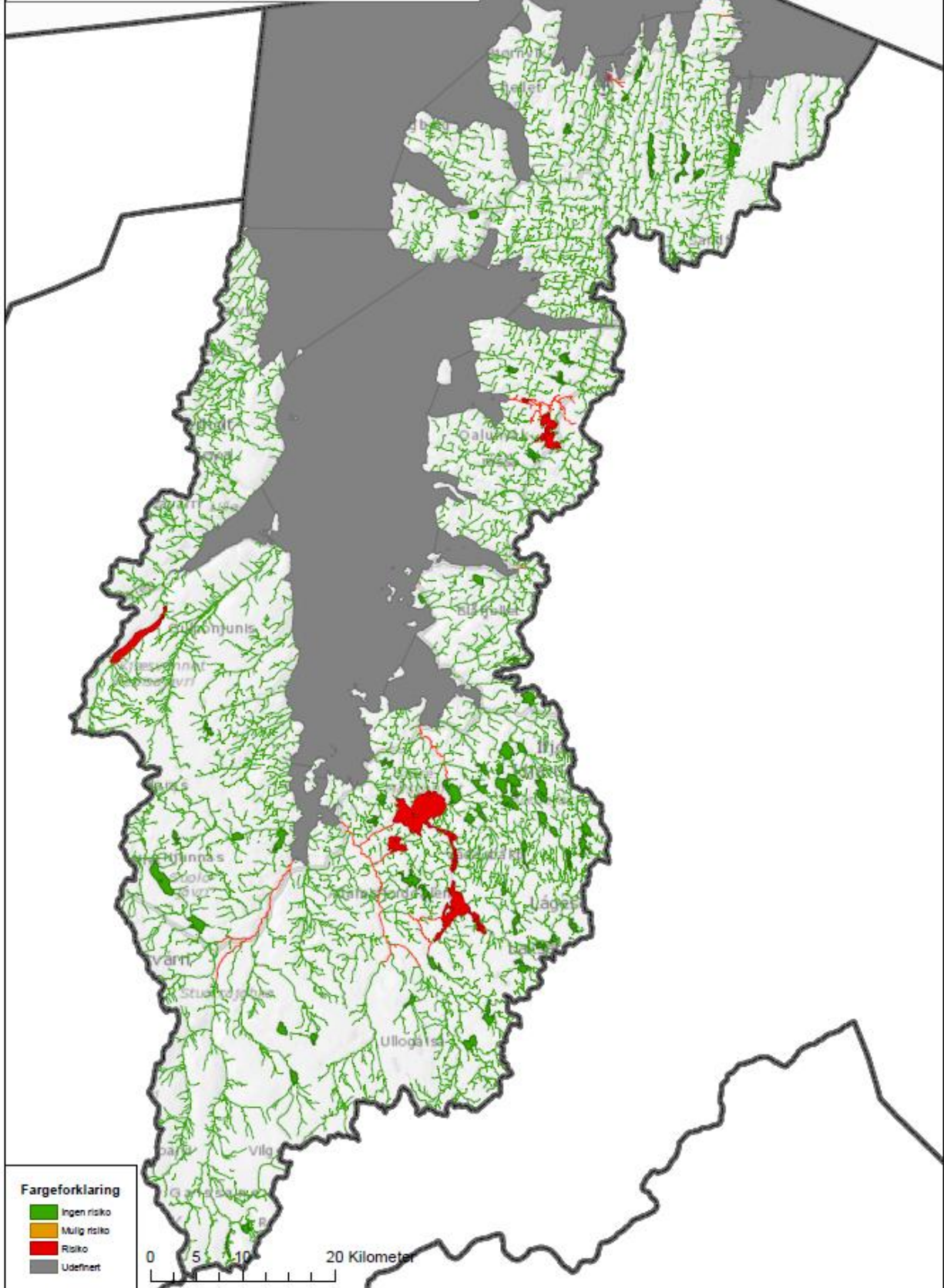
Kartene viser en oversikt over overflatevannforekomster i vannområdene i Finnmark vannregion som står i risiko for å oppnå dårligere enn god tilstand innen 2021, per 15.04.2014.

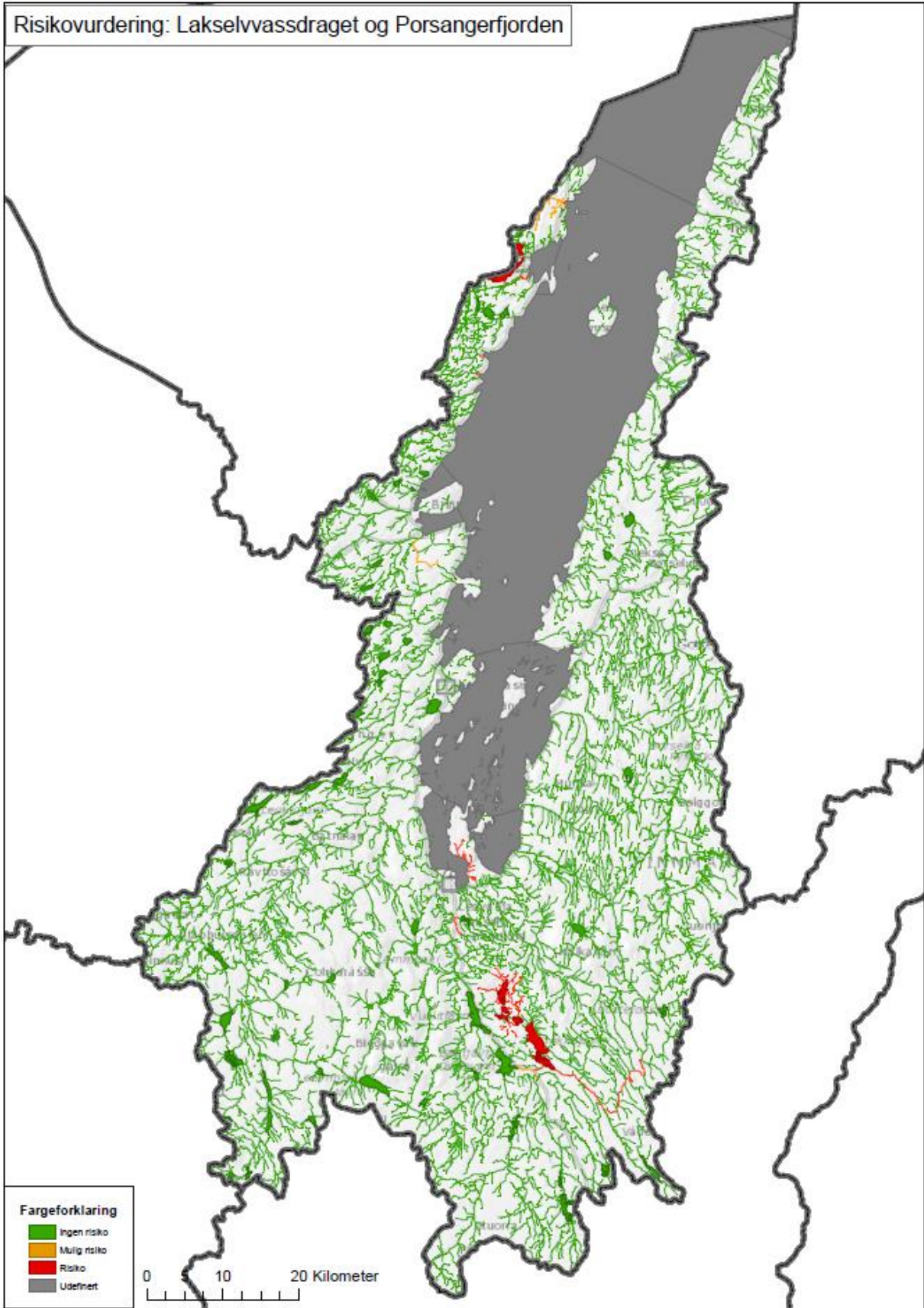
Risikovurdering: Indre Varangerfjord

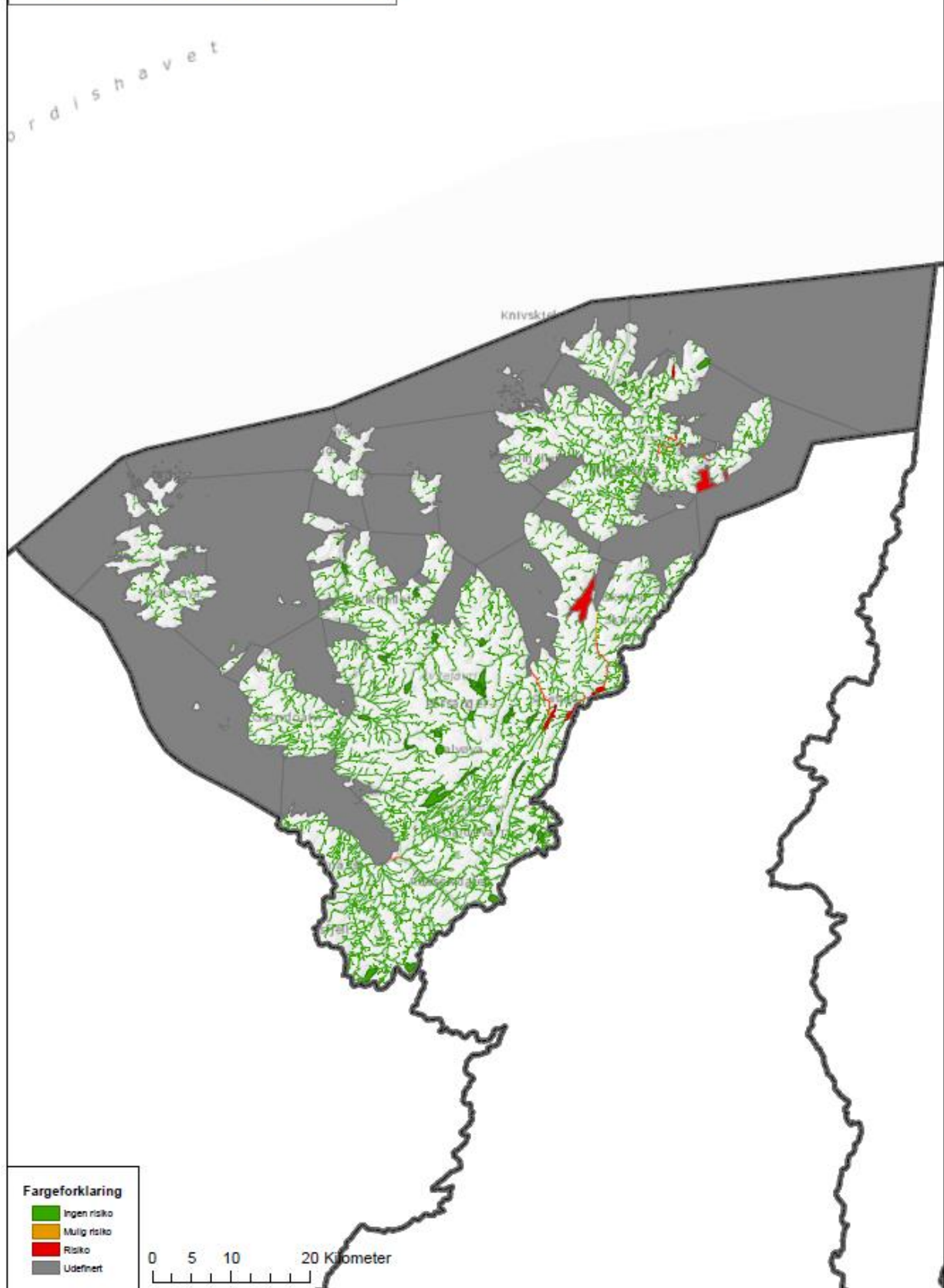
Risikovurdering: Laksefjorden/Nordkinnhaløya

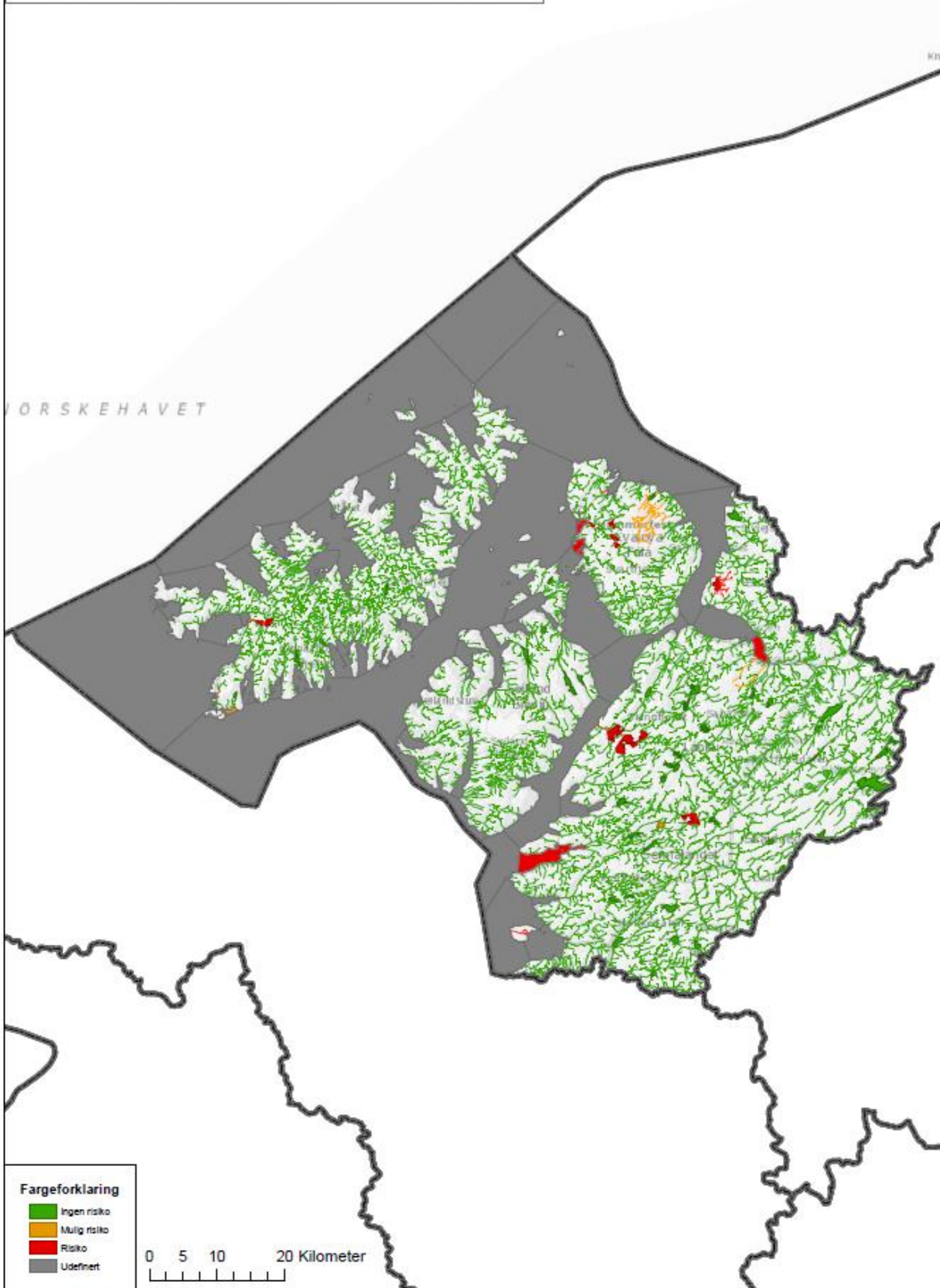
Risikovurdering: Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden

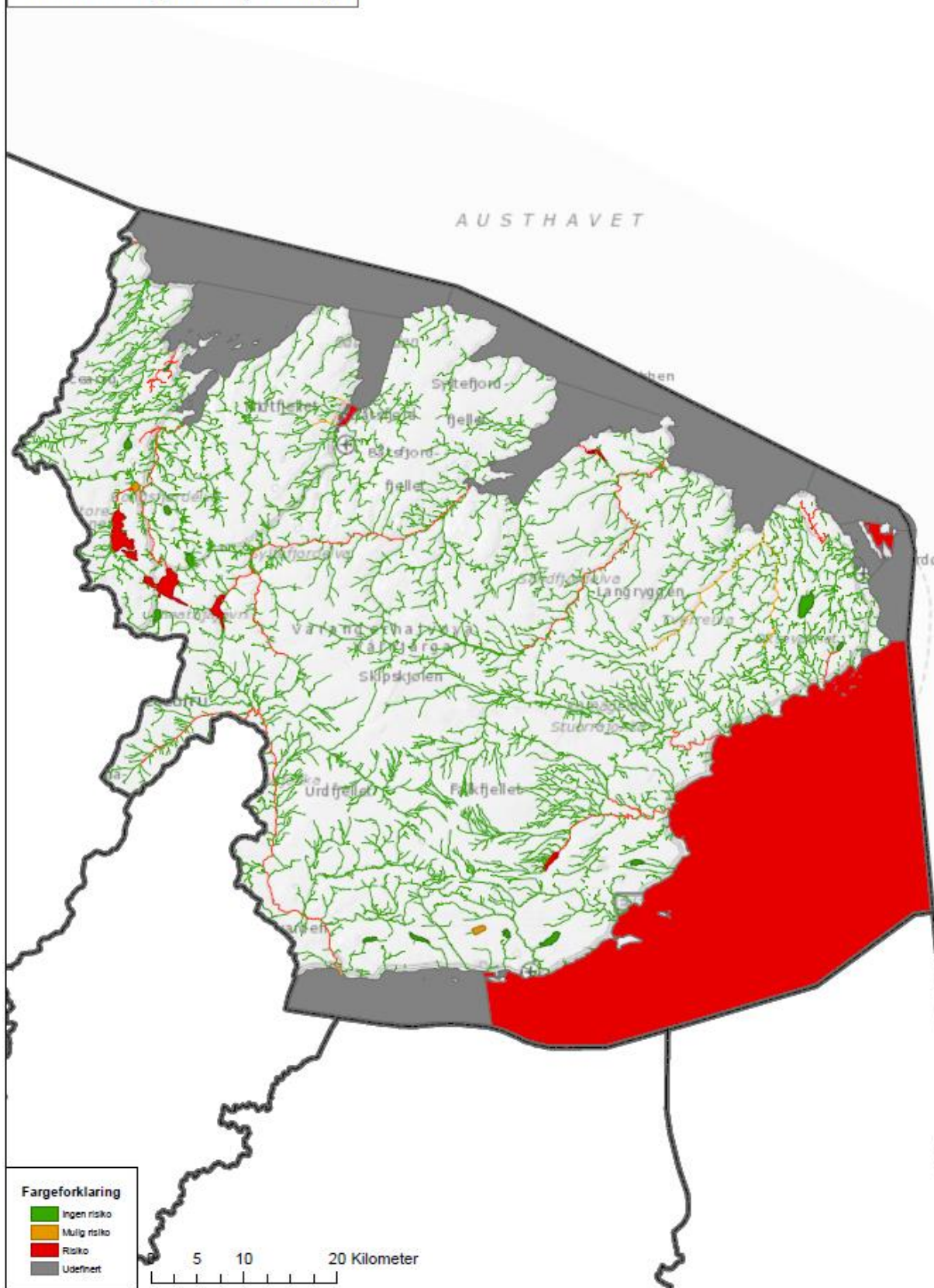
Risikovurdering: Måsøy og Magerøya

Risikovurdering: Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland

Risikovurdering: Varangerhalvøya

7.3 Utfyllende tabeller for SMVF i Finnmark vannregion

Tabellene viser en utfyllende oversikt over elver og innsjøer som er utpekt som SMVF i Finnmark vannregion, med økologisk tilstand, miljømål og foreslåtte tiltak.

Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) – Elver i Finnmark vannregion

Vannforekomst ID	Navn	Økologisk tilstand	Miljømål	Definisjon av miljømål	Tiltak	Vannområde
212-23-R	Altaelva nedenfor Altadammen	Svært dårlig tilstand (tørrlagt)	Mindre strenge miljømål	Forventer ikke fungerende akvatisk økosystem	Vannføring (som det gis unntak for)	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
211-10-R	Elv fra Kovvannet	Dårlig	Mindre strenge miljømål	Forventer ikke fungerende akvatisk økosystem	ingen nye tiltak, evt. minstevannføring	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-55-R	Mattisfossen	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Restaurering av fisketrapp, problemkartlegging	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-581-R	Mattiselva nedre	Moderat	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbar bestand av anadrom fisk. Styrke fiskebestanden	Ingen tiltak	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-583-R	Mattiselva midtre	Moderat	GØP 2027	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbar bestand av anadrom fisk. Styrke fiskebestanden	Utbedring av vandringsmuligheter	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-1893-R	Sautso	Moderat	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbar bestand av anadrom fisk.	Miljøtilstand er avhengig av pågående tiltak (fiskeutsetting)	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
217-74-R	Storelva, øvre	Dårlig tilstand	GØP 2015	Fungerende akvatisk økosystem	Ingen nye tiltak	Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland
213-14-R	Porsa-mellom Gruvvatnet og Storvatnet	Dårlig tilstand (tørrlagt)	Mindre strenge miljømål	Forventer ikke fungerende akvatisk økosystem	ingen tiltak (ingen hensikt å kartlegge, ingen aktuelle tiltak)	Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland
213-75-R	Porsa-nedre deler	Dårlig	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	biotoptiltak	Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland
216-5-R	Storelva	Dårlig tilstand (tørrlagt)	Mindre strenge miljømål	Forventer ikke fungerende akvatisk økosystem	Ingen aktuelle tiltak	Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland
220-190-R	Lafjordelva	Dårlig	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende bestander av anadrom fisk. Styrke bestanden av laks.	Biotoptiltak	Måsøy og Magerøya
220-189-R	Elv mellom Lavvarjavvrit og Lafjordvatnet	Dårlig, anadrom fisk er borte	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Biotoptiltak, problemkartlegging	Måsøy og Magerøya
220-6-R	Austerelva - Bealjaidjohka	Moderat	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbare bestander av anadrom fisk	Kan vurdere biotoptiltak	Måsøy og Magerøya

Vannforekomst ID	Navn	Økologisk tilstand	Miljømål	Definisjon av miljømål	Tiltak	Vannområde
222-176-R	Tverrelva	Dårlig	Mindre strenge miljømål	Forventer ikke fungerende akvatisk økosystem	Ingen tiltak	Lakselv-vassdraget og Porsangerfjorden
224-271-R	Luostejohka - Lailafossen	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging. Har pålegg om minstevannføring	Lakselv-vassdraget og Porsangerfjorden
229-3-R	Friarfjordelva/ Irgavuonjohka	Moderat	GØP 2015 (ingen tiltak å foreslå)	Sikre forhold som gir selv-reproduserende bestand av ørret	Problemkartlegging. Ingen andre tiltak	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
229-53-R	Gáissavuolesjohka	Moderat tilstand	GØP 2027	Fungerende akvatisk økosystem	Tiltaksorientert overvåking. Eventuelt. biotoptiltak	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
229-14-R	Deardnojohka	Tørrlagt i øverste del, moderat tilstand	GØP 2027	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging (vurdere minstevannslipp og biotoptiltak)	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
229-113-R	Adamselva/ Áttánjohka	Moderat	GØP 2027	Sikre forhold som gir selv-reproduserende bestand av ørret	Problemkartlegging (vurdere minstevannslipp og biotoptiltak)	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
229-21-R	Adamselva/ Áttánjohka mellom Meaðđeluoppa I og Mohkkejávri	Moderat	GØP 2027	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging (vurdere minstevannslipp og biotoptiltak)	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
229-22-R	Látnjajohka og Látnjaroggejávri (regulert)	Tørrlagt, men kan vurdere minstevannslipp. Dårlig tilstand.	GØP 2027	Sikre forhold som gir selv-reproduserende og høstbar bestand av anadrom fisk. Styrke fiskebestanden	Problemkartlegging (vurdere minstevannslipp og biotoptiltak). Får ikke startet revisjonsprosess før 2022.	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
236-75-R	Geadnjeelva	Moderat, ingen minstevannføring, men tilsig etter hvert	GØP 2021	Fungerende økosystem, høstbar fiskebestand	Biotoptiltak	Varangerhalvøya
236-83-R	Buevasselva	Dårlig (tørrlagt deler av året)	Mindre strenge miljømål	Forventer ikke fungerende akvatisk økosystem	Ingen nye tiltak	Varangerhalvøya

Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) - Innsjøer i Finnmark vannregion

Vannforekomst ID	Navn	Økologisk tilstand	Miljømål	Definisjon av miljømål	Tiltak	Vannområde
211-2170-L	Kovvatnet	Antar minst dårlig på bakgrunn av klassifiseringsveileder	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Vurdere biotoptiltak og andre undersøkelser i elva men ikke i innsjøen	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-2177-2-L	Virdnejavri	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Vurdere biotoptiltak og andre undersøkelser	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-2177-1-L	Altadammen	Dårlig	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging	Alta, Kautokeino, Loppa og Stjernøya
212-2244-L	Mattisvatnet	Moderat	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbare bestander av røye	Utbedring av vandringsmuligheter	Alta, Kautokeino, Loppa, Stjernøya
213-55875-L	Bjørnstadvatnet - magasin	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging: Overvåking mtp. tilstand og avdekking av aktuelle tiltak	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland
216-2538-L	Store Eggevatn	Antar moderat på bakgrunn av klassifiseringsveileder	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging: Avdekke tilstand, men ingen hjemmel til dette. Her forutsetter man at det lages en forskrift som åpner for dette	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland
217-2269-L	Vestfjell-dammen	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging, tiltaksorientert overvåking, har ikke konsesjon og mangler hjemmel til gjennomføring av dette	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland
213-2259-L	Storvatnet - Porsavatn	Antar svært dårlig tilstand basert på klassifiseringsveileder	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging for å bekrefte tilstand og avdekke mulige tiltak	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland
220-2336-L	Bealjáidjavri	Antar moderat tilstand på bakgrunn av klassifiseringsveileder	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging (fiskeribiologiske undersøkelser), tiltaksorientert overvåking	Måsøy og Magerøya
220-59137-L	Lávvrjávri (Lafjordmagasinet)	Antar moderat tilstand på bakgrunn av klassifiseringsveileder	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging	Måsøy og Magerøya
224-2354-L	Gaggajávri	Antar tilstand er minst moderat basert på klassifiseringsveileder	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbare bestander av røye	Prøvefiske hvert fjerde år, Årlig tynningsfiske av røye, Årlig utsetting av øret.	Lakselvassdraget og Porsangerfjorden
229-61730-L	Mohkkejavri	Moderat tilstand, delvis kunstig innsjø pga heving og økt areal	GØP 2021	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbare bestander av røye	Problemkartlegging	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya
230-2328-L	Fossvatnet	Ansees som moderat tilstand etter klassifiseringsveilederen	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging og tiltaksorientert overvåking	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya

Vannforekomst ID	Navn	Økologisk tilstand	Miljømål	Definisjon av miljømål	Tiltak	Vannområde
229-2320-L	Store Måsvatn	Antar moderat tilstand basert på klassifiseringsveileder	GØP 2027	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbare bestander av røye	Problemkartlegging	Laksefjorden/ Nordkinn- halvøya
229-61557-L	Sieidejávri og Gahpatjavri (regulerte)	Antar moderat tilstand basert på klassifiseringsveileder	GØP 2027	Sikre forhold som gir selvreproduserende og høstbare bestander av røye	Problemkartlegging	Laksefjorden/ Nordkinn- halvøya
230-2327-L	Reinoksvatna	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging	Laksefjorden/ Nordkinn- halvøya
236-2421-L	Store Buevannet	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging	Varanger- halvøya
236-54297-L	Lille Buevannet	Moderat	GØP 2021	Fungerende akvatisk økosystem	Problemkartlegging	Varanger- halvøya

7.4 Bruk av unntaksbestemmelser i Finnmark vannregion

Oversikt over utsatte frister i vannregion Finnmark, uten SMVF.

Vannforekomst-ID	Vannforekomst navn	Vannområde	Miljømål og frist	Begrunnelse	Ansvarlig sektor-myndighet
212-1749-R	Siedgajohka nedre	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Naturlige årsaker	Statens vegvesen
212-42-R	Bieddjuvaggi	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Eierforhold må avklares	Miljødirektoratet
212-1758-R	Bieddjuvaggi bekkefelt	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Eierforhold må avklares	Miljødirektoratet
212-1760-R	Bieddjuvaggi bekkefelt	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Eierforhold må avklares	Miljødirektoratet
0420030200-1-C	Lillebukta - Ytre Simavik	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 c - Naturlige årsaker	Fylkesmannen i Finnmark
0420010400-C	Bergsfjorden	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a	Fylkesmannen i Finnmark
0420030101-3-C	Vassdalsbotn	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a	Fylkesmannen i Finnmark
0420030502-C	Kåfjorden	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a	Miljødirektoratet
0420030600-5-C	Bukta og utløpet til Altaelva	Alta/ Kautokeino/ Loppa/ Stjernøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a	Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark
0420021300-C	Hammerfest Havn	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Ikke nok data til å foreslå tiltak	Miljødirektoratet
0420031600-2-C	Rypefjorden	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Ikke nok data til å foreslå tiltak	Miljødirektoratet
0420030900-C	Korsfjorden	Sørøya/ Seiland/ Kvaløya med innland	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a, c	Fylkesmannen i Finnmark
0422010300-8-C	Honningsvåg havn	Måsøy og Magerøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Avventer resultater fra pågående tiltak, oppnår kanskje ikke miljømål innen 2021	Miljødirektoratet
0422010200-C	Nordvågen	Måsøy og Magerøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a	Fylkesmannen i Finnmark
0421030300-C	Havøysundet	Måsøy og Magerøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a og c	Fylkesmannen i Finnmark
0421000032-4-C	Gjesvær	Måsøy og Magerøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a	Fylkesmannen i Finnmark
0422021200-2-C	Mehamn havn	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 c - Usikkert om effekt av tiltak innen 2021.	Miljødirektoratet
231-26-R	Nordmannsethvatnet bekkefelt	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2021	Uforholdsmessig kostnadskrevende	NVE
236-65-R	Hergeelva og Hergeelva bekkefelt	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Uforholdsmessig kostbart	Fylkesmannen og NVE (FFK finansierer)

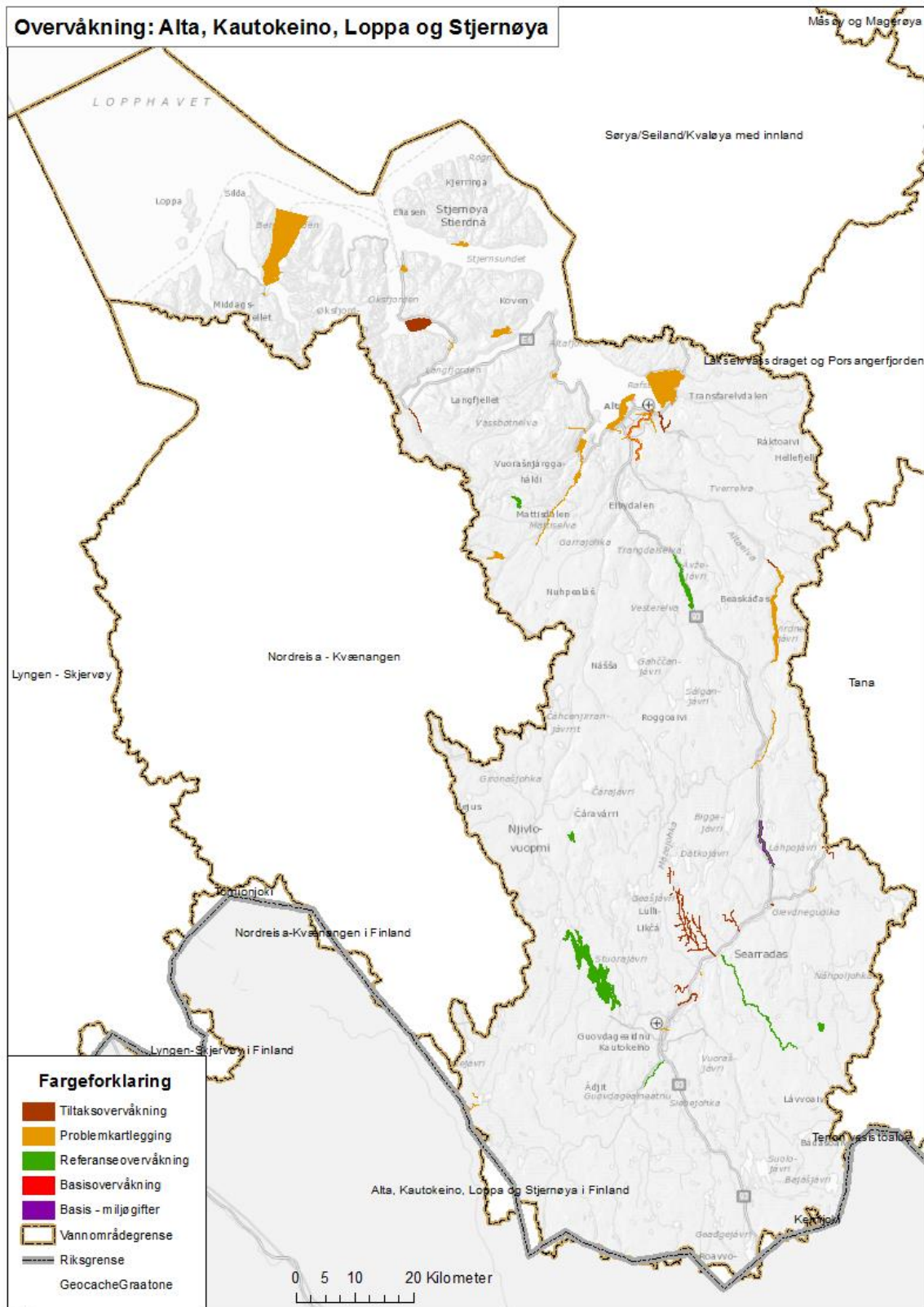
Vannforekomst-ID	Vannforekomst navn	Vannområde	Miljømål og frist	Begrunnelse	Ansvarlig sektor-myndighet
0423020200-8-C	Neptunbukta	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Ikke nok data til å foreslå tiltak	Miljødirektoratet
0423020200-7-C	Neptunbukt-Foma	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Ikke nok data til å foreslå tiltak	Miljødirektoratet
0423020200-5-C	Båtsfjorden-indre	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Ikke nok data til å foreslå tiltak	Miljødirektoratet
0423020200-6-C	Båtsfjorden-ytre-havn	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	Ikke nok data til å foreslå tiltak	Miljødirektoratet
0424010200-C	Reinøysundet	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a, c	Miljødirektoratet
0424020100-12-C	Ekkerøy yttersida	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a - Ikke med i Handlingsplan for opprydding i forurenset sjøbunn	Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark
0424020100-15-C	Vadsø - øya vest	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a, c	Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark
0424020200-C	Vadsø havn	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a, c	Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark
0424020100-4-C	Kiberg	Varangerhalvøya	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a, c	Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark
0424020100-21-C	Varangerfjorden-ytre Norsk-finsk	Varangerhalvøya/Pasvik	GØT 2027, god kjemisk tilstand 2027	§ 9 a, c - Er ikke prioritert jf. nasjonal handlings-plan for opprydding i forurenset sjøbunn	Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark

Oversikt over utsatte frister i vannregion Finnmark, kun SMVF.

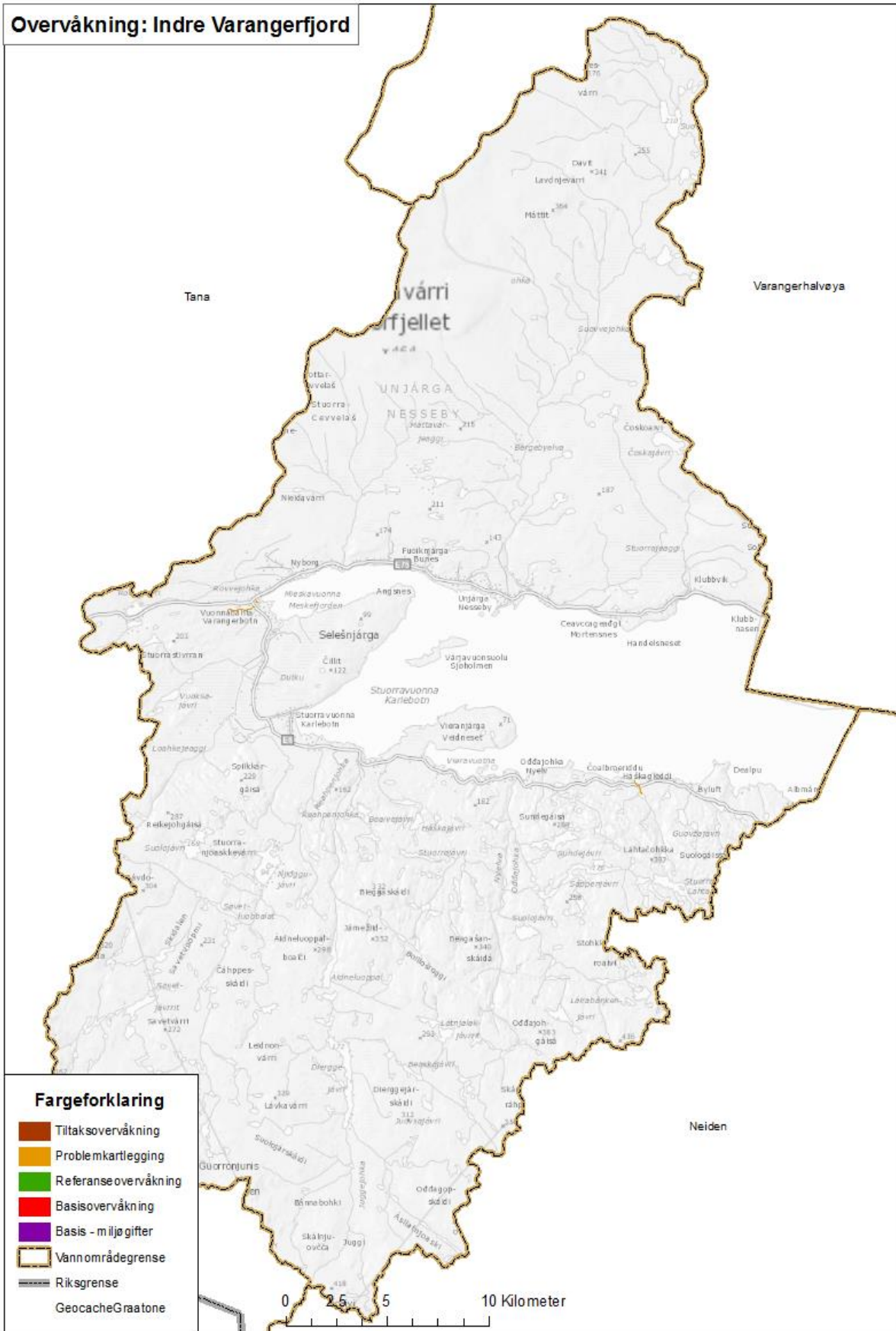
Vannforekomst-ID	Vannforekomst-navn	Vannområde	Miljømål og frist
229-2320-L	Store Måsvatn	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027
229-61557-L	Sieidejávri og Gahpatjavri (regulerte)	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027
229-53-R	Gáissavuolesjohka	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027
229-14-R	Deardnojhoka	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027
229-113-R	Adamselva/Áttánjohka	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027
229-21-R	Adamselva/Áttánjohka mellom Meaðđeluoppal og Mohkkejávri	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027
229-22-R	Látnjajohka og Látnjaroggejávri (regulert)	Laksefjorden/ Nordkinnhalvøya	GØP 2027

7.5 Kart over overvåkningsforslag i vannområdene

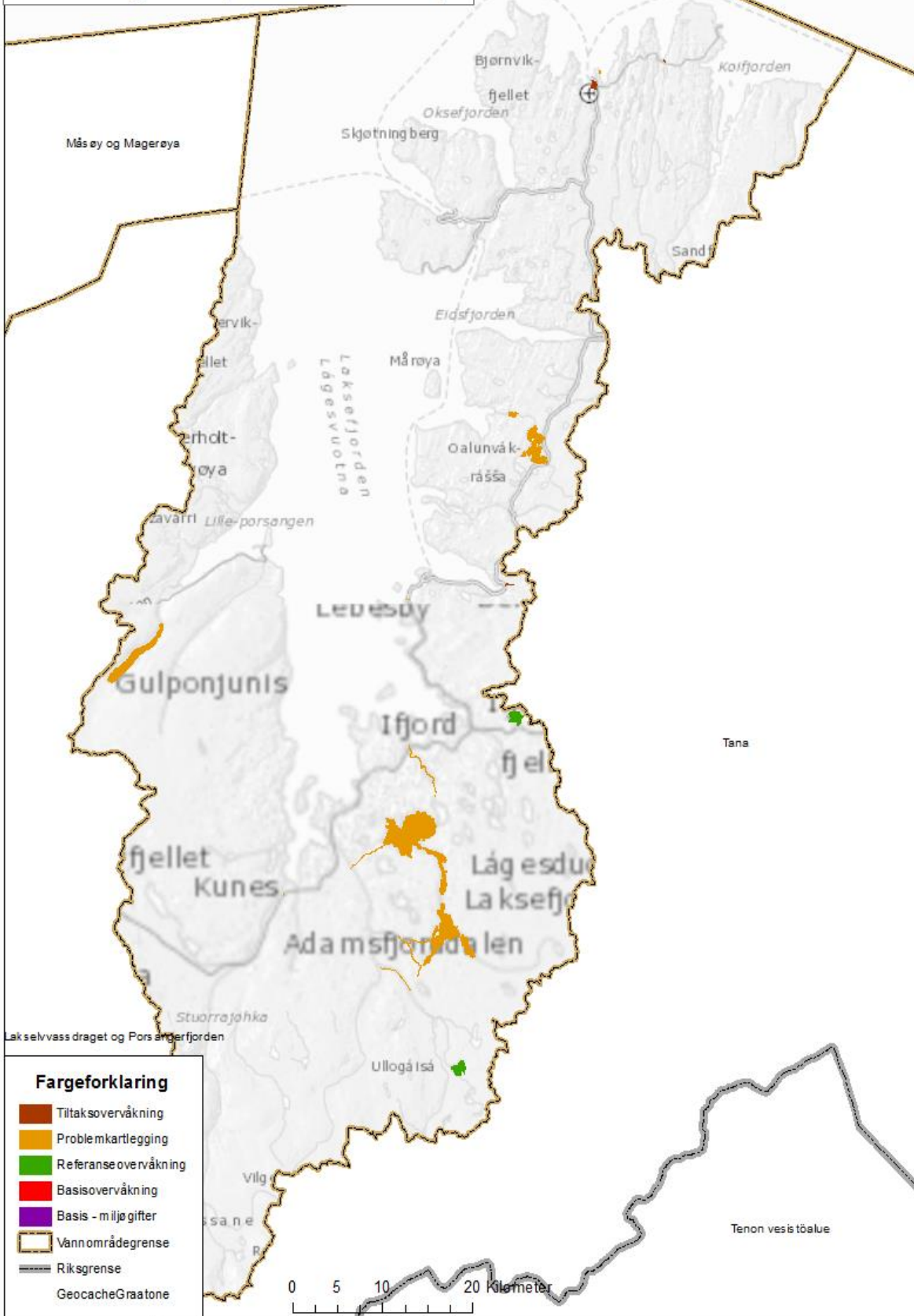
Kartoversikt over foreslått overvåking i vannområdene i Finnmark vannregion. Det gjøres oppmerksom på at kartene gjelder både operativ og planlagt overvåking, men dette gjenspeiles ikke i kartene.

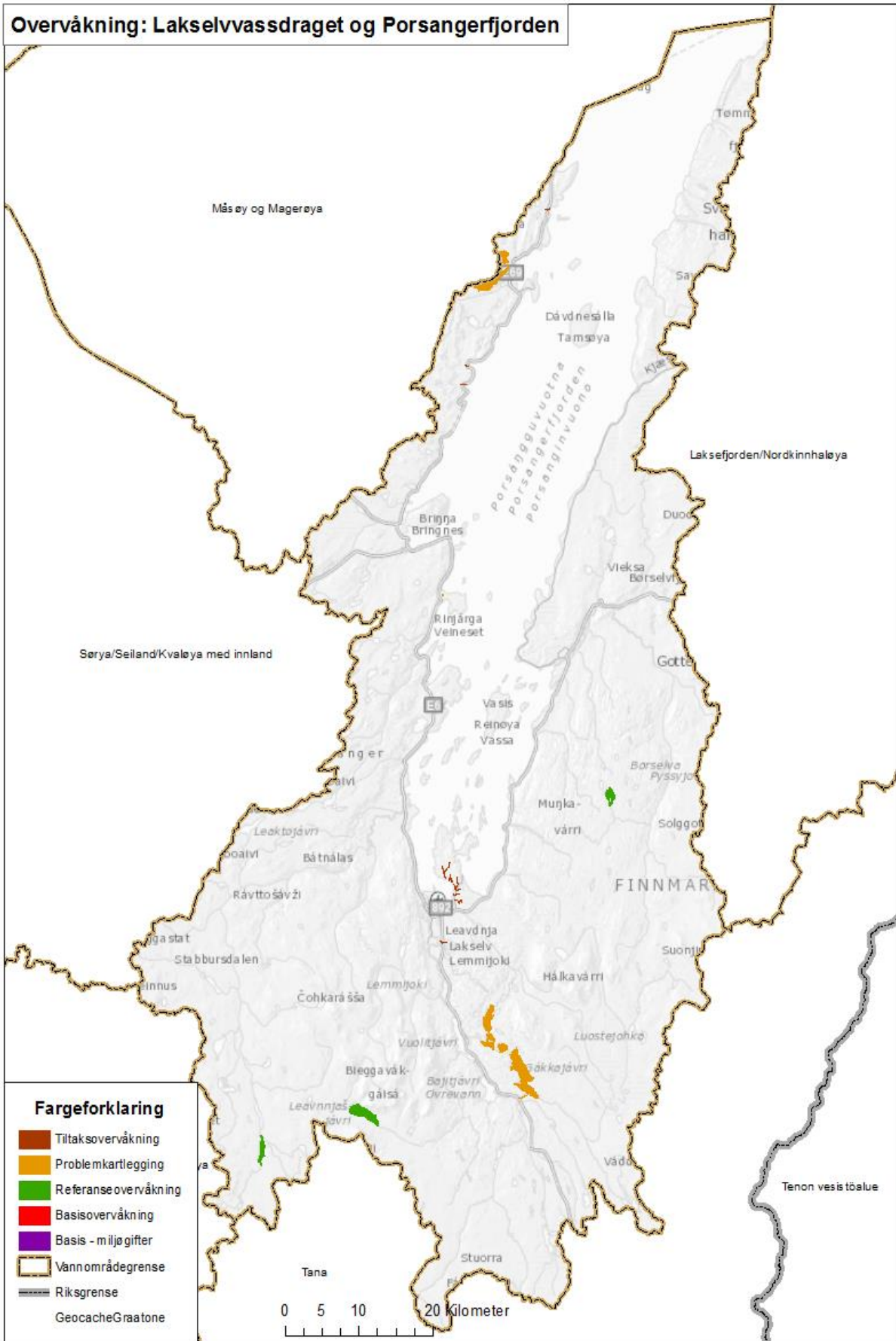
Overvåkning: Indre Varangerfjord

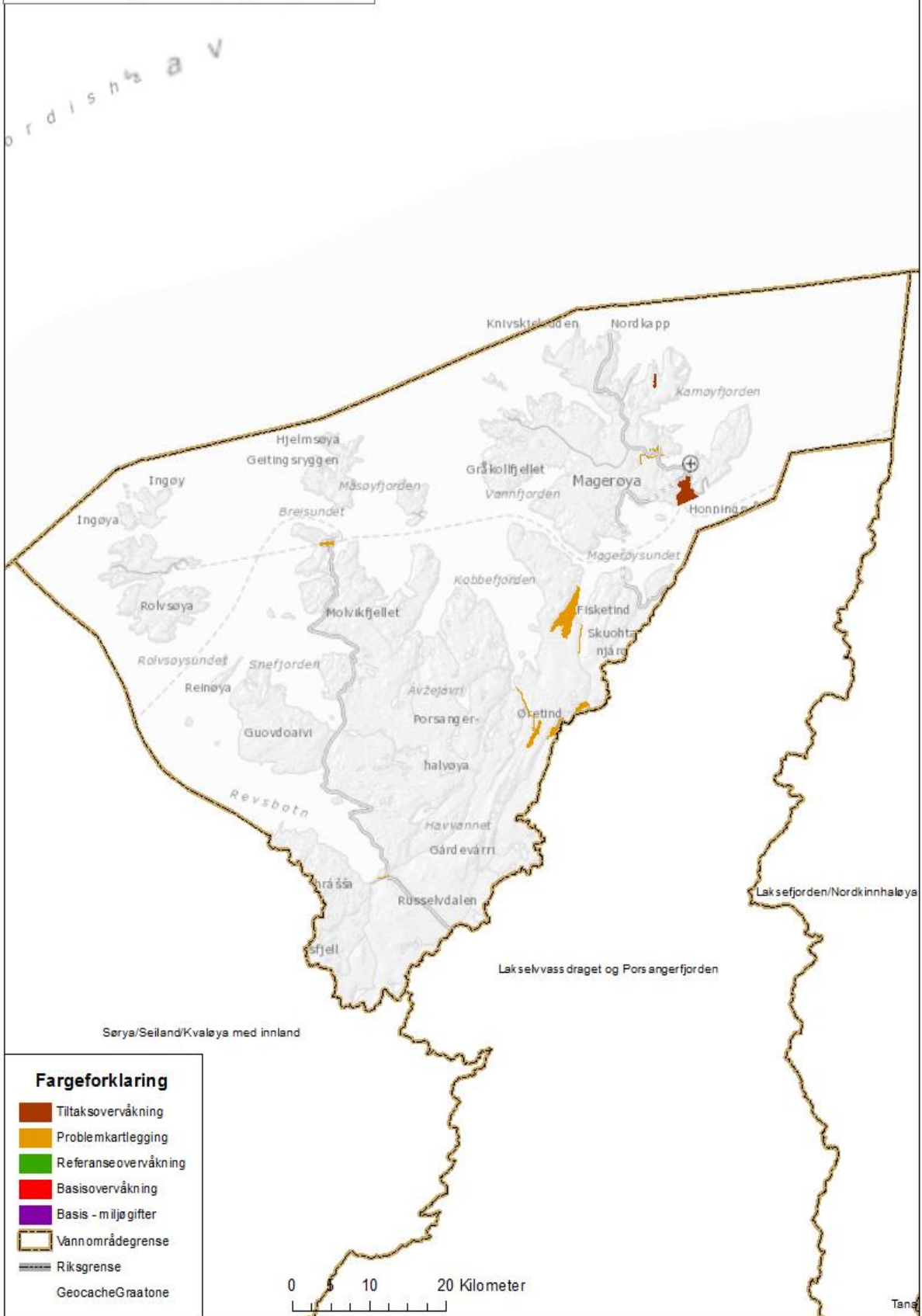
Overvåkning: Laksefjorden/Nordkinnhaløya

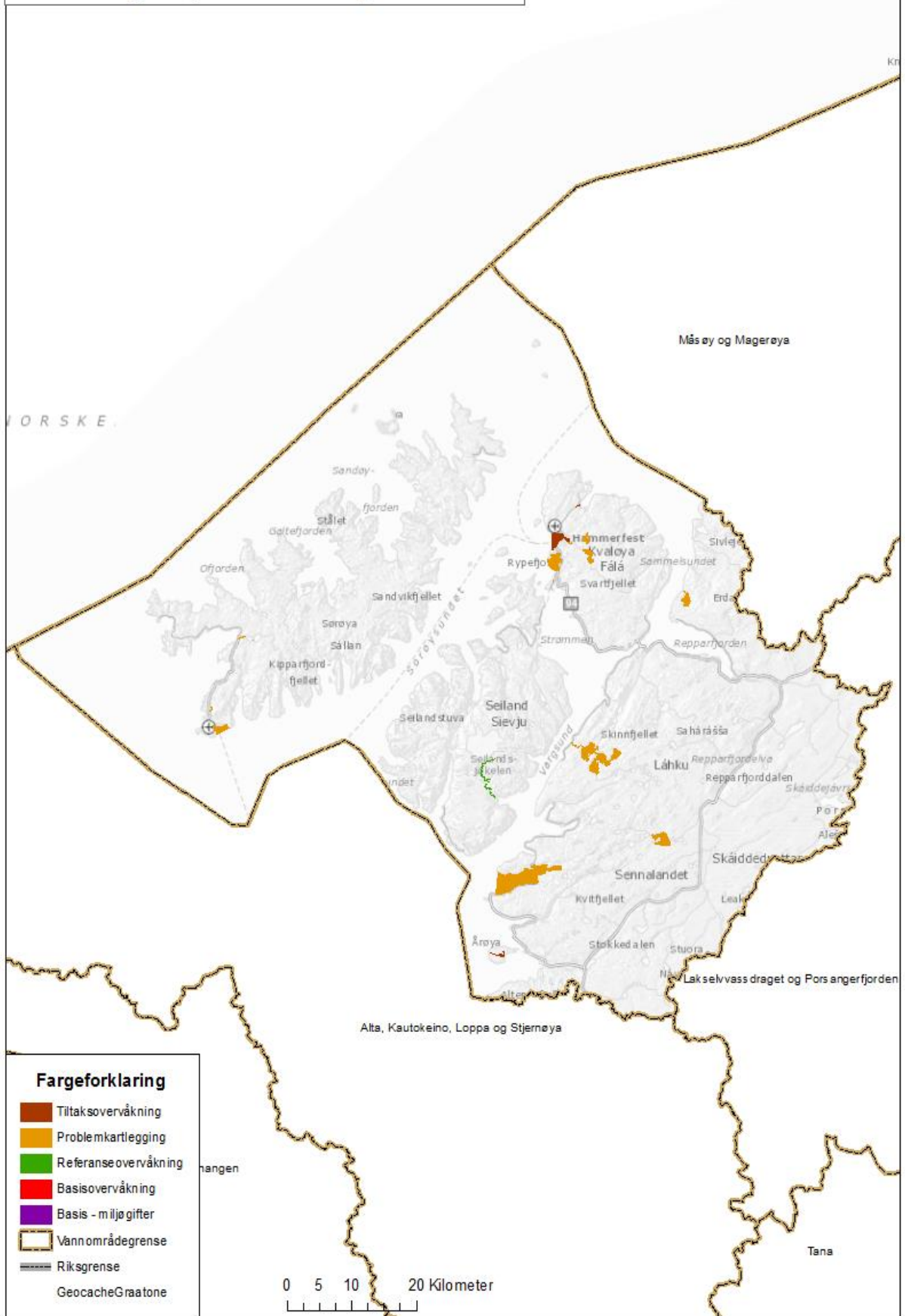
Overvåkning: Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden

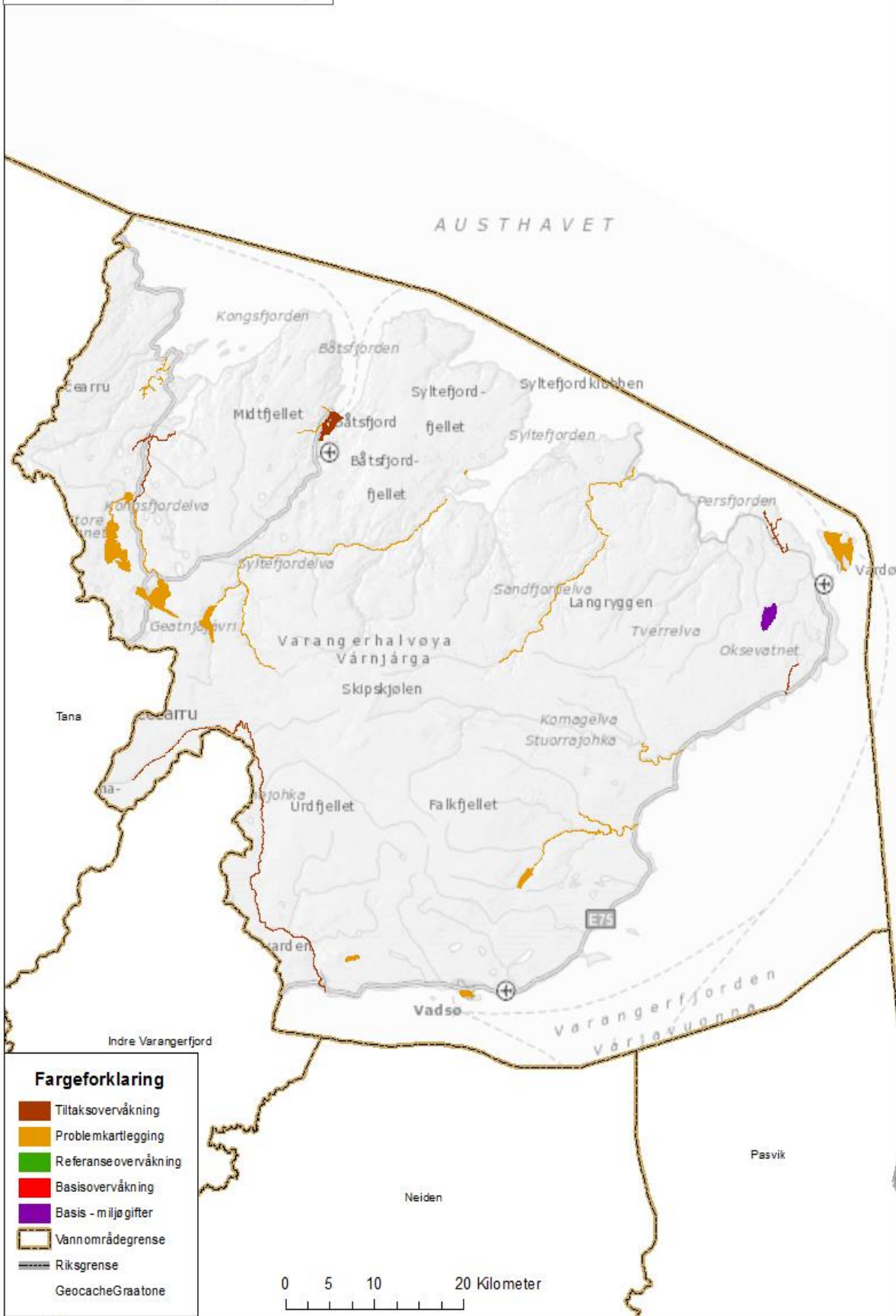
Overvåkning: Måsøy og Magerøya

Overvåkning: Sørøya/Seiland/Kvaløya med innland

Overvåkning: Varangerhalvøya

8 Ordliste

Begreper og forkortelser	Definisjon
ESA	EFTA Surveillance Authority (ESA) er Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) sitt overvåkningsorgan. Dets hovedoppgave er å sørge for at de regler og plikter som følger av EØS-avtalen gjennomføres og følges i EØS. EFTA-landene er Norge, Island og Liechtenstein.
EUs vannrammedirektiv	Europaparlamentet og Europarådets direktiv 2000/60/EF om etablering av rammer for en felles vannpolitikk er et av EUs viktigste, mest omfattende og ambisiøse miljødirektiver. Vannrammedirektivet har som generelt mål at alle vannforekomster minst skal opprettholde eller oppnå «god tilstand», se <u>Økologisk tilstand</u> .
GØP	Godt økologisk potensial, se <u>Økologisk potensial</u> .
GØT	God økologisk tilstand, se <u>Økologisk tilstand</u> .
Hydromorfologiske egenskaper	Vannets strømningsmønster og temperatur, samt bunnens og breddens form og beskaffenhet.
Kandidat til sterkt modifisert vannforekomst	se <u>Sterkt modifisert vannforekomst</u> .
Kjemisk tilstand	Uttrykk for den kjemiske tilstanden i en vannforekomst i samsvar med miljøkvalitetsstandardene gitt i vedlegg VIII i vannforskriften. For at en vannforekomst skal oppnå god kjemisk tilstand, kan ikke grenseverdiene for utvalgte miljøgifter overskrides i vann, sedimenter eller i levende organismer. God kjemisk tilstand skal bidra til å sikre levedyktige bestander av alle viktige grupper av organismer, og på den måten sørge for godt fungerende økosystemer.
kSMVF	Kandidat til sterkt modifisert vannforekomst, se <u>Sterkt modifisert vannforekomst</u> .
Kvalitetselement (KE)	Se <u>Påvirkning</u> .
Miljødirektoratet	Miljødirektoratet er et norsk direktorat som ble opprettet 1. juli 2013 gjennom en sammenslåing av Direktoratet for naturforvaltning og Klima- og forurensningsdirektoratet. Miljødirektoratet er underlagt Klima- og miljødepartementet. De overordnede oppgavene er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Miljømål	<p><i>Standard miljømål:</i> Alle naturlige overflatevannforekomster skal oppnå minst god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand, i samsvar med klassifiseringen i vedlegg V og miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII av vannforskriften, innen planperiodens slutt i 2021. Vannforskriften gir mulighet til mindre strenge miljømål eller tidsutsettelse dersom kravene i § 9 eller 10 innfris. Det skal dessuten settes egne, tilpassede økologiske miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster.</p> <p><i>Miljømål for SMVF:</i> Det skal defineres egne tilpassede miljømål for vannforekomster som i forvaltningsplanen blir endelig utpekt som sterkt modifiserte (§ 5). For å utpeke en vannforekomst til sterkt modifisert, forutsettes det at god økologisk tilstand ikke kan nås. Alle vannforekomster som utpekes som sterkt modifiserte blir automatisk plassert «i risiko» for ikke å kunne oppnå nasjonale miljømål i løpet av planperioden. «Godt økologisk potensiale» brukes som alternativt miljømål. I tillegg har også SMVF miljømålet «god kjemisk tilstand» på lik linje med naturlige vannforekomster.</p> <p><i>Øvrige miljømål / Strengere miljømål / Brukermål:</i> Eksempler på øvrige miljømål kan være mål for koliforme bakterier, ivaretagelse av friluftsliv eller å sikre akseptable forhold for vannfugl. Vannforskriftens § 13 sier at den strengeste miljøbestemmelsen skal gjelde for en vannforekomst. Dette innebærer at for de vannforekomstene det er aktuelt, så skal miljøkvalitetsnormer for følgende brukermål også tas hensyn til i risikovurderingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badevannskvalitet • Råvannskvalitet (drikkevann) • Jordvanning • Kostholdsråd
Miljøtilstand	<p>En vannforekomsts miljøtilstand indikerer hvor avvikende dagens tilstand er fra naturtilstanden, det vil si slik tilstanden i vannforekomsten hadde vært hvis den var upåvirket av menneskelig aktivitet. Økologisk og kjemisk tilstand til sammen gir grunnlag for å bestemme miljøtilstanden i overflatevann. For grunnvann gjelder kjemisk og kvantitativ tilstand. Standard miljømål er at tilstanden for disse minst skal være av klassen «god». Se mer om klassifisering i veileder 02:2013, «Klassifisering av miljøtilstand i vann».</p>
Nedbørfelt	<p>Landareal med avrenning til et bestemt utløpspunkt i en elv, innsjø, fjord eller i hav.</p>

Norges geologiske undersøkelse (NGU)	NGU er en etat under Nærings- og Fiskeridepartementet, og har som hovedoppgave å samle, bearbeide og formidle kunnskap om de fysiske, kjemiske og mineralogiske egenskapene til landets berggrunn, løsmasser og grunnvann.
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)	Et direktorat underlagt Olje- og energidepartementet. Har ansvar for å forvalte Norges vann- og energiressurser.
Plan- og bygningsloven	Plan- og bygningsloven er sentral for all arealforvaltning og byggevirksomhet i Norge. Loven gjelder for hele landet og i sjøen til én nautisk mil utenfor grunnlinjene. Formålene er særlig å fremme bærekraftig utvikling, samordne offentlige oppgaver, sikre at byggetiltak blir i samsvar med lovgivningen, og sikre at saksbehandlingen blir forsvarlig med bl.a. muligheter for medvirkning.
Påvirkning	Kjente påvirkninger som vurderes å kunne påvirke miljøtilstanden i vannforekomsten. Eksempler på påvirkninger kan være eutrofiering, forsurening eller fysiske inngrep i forbindelse med for eksempel vannkraft. Man overvåker forskjellige kvalitetselementer for å måle effekten av en kjent påvirkning på vannforekomsten. Et kvalitetselement kan være biologisk (slik som tilstanden til en fiskebestand i vannforekomsten), fysisk kjemisk (slik som mengde næringssalter eller organisk materiale i vannet) eller hydromorfologisk (slik som variasjoner i vannstand), og er bygd opp av ulike parametere som kan måles/telles direkte (antall fisk, pH, konsentrasjon av fosfor). Alle relevante påvirkninger som kan gi avvik fra naturtilstanden skal registreres i Vann-Nett.
Sektormyndighet	Statlige eller regionale instanser som forvalter lover, regelverk og andre virkemidler for tilsyn, kontroll og regulering av virksomhet innenfor en definert type aktivitet (sektor) i samfunnet. Følgende sektormyndigheter deltar i arbeidet med vannforvaltningsplanen i Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion: <ul style="list-style-type: none"> • Fiskeridirektoratet Region Finnmark • Fylkesmannen i Finnmark • Kystverket Troms og Finnmark • Mattilsynet Regionkontor Troms og Finnmark • Norges vassdrags- og energidirektorat Region Nord • Statens vegvesen Region Nord • Finnmark fylkeskommune
Standard miljømål	Se <u>Miljømål</u>

Sterkt modifisert vannforekomst (SMVF)	En forekomst av overflatevann som i vesentlig grad har endret karakter på grunn av endringer som følge av menneskelig virksomhet.
Tiltaksanalyse	En opplisting og faglig vurdering/rangering av relevante tiltak i et avgrenset område, normalt et vannområde. Det vil normalt være en arbeidsgruppe (vannområdeguppe) knyttet til det enkelte vannområde som utarbeider tiltaksanalysen, som vil være et faglig innspill til arbeidet på vannregionnivå med å sette sammen et tiltaksprogram.
Tiltaksprogram	Et sektorovergripende tiltaksprogram for den enkelte vannregion som skal oppsummere alle relevante fastsatte tiltak og alle relevante typer av tiltak som foreslås for å oppfylle miljømålene i forvaltningsplanen. Tiltaksprogrammet utarbeides av vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget. Det skal oppdateres hvert sjette år (vannforskriftens § 25).
Vannforekomst (VF)	En avgrenset og betydelig mengde av overflatevann, som for eksempel en innsjø, et magasin, en elv, bekk, kanal, fjord eller kyststrekning, eller deler av disse, eller et avgrenset volum grunnvann i et eller flere grunnvannsmagasin.
Vann-Nett	Vann-Nett er kunnskapsdatabasen for informasjon knyttet til arbeidet med vannforskriften i Norge. Her finnes informasjon om miljøtilstand, påvirkningsfaktorer og risikovurdering på landsbasis, og på regionalt og lokalt nivå. www.vann-nett.no og www.vann-nett.no/saksbehandler .
Vannområde	Del av vannregion som kan bestå av flere, ett enkelt eller deler av nedbørfelt med eller uten kystområde som er satt sammen til en hensiktsmessig forvaltningsenhet.
Vannområdeutvalg (VOU)	Vannområdeutvalg er en samarbeidsarena på vannområdenivå. Oppgavene varierer fra å bidra med lokal kunnskap om påvirkninger og tilstand til å utarbeide lokale tiltaksanalyser. Vannområdeutvalget er en viktig arena for lokal kunnskap og engasjement, og de er viktige i oppfølgingen av forvaltningsplaner og tiltaksprogram. Det er opp til kommunene å avgjøre hvordan de skal være representert i utvalgene. Statlige og regionale sektormyndigheter kan delta i vannområdeutvalgene der de ønsker det. Andre interessenter skal også ha mulighet til å delta i vannområdeutvalgene, slik at disse blir en arena for bred medvirkning.
Vannportalen	Nettside med informasjon om vannforvaltningen i Norge. www.vannportalen.no

Vannregion	Ett eller flere tilstøtende nedbørfelt med tilhørende grunnvann og kystvann som er satt sammen til en hensiktsmessig forvaltningsenhet. Vannregionen er største forvaltningsenhet, og er delt inn i vannområder. Grensene mellom vannregioner skal trekkes slik at nedbørsfelt ikke deles.
Vannregionmyndighet (VRM)	En vannregionmyndighet skal, i nært samarbeid med vannregionutvalget, koordinere arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften (§ 21). Vannforskriftens § 20 angir hvilke fylkeskommuner som skal være vannregionmyndighet for den enkelte vannregion. Finnmark fylkeskommune er vannregionmyndighet for Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion.
Vannregionutvalg (VRU)	Et samarbeidsorgan for vannregionmyndigheten i arbeidet med å gjennomføre vannforskriften, som består av representanter fra berørte sektormyndigheter, fylkesmannsembeter, fylkeskommuner og kommuner. VRU er oppnevnt og ledet av vannregionmyndigheten (vannforskriftens § 22).
Vanntype	Norske vannforekomster er gruppert i vanntyper som har forskjellige naturgitte miljøforhold med hensyn til for eksempel geologi, klima, morfologi (form) eller havstrømmer. En vannforekomsts vanntype forteller hva som er vannforekomstens forventede naturtilstand.
Økologisk potensial	Uttrykk for mulig økologisk tilstand i en sterkt modifisert eller kunstig forekomst av overflatevann, basert på klassifiseringen i vannforskriften.
Økologisk tilstand	<p>Et uttrykk for tilstanden når det gjelder sammensetning og virkemåte for økosystemet i en overflatevannforekomst. God økologisk tilstand skal bidra til å sikre levedyktige bestander av alle viktige grupper av organismer, og på den måten sørge for godt fungerende økosystemer. Ulike vanntyper har ulike kriterier.</p> <p>Man fastsetter den økologiske tilstanden for en vannforekomst basert på overvåkingsdata. Plassering av en vannforekomst i tilstandsklassene svært god-, god-, moderat-, dårlig-, eller svært dårlig økologisk tilstand er basert på kunnskap om økologiske forhold i naturlige, upåvirkede vannforekomster. Tilstandsklassen relateres til naturtilstanden for den aktuelle vanntypen. Se mer om klassifisering i vannforskriftens vedlegg V.</p>

vann fra fjell til fjord

